

Vilém D. Schneeberger

M e t o d i s m u s
v Československu
(1918 – 1992)

Praha 2003

Metodismus v Československu (1918 – 1992)

ThDr. Vilém D.Schneeberger

Vydala © Evangelická církev metodistická, Praha 2003

Odborní lektori: Mgr. Josef Červeňák a doc. ThDr. Pavel Procházka,
Ph.D.

ISBN 80-85013-79-7

Předmluva

První generace zakladatelů Evangelické církve metodistické v Československu už odešla a s ní i pamětníci počátků této práce. Nové církevní generace už nevědí, jak u nás metodismus začal své dílo. Mnozí v církvi i mimo církev se začínají ptát po těchto počátcích a po motivech, které vedly k založení metodistické církve v Československu. Nadešla chvíle, abychom se poohlédli po cestě, kterou metodismus v naší vlasti ušel.

Pokud hledáme pramenný materiál, najdeme jej v první řadě v archívu ústředí Evangelické církve metodistické v Praze. Jsou to především protokoly výročních schůzí misie a později Výročních konferencí, které byly pravidelně vydávány od roku 1922. Zde jsou oficiální dokumenty nejvyššího církevního orgánu v Československu. Cenný materiál je v církevním měsíčníku *Křesťanský buditel*, který vycházel v letech 1923 až 1952 s přestávkou od září 1941 do konce roku 1945. Zde psali jednotliví pracovníci o sborové práci a zde také najdeme mnoho materiálu o jednotlivých pracovnících a událostech v církvi, kromě úvah a studií, které naznačují duchovní profil církve. Po zastavení tohoto časopisu přebíral od roku 1953 tuto informační funkci stále více evangelický týdeník *Kostnické jiskry*, kde se dočteme zejména o Výročních konferencích a sborových jubileích a zprávy o církevních pracovnících. Pro informaci svých členů pak vydávala církev v letech 1958 až 1962 cyklostylovaný list *Methodista* a od roku 1968 *Oběžník* jako náhradu za chybějící vlastní list. Od roku 1984 začal vycházet časopis *Slovo a život*, zprvu nepravidelně, potom jednou za dva měsíce a od roku 1999 desetkrát ročně.

Dějiny Evangelické církve metodistické v Československu dosud nebyly zpracovány soustavně. Josef Dobeš byl jedním z prvních, kdo se pokusil zachytit počátky práce formou vzpomínek. Psal po desetiletých odstupech v roce 1930, 1940 a 1950 do *Křesťanského buditele*. K desetiletému výročí práce vydalo ústředí církve rozšířené číslo *Křesťanského buditele*¹ s bohatou obrazovou přílohou, kde jsou vylíčeny počátky jednotlivých sborů a odborů církevní práce. K padesátiletí církve připravil farář Václav Našinec *Kroniku Evangelické církve metodistické*², kde v dlouholeté práci shromáždil všechen důležitější materiál. Tato kronika podává výborný konkordantní přehled o zveřejněných faktech a o dalším pramenném materiálu. Historik zde

najde mnoho cenných informací, shromážděných a psaných pamětníkem. Na popud redakční rady *Kostnických jisker* vycházely v tomto evangelickém týdeníku na počátku osmdesátých let dějiny metodismu v Československu na pokračování³. V roce 1982 pak ústředí církve vydalo tuto práci v rozšířené formě a s přílohami cyklostylovaně jako studijní skriptum⁴. Tyto dějiny sahaly zhruba až do vydání nových církevních zákonů v roce 1949. Tato práce navazuje na toto skriptum, vydané před dvaceti lety.

V tak stručné práci nemůže být pochopitelně věnována jednotlivým sborům taková pozornost, jakou by zasluhovaly. Rozsah práce také nedovoluje zabývat se podrobněji všemi vzácnými postavami, které Pán Bůh v průběhu roku této církvi dal. Někteří jsou jmenovitě uvedeni, profil dnešní církve však utvářelo daleko více svědků Boží milosti. Církev měla mezi svými kazateli a laickými spolupracovníky a členy řadu vynikajících a originálních postav.

Jsem si vědom toho, že pro zachycení souvislostí je zapotřebí dostatečný časový odstup, který teprve umožní správné hodnocení. Pokus o nastínění cesty církve v Československu je také ztížen tím, že jsem v posledních padesáti letech sám byl účastníkem a do značné míry i spoluvůrcem tohoto dění. Předkládám proto tuto práci jako nesmělé poohlédnutí a svědectví. Protože je pramenný materiál někdy těžko dostupný a zpravidla neznámý, snažil jsem se jej co nejvíce citovat, abych na něj upozornil a přiblížil ovzduší té doby. A pokud jde o to poohlédnutí, má to být vděčný pohled na to, co tato církev – při všech svých chybách a nedostacích – v našem státě vykonala. Vděčný pohled i za požehnání, která pisatel těchto řádků směl prostřednictvím této církve a jejích svědků přijmout.

Děkuji superintendentu Mgr. Josefu Červeňákovi a doc. ThDr. Pavlu Procházkovi, PhD., za přečtení rukopisu a za mnohé cenné připomínky.

V.D.S.

Předehra

Methodismus vznikl v 18. století v Anglii a rozšířil se hlavně v anglicky mluvících zemích. John Wesley a jeho stoupenci – s výjimkou Thomase Cokea – nemysleli na nějakou cílevědomou zahraniční misii, toužili především po obživení mateřské anglikánské církve. Přesto poměrně brzy vznikaly metodistické sbory v nejrůznějších zemích. Práce tam byla zpravidla založena tak, že se některý metodista dostal do té které země a začal tam shromažďovat lidi ke slovu Božímu, nebo že některý cizinec přišel v Anglii či v Americe k obrácení v metodistickém shromáždění a doma pak vyprávěl o své zkušenosti víry a začal kolem sebe shromažďovat lidi, jimž sloužil evangeliem.

V německy psaných „Stručných dějinách methodismu od jeho počátků až po současnost“ čteme o počátcích metodistické Wesleyánské církve v Čechách: „V letech 1885 až 1892 se konala také misie v Kladně (Čechy). Už dříve přicházeli čas od času dělníci z Čech do našich shromáždění v Norimberku, z nichž se několik obrátilo. Tato okolnost vzbudila touhu podniknout něco v Čechách. Dlouho to nebylo možné, když však byl jeden divadelní ředitel usvědčen z hříchu a stal se novým člověkem a všude vydával svědectví o svém Spasiteli, zaměstnal ho pan Barrat po několik let jako evangelistu... Žel chyběli lidé znalí jazyka a peníze, aby se v této misii pokračovalo, takže bylo nutné ji postoupit Svobodné reformované církvi⁵, která měla lepší možnost pokračovat v tomto díle, než ji měli metodisté.“⁶ Divadelním ředitelem, o kterém zde je řeč, byl Václav Pázdral.

Václav Pázdral (1845 – 1919) byl osobitou postavou českého protestantismu. Narodil se 24. dubna 1845 ve Stěžerech u Hradce Králové a studoval na nižší střední škole v Hradci Králové. Sklon k dobrodružnému životu ho vedl k divadlu. Stal se úředníkem Stavovského divadla v Praze a potom založil vlastní vlasteneckou kočovnou společnost, pro kterou napsal několik divadelních her jako „Zázračný elixír“, „Černohorci“ a jiné. S touto společností putoval od města k městu.

„A jednou na takové cestě někdy kolem roku 1870 přišel se svou společností do Náchoda. Zde se doslechl o nějakém tkalci, který káže v Horní Radechové. Byl neobyčejně zvědav na kněze, který bez patřičného vzdělání káže bez obřadů a církevních rouch, a tak se za ním vydal, aby si ho poslechl. Duch svatý však začal své dílo a Pázdral byl přemožen evangeliem. Kazatel Jan Balcar, který byl tím »podivným«

tkalcem, uzavřel s Pázdralem věrné přátelství. První protivenství musel však Pázdral zakusit od svých nejbližších. Jeho žena, pravověrná katolička, se stavěla k jeho nové známosti velmi nepřátelsky a rozhodně odmítala, aby Balcar k nim přišel na návštěvu. Hrozila, že raději od svého muže navždy odejde, než aby se setkala s Balcarem pod vlastní střechou. A tak zůstalo prozatím jen při občasných návštěvách, které jednou nebo dvakrát ročně Pázdral vykonával v Balcarově sboru, kde byl velmi oblíben.⁴⁷

Jan Balcar (1832 – 1888), rodem z Horní Radechové, byl probuzen četbou Písma svatého a vystoupil z římskokatolické církve. S několika dalšími vstoupil do Evangelické reformované církve v Klášteře nad Dědinou. Do kostela však chodil v bližším Stroužném, kde působil farář Jindřich Vilém Kurz. Když farář Kurz přešel do Svobodné církve vratislavské a konal shromáždění v Chudobě, chodili tam za ním horliví věřící „z české strany“. Kurzův nástupce pak doporučil této české skupině, aby vytvořila samostatný sbor Svobodné církve a zvolila si ze svého středu kazatele. Roku 1868 se oddělilo čtyřicet členů z klášterského sboru Reformované církve a vytvořilo samostatný sbor Svobodné evangelické církve české v Horní Radechové. Po dvou letech byl Jan Balcar zvolen kazatelem a v Německu ordinován. Středisko sboru bylo roku 1880 přeneseno z Horní Radechové do Bystrého, kde byla postavena vlastní modlitebna.⁸

T.Č.Zelinka píše, že se Pázdral po svém uvěření rozhodl cele oddat službě evangelia. „Sbor Svobodné evangelické církve české v Bystrém však nemohl udržovat vedle Jana Balcara ještě druhého kazatele a tak Václav Pázdral obrátil svou pozornost k metodistické církvi ve Württembersku, vstoupil ve Weiblingen⁹ do semináře a zde pak byl ordinován a ve spojení s misíí American Boardu byl poslán jako metodistický kazatel do Čech.“¹⁰ To je zřejmě omyl, protože mezi studenty není uveden a také jeho ordinace není doložena, ani spojení s misíí American Boardu. Proč se Pázdral obrátil právě do Württemberska k wesleyánům, misii britské metodistické církve, když v tu dobu např. už byla v Německu daleko větší práce Metodistické episkopální církve, americké větve metodismu, která navíc měla sbory daleko blíže u hranic? Pázdral si vedl deník, který má jeho syn v Austinu v Texasu. Tam píše, že za pobytu v Praze navštěvoval shromáždění americké misie, kam chodil také Václav Vališ. Když pak odjel Vališ do Londýna, Pázdral mu často psal a nejspíš se zmínil o svém úmyslu sloužit jako kazatel. Vališ se v Londýně seznámil s wesleyány a doporučil Pázd-

ralovi, aby napsal superintendentu Barratovi o svém záměru. Ten ho pak nasměroval k wesleyánům v Německu.

V archivu Evangelické církve metodistické v Praze je zápis, který Pázdral pořídil vlastní rukou a v němž nám dává trochu nahlédnout do svého života: „Dne 1. června 1877 nastoupil jsem cestu s chotí a synem Methodem do Württemberska ku společnosti Methodistů wesleyanských. Dne 15. června 1877 (v den Víta muč.) našla duše má pokoj v Bohu. Dne 29. června 1877 přistoupil jsem poprvé s manželkou svou ku stolu páně pod obojí za vysluhování br. Funka (v den sv. Petra a Paula). Dne 15. listopadu učinil jsem smlouvu svatou s Bohem svým dobrotivým. Dne 19. prosince jsem odcestoval z Württemberska do vlasti zpět.“ Zápis pak pokračuje: „Dne 15. dubna 1879 přestoupil jsem s manželkou a synem Methodem a Jiřím k církvi wesley. Methodistů, zde státem neuznané.“¹¹ Václav Pázdral se tak stal prvním metodistou v Čechách a potom také prvním metodistickým kazatelem.

Krok, který učinil v Německu, musíme zřejmě chápat jako nové zasvěcení se Kristu na počátku nového důležitého úseku života. Také „první“ přistupování ke stolu Páně podobojí je zřejmě míněno jako první obecenství stolu Páně u wesleyánů. Těžko si lze představit, že by se byl v Balcarově sboru neúčastnil tohoto hodů. Pázdral přijel v prosinci 1883 s rodinou do Kladna a započal zde práci. Byl výborným kazatelem a měl velké organizační schopnosti. Jeho činnost byla podřízena wesleyánskému kazateli ve Vídni, který na ni dohlížel a sbor v Kladně pravidelně navštěvoval. Kazatel Friedrich Rösch, který působil ve Vídni od září 1888, nám ve svých „Vzpomínkách na Vídeň“ zachoval několik zkušeností z těchto návštěv. Říká, že Pázdral byl přijat do práce jenom na zkoušku, protože neabsolvoval předepsaná studia. Proto nebyl oprávněn vysluhovat svátosti. Superintendent Barrat ho zaměstnal jako evangelistu a proto musel čas od času dojíždět do Kladna ordinovaný kazatel, aby mladému sboru vysluhoval svátosti. Rösch líčí dojem, jaký na něho učinilo Pázdralovo kázání: „Měl mocné kázání, z něhož jsem samozřejmě nerozuměl jedinému slovu, avšak shromáždění bylo silně zasaženo a hlasitě plakalo a vzlykalo.“ Charakterizuje ho jako velice schopného a všestranného muže: básníka, malíře, herce, umělce, také hudebníka a skladatele. V bývalém německém zpěvníku Wesleyánské církve „Harfa sionská“ byla dokonce jedna oblíbená melodie od V. Pázdrala.¹²

Některé Pázdralovy způsoby však byly vzhledem k jeho dřívějšímu životu odlišné a narážely. Pázdral například byl silný kuřák a Rösch zmiňuje s určitou nelibostí, že kouřil svou dlouhou dýmku před shromážděním a hned zase po něm, „kouření přerušil jenom po dobu oběda“. Možná mu to vytýkali i jiní. Každopádně je ve zmíněném vlastnoručním zápise zmínka, že „dne 22. května 1888 učinil jsem trojjedinému Bohu Otci, Synu, Duchu slavný slib piva nikdy více nepítí, nešňupati a nekouřiti tabak a v důvěře ve Jméno Pána Jezu Krista se tak stalo.“¹³

Není známo, zda dostával na kladenskou práci nějaký příspěvek od wesleyánské církve ze zahraničí. „Z bysterské misijní rady dostával pravidelnou podporu, která však nemohla stačit k obživě, a tak se musel postarat o nějaký výdělek – zavedl si fotografickou živnost a pak si zařídil se svou manželkou obchod střížním zbožím. Pro tuto výdělečnou činnost mu nezbyvalo mnoho času na práci ve sboru duchovně neutvrzeném, který se začínal rozpadat.“¹⁴

Kladenský sbor byl v tu dobu jediným českým metodistickým sborem. Český metodistický sbor ve Vídni vznikl mnohem později a neměl přímý vliv na církevní situaci u nás. Kladenský sbor byl příliš osamocen a dozor z Vídně příliš nákladný. Proto se wesleyáni rozhodli postoupit sbor roku 1892 i s kazatelem tehdejší Svobodné reformované církvi (nyní Církev bratrská). Pázdral byl přeložen na sbor této církve do Tábora a kladenského sboru, kde nesporně vykonal kus dobré práce, se ujal kazatel Josef Ptáček, laskavý a skromný odchovanec Jana Balcara.

Pázdral odešel po ročním působení v Táboře do Ameriky, nespokojen s církevními poměry doma. Založil roku 1894 německý reformovaný sbor ve Fayetteville v Texasu. K tomuto sboru se připojilo také několik vystěhovalců z Moravy, z okolí Vsetína a Frenštátu, kterým kázal česky. Působil jako obětavý pastýř a beletrista pro české krajan-ské časopisy. Miloslav Košťál identifikoval asi dvacet povídek, které Pázdral napsal, a z toho byly jenom asi tři z amerického prostředí, ostatní jsou z domácího českého prostředí¹⁵. Později působil Pázdral v Chicagu a ve Westu v Texasu, kde dne 28. září 1919 zemřel.

V nekrologu, který se objevil v časopise Světlo (odpovědný redaktor Alois Adlof), autor odhaluje některé další Pázdralovy rysy: „Vynikal jako řečník na schůzích politických. Jeho přičiněním byl hrabě Kounic

zvolen. Když jsme slavili 1892 v Praze třistaletou památku narození Komenského, elektrisoval svou řečí celé shromáždění. Něco hereckého zůstávalo vždy při něm. Pro jeho mysticko-theosofické názory, které hraničily se spiritismem, pokusy se sugescí, sklon k tajuplnému, k snům a viděním i volný hospodský styk a snad i pro způsoby, které si přinesl ze své herecké působnosti, nebylo k němu důvěry a když došlo ke sporům v jedné konferenci s br. Vališem o tyto věci, uznáno za nejlepší podporovat jeho odchod do Ameriky, kde psal krásné články. Potom se odmlčel... Vzpomínám rád na některé chvíle s ním prožité. O jeho působení a duchovním životě v Americe nečetli jsme ničeho. Doufám, že vybočil ze svého sklonu k svedenborgiánství, které vlastně do Čech nepřímo uvedl.⁴¹⁶

Odchodem Václava Pázdrala z Kladna zmizelo jméno metodismu z českého prostředí. K založení metodistické církve mělo dojít až po první světové válce zásluhou americké Metodistické episkopální církve jižní.

Příprava

Dávno předtím, než Metodistická episkopální církev jižní započala práci v Československé republice, připravoval si v Americe Pán Bůh pracovníky pro toto dílo. Mužem, kterého si použil jako prostředníka při této přípravě, byl Václav Cejnar.

Václav Cejnar (1862 – 1940) se narodil dne 14. prosince 1862 ve Svinarech, malé vesničce u Hradce Králové. Chodil do evangelické školy ve Velké Bělči a na konfirmační cvičení do Černilova. Učil se obuvníkem a než se vydal roku 1879 „na vandr“, pracoval jako tovaryš v Nepasicích. Na vandru se dostal až do Saska a aby se zdokonalil v němčině, přijal místo ve Vratislavi. Zde se zapojil do evangelické církevní práce a vyučoval v Nedělní besídce. „Od svých jedenácti let byl pod duchovním vlivem rodiny Ptáčkovy, k níž dojížděl a konal shromáždění kazatel Balcar. Mladý Václav byl záhy mocně zasažen Duchem svatým, k duchovnímu probuzení a k plnému poznání milosti spasení v Ježíši Kristu došel ve sboru Svobodné církve ve Vratislavi.“¹⁷

Na podzim roku 1881 zasedala ve Vratislavi konference Svobodné presbyterní církve, které se účastnil také Jan Balcar, jenž měl tak velký vliv na Václava Pázdrala. Cejnar se rozhodl stát se misionářem. Aby získal potřebné vzdělání, vstoupil roku 1886 do misijního ústavu v Neukirchenu v Porýní. Později studoval v Glasgowě ve Skotsku. Po návratu do Čech byl roku 1891 ordinován a zvolen kazatelem Svobodné evangelické církve, kterou založil Jan Balcar v Bystrém u Nového Města nad Metují. Když po Balcarově smrti nastala ve sboru roztržka a Josef Kostomlatský nakonec převzal opět spojený sbor, ujal se kazatel Cejnar průkopnického díla jako zakladatel náchodského sboru Svobodné reformované církve. V té době si vzal za manželku Annu, dceru mlynáře Antonína Bartáka ze Sedloňova u Bystrého, nejstarší sestru J.P.Bartáka, pozdějšího superintendenta Evangelické církve metodistické.

Kazatel Cejnar pak působil v Plzni a ve Štýrském Hradci v Rakousku, odkud byl povolán, aby založil sbor mezi vídeňskými Čechy. Protože na tuto práci nebyly finanční prostředky, napsal hraběti Bylandtovi do Holandska o pomoc. Do Vídně se Cejnar přestěhoval na podzim roku 1896. Opět za finanční pomoci majetných přátel postavil sborový dům. Mezi těmi, kdo přišli k obrácení ve sboru kazatele Cejnara ve Vídni, byl také Josef Dobeš, pozdější průkopník metodistické práce

v Československu. Během devítileté obětavé práce ve vídeňském sboru vyrostl Václav Cejnar ve výraznou a významnou osobnost.

Roku 1905 dostal pozvání Misijní rady presbyterní církve v Pittsburghu, aby se ujal misijní práce mezi přistěhovalci v Americe. Jeho první působiště bylo v Pittsburghu, kde byl spolupracovníkem presbyterního faráře dr. Losy. Odtud byl pozván do Betlémské kaple v Chicagu na sbor, který založil dr. Edwin Augustus Adams. Na tomto kongregačním sboru měl na starosti práci mezi Čechy, zatímco se dr. Adams staral o anglická shromáždění. Působil zde až do roku 1907, kdy dostal nabídku Metodistické episkopální církve jižní, aby se ujal misijní práce mezi českými farmáři v Texasu a vyučoval češtinu na Southwestern University. Původně měl po odchodu dr. Adamse převzít kongregační sbor v Chicagu, když však proti jeho vůli změnili ve smlouvě tři podstatné body oproti původnímu ústnímu ujednání, rozhodl se přijmout pozvání do Texasu.

Někdy v srpnu 1907 za ním přijel do Chicaga dr. John Nelson, sekretář metodistické Misijní rady v Nashvillu. Václav Cejnar o něm píše ve svých vzpomínkách: „Shledal jsem v něm muže obráceného a majícího hluboký zájem o evangelizační práci mezi Čechy v Texasu.“ Měli spolu dlouhou rozmluvu ohledně církevního zřízení a věroučných článků. Cejnarovi nezáleželo na církevním zřízení, spíše mu záleželo na mužích, kteří za ním stojí. Napsal: „Metodistický biskup může po případě býti demokratičtější nežli sekretář v církvi kongregační. A sekretář nebo superintendent v církvi s demokratickým zřízením může být ve svém obvodu větším papežem, nežli tam v Římě. Takoví malí papežičkové dovedou ztrpčovat život svým spolupracovníkům. Žádné zřízení není dokonalé. Je to lidské dílo. Hlavní věcí bylo, je a bude oheň Ducha. Za něj posud žádná náhražka nebyla nalezena.“¹⁸

Počátkem listopadu se přestěhoval do Georgetownu v Texasu. Vzal s sebou dva mladé muže, aby se po studiu na univerzitě věnovali misijní práci. Jedním z nich byl jeho švagr Josef Pavel Barták, který za ním přijel do Chicaga, druhým byl Gustav Chval, který se pod jeho kazatelnou obrátil. Později také dopomohl Josefu Dobešovi k místu evangelisty mezi Čechy v Texasu. „Náš sekretář konference mi pravil, abych otvíral dveře a obstaral pracovníky, oni že se postarají o peníze,“ napsal V. Cejnar. „Když jsem byl požádán, abych doporučil misijního dělníka pro texaskou konferenci, navrhl jsem br. Josefa Dobeše.“¹⁹

J.P.Barták po letech prohlásil: „Tak přišli pozdější dva první čeští metodističtí kazatelé v Čechách po prvé ve styk s církví metodistickou. Jak předivné jsou cesty Boží! Původní úmysl založiti několik českých metodistických sborů se nezdařil, ale zdá se, jako by měl býval Bůh jiné plány, jimiž pozdější evangelizační práce v Čechách měla býti usnadněna.“²⁰

V Texasu se Češi usídlovali původně v jihovýchodní části. V době, kdy přišel Václav Cejnar, byly české osady už ve všech osídlených částech státu. Cejnar vyučoval v týdnu češtinu pro syny a dcery texaských farmářů českého původu. V sobotu zpravidla jezdil na neděli do některé české osady, aby tam přednášel nebo vedl bohoslužby.

Cejnar však měl vlastní názor na to, jak je třeba konat misijní práci mezi Čechy a nesouhlasil s tím, aby čeští kazatelé byli pouhými pomocníky v amerických sborech. Proto se raději vzdal své práce v Texasu a odešel roku 1913 do Jižní Dakoty, kde působil mezi německými přistěhovalci z Ruska. Duchovní práci mezi těmito lidmi pokládal za vrchol své kazatelské činnosti. Během krátké doby se mnozí z nich obrátili. Z tohoto německého sboru pak byl na jaře 1914 povolán do českého presbyterního sboru ve městě Omaha ve státě Nebraska. Po několikaleté úspěšné činnosti odešel odtud na odpočinek. Zemřel dne 28. května 1940 v Council Bluffs ve státě Iowa.

J.P.Barták hodnotí v nekrologu význam Václava Cejnara takto: „Jak rozmanitý a významný život, naplněný nesobeckou službou svým bližním! Jak mnoho životů bylo svlačeno onou rosou požehnaní Božího slova, jež rozséval tento muž Boží v různých jazycích, v různých zemích a světadílech! Jak mnoho lidí mu vděčí nejen za duchovní vzpruhu k novému životu, ale i za usměrnění jejich životní dráhy. Celá naše rodina zůstává mu zavázána velkým díkem, zejména pak podepsaný, na něhož jeho duchovní vliv byl rozhodující.“²¹

Práce v metodistické církvi byla v Cejnarově životě jenom šestiletou epizodou, během níž tento výrazný evangelista dokonce ani nezaložil žádný sbor. Historický význam pro metodistickou práci v Československu má tím, že v Texasu probudil zájem o českou misii a nevědomky připravil pracovníky, kteří se pak po první světové válce vrátí do vlasti. Teprve zpětným pohledem vidíme, že si Bůh použil tohoto požehnaného muže jako svůj nástroj v tomto díle.

Nástup

Metodistická episkopální církev jižní v USA začala misijní práci mezi Čechy v Texasu koncem roku 1907. O pět let později již zaměstnávala čtyři české kazatele a na Southwestern University v Georgetownu studovalo několik mladých mužů, kteří se připravovali na kazatelskou práci. Václav Cejnar jmenuje ve svých Pamětech kromě J.P.Bartáka, Gustava Chvala a Josefa Dobeše ještě bratry Vondráčka, Vilita a Kupce.²²

V červnu 1912 se sešli čeští kazatelé a studenti ke společným poradám o práci. Poslali žádost Misijní radě v Nashvillu ve státě Tennessee, aby církev nezapomínala na Čechy a Moravu. J.Dobeš vzpomíná: „Ode dne našeho vystěhování se do Ameriky roku 1907 nezapomínali jsme na svou rodnou vlast a spojovali jsme se na modlitbách s těmi, kteří prosívali za duchovní rozvážení.“²³ V pozadí této žádosti a dalších dopisů stála myšlenka, že metodismus vděčí právě českým zemím jako kolébce Jednoty bratrské mnoho za to, že John Wesley uvěřil pod vlivem ochranovských misionářů, a že by těmto zemím měl splatit svůj dluh. Toto povědomí duchovní spojitosti bylo u českých metodistických pracovníků v Americe velice živé. Misijní rada však odpověděla, že v současné době nemůže začít práci v těchto zemích.

Po skončení první světové války připravovali američtí metodisté plán na oslavy stoletého výročí založení Metodistické misijní společnosti roku 1819. Činnost na všech misijních polích měla být posílena novými pracovníky a na několika dalších místech měla být započata nová práce. Církev v Americe dostala mnoho informací o situaci církve ve světě a byla vyzvána, aby finančně přispěla na misijní dílo. Severní a jižní metodistická větev v Americe ustavily zvláštní výbory, které měly shromažďovat peníze pro tuto jubilejní akci. Nadšení bylo tak veliké, že během osmi let bylo sebráno padesát miliónů dolarů.

Josef Dobeš upozornil Misijní radu několika dopisy na potřebu evangelizace v nově vzniklém Československu, kde se po skončení války ozvala mocná touha po víře otců, a sám se k této práci nabídl. Porážka habsburské monarchie otřásla pozicí římskokatolické církve u nás. Úzké spojení církve s Habsburky tuto církev českému lidu znechutilo a odvracelo jej od ní. Vliv protináboženského myšlení a ateistické tendence v národě sílily. Mnoho lidí začalo vystupovat z církve. „Vlna

protiřímského hnutí vrcholila, když se počátkem roku 1921 chystalo sčítání lidu. Sčítací arch obsahoval také rubriku církevní příslušnosti. Zdvihla se působivá agitace: Vyplníš, Čechu, tu rubriku opravdu podle svého svědomí? Jsi ještě římským katolíkem? Můžeš jím jako uvědomělý Čech být? Prokaž svou pravdomluvnost a pravdymilovnost a rozejdi se s církví, do které dávno nepatříš!²⁴ Tyto a podobné hlasy se ozývaly v národě. Tehdy opustilo na devět set tisíc lidí církev a zůstalo bez vyznání. Dalších téměř osm set tisíc lidí se přihlásilo k Církvi československé, která vznikla začátkem roku 1920 z římskokatolické církve. Jiní se připojili k Českobratrské církvi evangelické a k dalším církvím.

Výbory obou metodistických větví v Americe se dohodly, ve které zemi která církev začne novou práci. Severní Metodistická episkopální církev v tu dobu už pracovala v sedmnácti evropských zemích a věnovala se posílení tohoto díla. Metodistická episkopální církev jižní do té doby v Evropě žádnou misií neměla, a proto se po dohodě se severní větví zaměřila na země, kde dosud metodismus nezakotvil.

V roce 1919 vyslaly obě církve do Evropy komisi, aby prostudovala sociální a náboženské poměry. Po návratu napsal dr. W.W.Pinson, sekretář pro zahraniční misií, Josefu Dobešovi: „Bůh vodí zvláštními cestami. Šli jsme do Evropy studovat poměry ve Francii a Belgii; zvláštní prozřetelností byly nám objasněny poměry v Polsku a ČSR. Komise rozhodla, aby naše církve šla do Polska, ČSR a jižního Ruska. To bude znamenat, že jsme byli vedeni právě k tomu, zač Vy jste se modlil. Mohu již nyní říci, že Vaše modlitby mohou být obráceny v děkování.“²⁵ Vývoj politických událostí v Rusku zde neumožnil začít práci, místo toho byla započata misie v Belgii.

V březnu 1920 vybídla Misijní rada Josefa Dobeše, aby se vydal na cestu do Československa. Do Prahy přijel dne 4. května. Tehdejší ekumenické ovzduší popsal takto: „V červenci téhož roku navštívil ČSR biskup James Atkins, který byl pověřen řízením práce v Belgii, Polsku a Československu, dr. W.W.Pinson, dr. W.B.Beauchamp, dr. D.A.Sloan a dr. C.C.Jarell, aby připravili plány pro zdejší práci. V restauraci na Žofíně byla uspořádána hostina, k níž byli též pozváni evangeličtí kazatelé města Prahy a členové Husovy fakulty. Po hostině promluvili přítomní zástupci evangelických církví. Za církev metodistickou se ujal slova biskup Atkins; pravil: »Pánové, přesvědčíte-li se, co naše církve vykonala v minulosti a co koná v přítomné době v jiných zemích,

a uznáte-li, že tato církev by se hodila pro tento stát, tedy řekněte a my ihned přijdeme.« Po biskupu promluvil Rev. J.S.Porter, kazatel Jednoty českokobratrské²⁶; řekl kromě jiného toto: »Pánové, když jsme my přišli do této země, bylo nám praveno, že jest zemí křesťanskou a že tedy jest zbytečné posílati sem misionáře a konati misijní práci. Brzy však shledali, že i pro nás jest zde mnoho práce. Já vítám metodistickou církev do této země. Věřím, že jest zde pro ni mnoho práce.«

Po několika dnech tato komise navštívila Brno, kde byla představena superintendentu Českobratrské církve evangelické dr. Ferdinandu Císaři a několika jiným farářům. Při večerních pobožnostech v evangelické kapli, při nichž mluvil biskup Atkins a dr. Císař, tento zval zástupce církve metodistické, aby přišli do Československa a pomáhali probouzeti národ, jenž v posledních třech stoletích nábožensky spal.²⁷

„Následujícího dne (v neděli) biskup Atkins jel se superintendentem Císařem do Olomouce k slavnostnímu otevření nového kostela. Dr. Jarell a já zůstali jsme v Brně a navštívili známého kazatele Jednoty českokobratrské J.Štiftera. Zašli jsme si na policii a podali žádost o povolení pořádati biblickou přednášku na náměstí příštího dne (v neděli). Žádost byla ihned příznivě vyřízena. Br. Štifter objednal vlečňák (vůz), jenž byl postaven v západním cípu náměstí a sloužil za kazatelnu. Pěvecký sbor Jednoty zapěl několik písní a velký zástup, procházející se po náměstí, shromáždil se kolem nás a dr. Jarell a já jsme kázali a zvali lid k Pánu Ježíši. To bylo o druhé hodině odpoledne. Pak jsme šli do Parku, kde hudební kroužek Jednoty koncertoval a i tam jsme promluvili k velkému shromáždění. To byl počátek mých kázání pod širým nebem v Československu.“²⁸

Už před Josefem Dobešem přišel do Prahy kazatel C.T.Collyer, bývalý misionář v Číně, aby zde založil rozsáhlou kolportážní činnost. Roku 1920 pak ještě přišel Richard Clements, anglický kvaker, který měl na starosti metodistickou sociální práci.

První stan

Biskup Atkins se po přátelském přijetí u řady evangelických církví rozhodl započít evangelizaci v Československu. Otázkou bylo jak začít. Metodistická církev neměla v Československu ani členy ani budovy. Památné rozhodnutí padlo v jednom pokoji hotelu „Passage“ na Václavském náměstí v Praze: „V pondělí biskup Atkins vrátil se do Prahy a svolal nás zase k společné poradě a modlitbě. Pravit: »Vyzozoroval jsem, že je nás zde třeba. Z některých kruhů můžeme očekávat odpor; bude však nutné, abychom se nechali vést Pánem krok za krokem kupředu.« Poklekli jsme a prosili Pána za vedení a moudrost. Po modlitbě jsem pravit: »Bratře biskupe, v Texasu jsem kázával ve stanu. Pomozte mi koupit stan a já budu kázat ve stanu jako jsem činíval v Texasu.«²⁹ Když totiž působil jako kazatel na třech malých sborech v Shineru, Moultonu a Swethomeu, byl roku 1910 pověřen konat stanovou evangelizaci. Zkušenosti z této práce mu pak prospěly v Praze.

Josef Dobeš (1876 – 1960) se narodil 5. června 1876 v Bohumilicích u Brna v rodině zemědělce. Po dokončení základní školy se začal učit čalouníkem a učební dobu dokončil ve Vídni. Tam se dostal do shromáždění českého Spolku křesťanských mladíků a uvěřil. Brzy se stal předsedou spolku, který patřil k tehdejší Svobodné reformované církvi. Kazatel sboru Václav Cejnar rozpoznal duchovní dary mladého Dobeše a vybídl ho, aby šel studovat bohosloví. Po bedlivé úvaze odešel J.Dobeš roku 1901 na Misijní ústav Neukirchen v Porýní a roku 1906 na jeden rok na seminář do Londýna. Když se vrátil do vlasti, oženil se a chtěl se věnovat misii v Africe nebo na ostrově Jáva. Na podnět kazatele Cejnara, který se z Vídně přestěhoval do Ameriky, přijal pozvání na kongregační sbor v Ansonii ve státě Connecticut v USA. Zde byl ordinován a pracoval přes rok mezi Němci. Měl však touhu sloužit svým krajanům, a proto přijal nabídku metodistického superintendenta v Texasu a odešel roku 1908 do Texasu. Tam sloužil v Jokumu, po roce byl přeložen do Shineru, kde se staral o tři menší sbory a evangelizoval mezi tamními Čechy. Roku 1912 byl přeložen do Bryanu a po čtyřech letech do Templu. Práce mezi Čechy byla obtížná, protože čeští farmáři byli roztroušeni po okolí. Při kazatelské práci studoval na metodistické univerzitě v Georgetownu, která mu pak v roce 1923 udělila čestný doktorát bohosloví. Od roku 1920 do roku 1940 pracoval v Československu jako kazatel a krajský superintendent. Na odpočinek odešel v červnu 1940 k synům do Spojených států a zemřel 6. června 1960 v Texasu.

Stan byl zakoupen od Sokola, který rozprodával stany po sletu. Byl

velký 12 x 28 metrů a pojal několik set lidí. Josef Dobeš chtěl na doporučení Aloise Adlofa, jemuž se svěřil se svými úmysly, postavit stan v Praze 1 někde na prostranství blízko řeky, nedostal však policejní povolení. Nakonec mu dala Živnobanka povolení postavit stan bezplatně na jejím pozemku poblíž Olšanských hřbitovů.

Tam byl stan postaven 4. srpna 1920. Protože ho jeho pomocníci bratři Pařízkové nemohli najít, pustil se kazatel Dobeš do stavby sám. Školní děti, které si hrály na prostranství, mu přitom asistovaly a roznesly potom pozvánky po celém okolí. Večer bylo první shromáždění a hned první den byl stan naplněn. Za heslo večera zvolil J.Dobeš příhodné slovo: „Národe český, vrať se ke Kristu!“ Bylo příznačné, že i při dalších evangelizacích se často spojovalo Kristovo evangelium s apelem na národní povědomí.

V dalších dnech byl o shromáždění takový zájem, že stan nepojal všechny návštěvníky. Někteří přišli jen ze zvědavosti, jiní z opravdového duchovního zájmu. „Mým denním předmětem,“ vzpomíná kazatel Dobeš, „byl Ježíš Kristus ukřižovaný, zmrtvýchvstalý, Spasitel i Soudce, k němuž máme přístup všude pokáním a vírou. Stan býval denně plný, až přeplněný... Není přehnáno, tvrdíme-li, že o nedělích bývalo přítomno osm set až tisíc lidí, ve stanu a kolem stanu. Duch Boží mocně působil.“³⁰ Po celé tři týdny až do 24. srpna, kdy stan stál, snad neuplynul den, aby se někteří lidé nerozhodli následovat Krista.

Po několika dnech dal kazatel Dobeš těm, kteří uvěřili, příležitost ke svědectví. Nechyběli ovšem i takoví, kteří toho chtěli využít k propagaci svých názorů. Tak se jednou přihlásil o slovo spiritista. Jindy žádali o slovo lidé, kteří měli v úmyslu shromáždění rozbít. Došlo dokonce i ke střetu těchto lidí s policií. Strážce pořádku odvedl jednou asi dvanáct z nich s revolverem v ruce na strážnici. Na přímluvu bratra Dobeše nikdo nebyl potrestán, kromě jednoho, který dostal podmíněčný trest – a později uvěřil u Armády spásy. „Naše začátky nebyly bez bojů a těžkostí. Pobožnosti často bývaly rušeny výkřiky a posměchem luzy, obcházející kolem stanu. Odpůrci naší práce házeli do stanu kamením, píchali špendlíky lidí, stojící uvnitř blízko postranní stěny stanu, řezali stan nožem, vyhrožovali bitím a jiným způsobem rušili pobožnosti. Bylo nám třeba smělosti, víry, lásky a trpělivosti. Jen tak mohli jsme vítěziti. A Pán nám pomáhal.“³¹

Josefu Dobešovi pomáhalo několik pracovníků z jiných církví: kazatel Marek z Jednoty českobratrské, kazatel Knobloch z Bratrské jednoty Chelčického³², později kazatel Kubát z Českobratrské církve evangelické. Členové Jednoty českobratrské a baptisté podporovali práci svým zájmem a zpěvem. Těm, kteří vyznali víru v Krista, radil kazatel Dobeš, aby se přihlásili do kterékoli církve chtějí. Mnoho lidí se skutečně přihlásilo do stávajících evangelických sborů. Po deseti letech J. Dobeš vzpomíná, jak se k němu hlásí členové jiných církví „a vyprávějí, kterak před deseti lety ve stanu uvěřili a jak jsou šťastni, že jsme sem přišli s posláním, aby byli vyvedeni z duchovní tmy, pověry, nevěry a byli přivedeni k světlu evangelia.“³³

Ovzduší stanové evangelizace zajímavým způsobem popsal L.Kubát, bývalý katolický mnich: „Ve Vršovicích u Prahy postavil metodistický kazatel J.Dobeš stan a v tomto stanu koná denně kázání – v neděli třikrát. Stan pokaždé jest přeplněn, ač již tato misie trvá několik týdnů. Ale co hlavního jest, lidé neodcházejí odtud jako diváci bez pohnutí, ale denně veřejně se hlásí ke Kristu. Po kázání totiž kazatel Dobeš vyzve přítomné, aby ti, kteří se rozhodli celým srdcem v životě i ve smrti následovat Pána Ježíše, a kteří opravdu milují Pána Ježíše, aby mu podali ruku. Chvíli ticho – kazatel čeká. Přijde první, pak druhý a za ním již řada katolíků, kteří prohlašují, že celým srdcem jsou ochotni jít za Kristem. Kazatel dá jim blanket k vystoupení z katolické církve, naváže s nimi další styky a tito stávají se údy českobratrské církve – později snad členy sboru metodistů. Je zajímavo poslouchati rozhovory účastníků. Jest to zákon Boží, který nám zvěstuje, praví žena z lidu. Jiná praví, že Pán Bůh poslal jej do Vršovic. A vespolek si pochvalují, že slyšeli Boží pravdu. Ač nikde ve stanu není kříž, ani oltář, kazatel káže v kabátě, bez taláru, nikomu z přítomných katolíků ani nenapadne, že by takové věci zde měly býti. Kazatel způsobem jemu vlastním dovede uchvátiti posluchače, že cele jsou zaujati pro slyšená slova evangelia. A jak radostně shromáždění zpívá a jaká kázeň. Ani potuchy po výtržnostech nevěrců, na něž jsme zvyklí při shromážděních Armády spásy. Denně prodá se tu řada biblí. Viděl jsem chudou švadlenu, koupila si bibli za 30 korun a s radostí si ji odnášela domů! Jelikož stan nemá oken a jest téměř neprodyšně uzavřen, jest tu vzduch těžký, že se člověk obdivuje, jak možno v takové atmosféře třikrát denně kázati, a jak mohou lidé v takovém vzduchu přes dvě hodiny denně vydržeti. Ale nejen dospělí přicházejí sem

s touhou a radostí. Veliká řada dětí tu tiše sedí, zpívá, odříkávají básně a kolem kazatele se kupí jako děti kolem otce. Taková misie ještě v Praze nebyla. A římským kněžím naskakuje strachy husí kůže. Farář vinohradský P. Škarda u sv. Aloise ohlásil třídní smírnou pobožnost za odčinění velikého rouhání ve stanu. Patrně si představuje, že tu káže švagr samého satana! Stanová misie ve Vršovicích jest důkazem, že v českém lidu jest plno touhy po pravdě evangelia. Jen je potřebí jíti mezi lid. Ven z kostelů na ulice, do sálů, do stanů. Jděte kázat bez talárů, ale v duchu a moci Kristově, a národ půjde za vámi, jako ve Vršovicích jde za Dobešem. Dobeš ukázal, jak se musí pracovat mezi lidem. Prostě, lidově, ale horlivě a obětavě. A nadevšecko oblečenu býti mocí s výsosti. Duch Boží vane, Pán Ježíš volá k práci. Pakli dnes nerozumíme jeho hlasu, pak už nikdy. Čilá jednota Bratrská (svobodná reformovaná), Jednota Chelčického (baptisté) rozdávají tu pozvánky do svých shromáždění a členové těchto sborů ochotně pomáhají v práci. Neškodilo by také naší českobratrské církvi, resp. naším údům, více misijního ducha.³⁴

Ne vždy byly ohlasy tak přejné. V Kostnických jiskrách se objevil článek, komentující zprávu biskupa Atkinse v texaském „Christian Advocate“, v němž píše o své návštěvě v Československu: „Z listu je tedy patrné, že metodisté zamýšlejí zarazit u nás vlastní svou práci a založit samostatnou metodistickou církev, což ostatně se děje už ve Vršovicích u Prahy, kde z lidí získaných při evangelizaci organisuje rev. Dobeš sbor a koná už vyučování náboženství; úspěchy této stanové misie jsou vskutku aspoň zevně značné, a ukazují nám, co jsme pro samou práci zapomněli konat my. Jestli metodismus je vhodná forma denominační pro český lid, jak se biskup Atkins domnívá, o tom ovšem třeba soud ponechat budoucnosti.“³⁵

Docházelo i k otevřeným útokům. Už roku 1922 vydal V. Oliva v řadě „Obrana víry“ (redaktorem byl Antonín Suchoradský, arcibiskupský notář a osobní farář) dvoudílný spisek „Methodisté“, kde neomaléně napadá metodisty, „kteří v posledních letech chytře rozestřeli síť v československém státě a zvláště v Čechách“. Zde není místo vyrovnat se se všemi nehoráznostmi této „studie“. Jeden citát stačí na vystižení ducha: „Methodismus vynakládá vše na zevnitřní okázalou pobožnost, hraničící s nerozumem, bláznovstvím, ale srdce, duši a nitro nechává pustými, chladnými a prázdnými. A to je vskutku nejpřípadnější cha-

rakteristika methodistické nevěry...“³⁶ Jak to kontrastuje se svědectvími, vydávanými ve stanu!

K přijetí prvních členů došlo vlastně na jejich výslovné přání. Josef Dobeš o tom píše: „Do církve metodistické jsem tehdy nezval žádného, avšak sám jsem vyznal, že jsem metodistou. Těm, kteří se rozhodli následovat Krista, radil jsem, aby se přihlásili do církve evangelické, do které si přejí. Jednoho dne jakýsi muž povstal a pravil: »Proč nás nezvete, abychom se připojili k vaší církvi? Nikdo se o nás nestaral, když jsme žili ve tmě. Nyní jsme uvěřili skrze vás, a proto si přejeme státi se členy vaší církve; chceme, abyste zde zůstal a byl naším kazatelem.« Považoval jsem to za další pokyn Boží a otevřel jsem dveře do církve metodistické. Některé církve tehdy na nás žárlily, jiné nám přály.“³⁷ Za tři neděle stanové evangelizace vyznalo Krista přes sto padesát osob, z nichž asi padesát se přihlásilo k různým evangelickým církvím a sto šest osob včetně dětí se hlásilo do metodistické církve.

Církev se však k organizaci vlastního církevního společenství odhodlala oficiálně až mnohem později. Dne 25. srpna 1921 se sešli vedoucí pracovníci metodistické misie v Evropě pod vedením biskupa U.V.W.Darlingtona a vydali toto prohlášení: „V souladu s programem vydaným Generálním Misijním Boardem naší církve a s upřímným úmyslem pracovati spolu se všemi ostatními křesťanskými organizacemi v této zemi, řídící biskupové a administrativní sekretáři věří, že přišla doba, kdy bychom měli organisovati sbory v ČSR pod dozorem Metodistické episkopální církve jižní, aby výsledky evangelizační kampaně byly zachovány a abychom co nejlépe pomohli existujícím náboženským organizacím v republice a co nejvíce povznesli ideály evangelického protestantismu.“³⁸

Pražské sbory

Po třech týdnech musel kazatel Dobeš na radu lékaře stanovou evangelizaci přerušit, protože byl fyzicky vyčerpán a potřeboval si léčit unavené hlasivky. Avšak už 5. září téhož roku postavil stan znovu na rozhraní Vinohrad a Vršovic „Na Šafrance“, kde tehdy ještě bylo volné pole.

Na Šafrance stál stan od 5. září do 1. listopadu 1920, dokud to počasí dovolovalo. Vršovice tehdy měly 33 000 obyvatel a kromě římskokatolického kostela tam nebyl jediný evangelický kostel nebo modlitebna. Pobožnosti ve stanu se konaly každý den večer a v neděli třikrát. Práce bylo víc než dost a bylo zapotřebí dalších pracovníků. Se souhlasem kazatele Portera z Jednoty českobratrské byl přijat do práce Jan Leidorf (1881 – 1953), který působil v Jednotě jako kolportér. Tento „osvědčený a horlivý pracovník,“ jak ho J.Dobeš charakterizuje, se stal velkou pomocí při organizování a vedení nově vzniklého sboru. Jako další přibyli Karel Drahorád, Jan Kotouč a Václav Huňatý. Pomáhali při práci s dětmi a mládeží, při pastoraci a v kanceláři. Během evangelizace se přihlásili další lidé do církve a jejich počet překročil hranici pěti set. Všichni, kdo se přihlásili, byli přijímáni na zkoušku. Bylo třeba je vést k plnějšímu poznání Písem, zvláště k plnějšímu poznání spásy v Kristu Ježíši a k posvěcení. Vždyť přicházeli vesměs z prostředí, které bylo zcela odlišné. Teprve po určité přípravě byli přijati do plnoprávného členství církve.

V říjnu začalo být ve stanu zima. Proto kazatel Dobeš požádal ředitelství vršovické reálky v Kodaňské třídě o povolení pořádat shromáždění v kreslírňě ústavu. Žádost musela být podána až na Ministerstvo školství, které nakonec souhlas udělilo. I když kreslárna byla velká, nestačila pojmout všechny účastníky bohoslužeb. Proto bylo zapotřebí najmout čas od času sál u Červenků.

Dne 21. listopadu 1920 pak byl ve *Vršovících* organizován první sbor Evangelické církve metodistické v Československu – první členové složili členský slib a byli přijati do plnoprávného členství, celkem kolem dvou set lidí, bylo zvoleno staršovstvo, výbor pro sociální práci, organizována Nedělní škola a pěvecký sbor a započato s prací podle řádu církve. Policejnímu ředitelství a Ministerstvu školství a osvěty

bylo oznámeno, že sbor byl založen, jméno kazatele, kterým byl až do roku 1927 Josef Dobeš, a jména starších sboru.

Velkou událostí pro sbor bylo první vysluhování večeře Páně pod obojí způsobou dne 15. května 1921 u Martina ve zdi. „Naši členové byli stoprocentně buď z řad katolických anebo z bezvyznání,“ píše J.Dobeš. „Proto svatá večeře Páně měla pro ně zvláštní význam. Připravovali jsme se na mnohých modlitbách. Několik měsíců před tím naše misse dala zřídit a sedadly opatřit (za povolení městské rady) zanedbaný a opuštěný reformační kostel u sv. Martina ve zdi a zavedly se tam pobožnosti české a anglické. My jsme si vyžádali povolení mít tam první sv.večeři Páně. Předmětem mého kázání bylo: »Letnice v Jeruzalémě a letnice naše«, Sk 2. Kostel byl naplněn do posledního místa. Mnohé srdce bylo mocně dojata a mnohé oko zaslzelo pod dojmem evangelia i radostí. Byla to pro nás velká událost.“³⁹ Večeře Páně se účastnilo více než dvě stě členů.

V červenci byl znovu postaven stan Na Šafrance. Sbor už se značně rozrostl a hledal místo, kde by se definitivně usadil. V tu dobu byl na prodej Lidový dům v ulici 28. pluku, jehož majitelem byl pan Červenka. Byl to hostinec se dvěma rozlehlými sály a pěknou zahradou. Církev v září 1921 objekt koupila. „Koupě tohoto domu pro náboženské účely pobouřila mnoho lidí ve Vršovicích. Byly to jediné prostranné sály ve Vršovicích pro zábavy. Jiní se zase radovali, že nastane v okolí lepší klid a že sály, sloužící dosud tancování a pití, se proměnily k šlechetnějším účelům. Bylo to něco neslýchaného a předivného proměnění takové místnosti na místnosti bohoslužebné. Však od té doby již mnohá duše našla klid, odpuštění hříchů a život věčný v Kristu Ježíši skrze zvěstované evangelium v těchto místnostech.“⁴⁰ Sbor měl v tu dobu 1 583 přihlášených členů.

Do Vršovic chodilo mnoho lidí ze Strašnic a Záběhlic. Ti zvali kazatele, aby započal s kázáním u nich. Ve *Strašnicích* najal J.Dobeš v únoru 1921 sál u Trmalů a pořádal tam cyklus biblických přednášek. Podobně začal také v Záběhlicích. Členové z Vršovic doprovázeli kazatele, rozdávali pozvánky a sloužili svědectvím a zpěvem. V dubnu byl ve Strašnicích postaven stan a kazatel Dobeš a J.Leidorf tam po celý měsíc kázali. Přihlásilo se přes sto padesát lidí. Ještě v témž měsíci byl sbor osamostatněn jako druhý sbor v Československu, dostal kazatele a vyvíjel se samostatně. V dubnu 1924 byl položen základní kámen

Betlémské kaple ve Vilové ulici a 31. srpna téhož roku sbor slavnostně zahájil bohoslužby v této kapli.

Sbor v *Praze 2* má své kořeny v Lucerně. V létě 1921 začala metodistická církev evangelizaci ve velkém sále Lucerny ve Štěpánské ulici v Praze. Shromáždění se konala od 4. do 14. srpna každý večer. Hlavním řečníkem byl Oscar Elmo Goddard, sekretář pro vnitřní misii Misijní rady Metodistické episkopální církve jižní, pozdější sekretář pro zahraniční misii. Sál, který pojme asi tři tisíce lidí, byl večer co večer plný. Na výzvu, aby se lidé rozhodli pro Krista, přišlo několik set lidí kupředu. Přihlásili se k různým evangelickým církvím a třicet devět se jich hlásilo do metodistické církve. Když se pak koncem srpna sešli vedoucí pracovníci metodistické misie v Evropě pod vedením biskupa Darlingtona, rozhodli také o novém sboru. „Při této schůzi vyměřena byla práce všem členům Metodistické misie a při této příležitosti biskup Darlington jmenoval prvním kazatelem ústředního sboru v Praze bratra kazatele Bartáka. Sbor měl být organisován, když by se našla vhodná místnost ke konání pravidelných bohoslužeb. Teprve počátkem měsíce listopadu 1921 podařilo se Metodistické misii vstoupiti ve vlastnictví domu v Praze II, Ječná ulice č.17. Pouze několik pokojů bylo uprázdněno, aby mohly sloužiti účelům misie. Sloužily ve dne jako kanceláře našeho tehdejší rozsáhlého odboru sociální péče jakož i odboru pro kolportáž a k večeru byly upraveny ke konání biblických přednášek a evangelisačních shromáždění. První z těchto shromáždění konalo se v neděli večer dne 13. listopadu 1921. Bratr kazatel Barták kázal na text: »Pokání číňte, neboť přiblížilo se království nebeské.« Dva přiléhající pokoje byly naplněny lidem toužícím slyšeti poselství evangelia.“⁴¹ Tyto místnosti však nedostačovaly a sbor si od 25. prosince najal Mramorový sál Lucerny jako modlitebnu. Svatá večeře Páně byla prvně vysluhována v neděli velikonoční 16. dubna 1922 za přítomnosti osmdesáti šesti osob, z nichž čtyřicet čtyři složilo členský slib a stalo se prvními plnoprávními členy. Dne 4. července 1926 pak byla slavnostně otevřena nová modlitebna v Malé Štěpánské, která dnes slouží také jako ústředí církve.

Josef Pavel Barták (1887 – 1964), první kazatel sboru, se narodil 25. prosince 1887 v Sedloňově u Bystrého na Novoměstsku nad Metují jako syn písmáka a mlynáře. Vyrůstal částečně pod vlivem nevlastního dědečka Jana Balcara, vůdce rozhodných křesťanů ve východních Čechách. Po otcově smrti se s matkou stěhoval z místa na místo, až zakotvili v Plzni, kde se mladý

Pavel měl připravovat na životní dráhu jako obchodní příručí. Mezitím si kazatel Václav Cejnar vzal jednu z Bartákových sester za manželku a odjel do Ameriky. Barták jel roku 1907 za ním a v Chicagu mu byla svěřena kolportáž mezi slovenskými přistěhovalci. S Cejnarem potom odjel do Georgetownu v Texasu, kde po pěti letech získal na metodistické univerzitě diplom bakaláře umění (B.A.) Za další dva roky dosáhl na Vanderbiltově univerzitě v Nashvillu hodnosti bakaláře bohosloví (B.D.). V letech 1914 až 1921 byl kazatelem na českém sboru v Chicagu a zároveň studoval na chicagské univerzitě, kde získal hodnost mistra svobodných umění (M.A.). Univerzita v Georgetownu ho pak poctila čestným doktorátem bohosloví (D.D.). Dne 29. července 1921 se vrátil do Československa a zde se pak o Vánocích oženil s Marian Draperovou, pracovnící církevního ústředí. V Československu byl činný jako krajský superintendent a mnoho let jako sekretář Svazu evangelických církví. V době Mnichova se účastnil přípravy „Apelu k svědomí celého lidstva“ a zaslal lordu Runcimanovi otevřený dopis. Za války ho Němci internovali a výměnou za zajatého Němce se dostal do Ameriky. Po válce, když se vrátil do Československa, mu prezident republiky udělil medaili za zásluhy I. třídy. Roku 1950 musel jako americký státní příslušník opustit území státu a až do svého penzionování sloužil jako kazatel na českém metodistickém sboru ve Vídni. Zemřel 30. září 1964 u své dcery v Georgii v USA. Dr. Barták je autorem anglické knihy „Jan Hus v Kostnici“, která byla vydána roku 1935 v Nashvillu.

První mimopražské sbory

Lidé z mimopražských míst, kteří byli na návštěvě v Praze a přišli do shromáždění některého metodistického sboru, často zvali kazatele do svého domova. Tak se dostali metodističtí kazatelé už během roku 1921 do některých mimopražských míst. Není bez zajímavosti, že těmito prvními místy byla bývalá husitská města, kde zatím jiné evangelické církve nepracovaly. Církev se držela zásady, kterou vyjádřila v programu Misijní rady, uveřejněném v prvním konferenčním protokolu: „Neměli bychom organisovati sborů tam, kde dle úsudku biskupa a zástupců Misijního Boardu i pracovníků místních existuje církev evangelická, která jest schopna dostatečně sloužiti lidu, nebo která by mohla tak činiti, kdyby byla posilněna.“⁴²

Od 18. do 24. dubna 1921 měl J.Dobeš přednášky v *Bechyni* v sále na Protivínce. „Na počátku dubna byl jsem pozván kázati v Malešicích u Tábora. Touha po evangeliu byla veliká, ale jelikož tam byl založen sbor církve československé, upozornili mne přátelé na Bechyni. Následujícího dne jsem tam zajel. Romantická poloha Bechyně a rozmluva o náboženských věcech s některými lidmi v tomto poutnickém městě učinily na mne mocný dojem. Prosil jsem Pána, aby i zde otevřel svému evangeliu dveře a srdce a hned jsem hledal místnost pro pobožnosti.“⁴³ Nadšení bylo veliké. Počátkem května kázali Josef Dobeš a Karel Drahorád, který mu pomáhal ve vršovickém sboru, na bechyňském náměstí. Sbor, který měl za krátkou dobu přes sto členů, se scházel zprvu v keramické škole, později v měšťanské škole. Pak církev zakoupila dům, ve kterém zařídila modlitebnu a byt pro kazatele. Brzy se však zvedlo protivenství, sbor procházel stagnací a začal se umenšovat. Někteří členové se odstěhovali za zaměstnáním jinam, jiní, neustálení, se vrátili do římskokatolické církve. „Mnozí by k nám rádi přistoupili, ale bojí se, že by ztratili tu nebo onu výhodu, neboť jsou většinou závislí na vrchnosti a na klášteře. Jako výstražný příklad slouží jim jeden bratr, který sloužil u vrchnosti téměř dvacet pět let, a když přijal evangelium a přistoupil k nám, byl ihned bez náhrady propuštěn, takže jest úplně v bídě. Takového osudu se mnozí obávají.“⁴⁴

V červnu 1921 přišel J.Dobeš do *Litoměřic* a přednášel v sále u Šurmanů a v YMCE. Z této činnosti vznikl pod vedením J.Leidorfa sbor, který se začal pravidelně shromažďovat v Měšťanské besedě a později, od prosince, v reálném gymnáziu. Brzy však školní místnost nestačila

pro nedělní ranní a odpolední shromáždění. Nakonec byl zakoupen dvoupatrový dům v Sedlské ulici, kde v přízemí býval výčep nevalné pověsti. Zde byla zařízena modlitebna a první bohoslužby se zde konaly 18. března 1923. Přestavěný výčep však nestačil pojmut celé shromáždění a po čase byl připojen ještě vedlejší krám. O rozkvět litoměřického sboru se v těchto počátcích nejvíce zasloužil kazatel Josef Kulich.

Josef Kulich (1881 – 1928) se narodil v Netřebicích u Nymburka, kde jeho rodiče, potomci starých evangelíků, měli menší hospodářství. „Byla to četná rodina, do jejíhož života zapadlo dobré símě Slova Božího, jehož rozsevačem tehdy byl známý kazatel br. Adlof. Zaseté símě vzešlo a způsobilo znovuzrození celé rodiny.“⁴⁵ Po skončení povinné školní docházky odešel do Německa, kde se stal podnikatelem staveb v Delmenhorstu. V té době byl velmi činný jako laik mezi svými krajany. Po první světové válce všechno opustil, aby se v Čechách věnoval kazatelské práci. V Litoměřicích působil v letech 1923 až 1927. Při výkonu služby se nachladil a onemocněl na zánět pohrudnice a zápal plic. Z Litoměřic byl ještě na krátkou dobu přeložen do Prahy-Strašnic. Dne 30. 11. 1928 předčasně zemřel na následky svého onemocnění ve věku čtyřiceti sedmi let jako první z kazatelů.

Jeho přičiněním se rozvinula práce na stanicích litoměřického sboru – v Křešicích, Ústí nad Labem, Ploskovicích, Terezíně, Mlékojedech a Lovosicích.

V říjnu 1921 byla stanová evangelizace ve *Slaném*. Stan stál na obecním pozemku pod okresní nemocnicí. Členové vzniklého sboru se pak shromažďovali v sále Elsnicova hotelu a později v kostele Panny Marie na náměstí. Tento kostel s gymnasiální budovou koupilo město Slaný koncem století od piaristů. Kostel, ve kterém se konaly pobožnosti římskokatolické, československé, českobratrské a metodistické církve, se však nedal vytápět a proto dal sbor přednost shromážděním ve školní místnosti. Roku 1924 zakoupila církev činžovní dům a zařídila v něm dvě místnosti pro bohoslužebné účely. Udržování domu bylo spojeno s velkými náklady a proto se ústředí církve rozhodlo dům prodat a postavit vlastní modlitebnu s bytem pro kazatele. Na jaře 1929 bylo se stavbou započato a dne 6. července byl Husův dům slavnostně otevřen. K slánskému sboru patřily Zlonice, kde v červenci 1924 stál na tržišti stan. Půdu pro evangelizaci zde připravil Josef Kocourek, tehdy jeden z kolportérů církve.

V listopadu 1921 byla evangelizace v *Týně nad Vltavou*. Už v létě

chodilo mnoho lidí s kazatelem z Bechyně do Koloděj u Týna, aby se účastnili zvěstování evangelia v zahradě místního hostince. V Týně se hned na počátku přihlásilo poměrně mnoho lidí, za několik málo let sbor vykazoval téměř tři sta členů, včetně dětí a přihlášených lidí. Také tento sbor však postihl osud mnohých jihočeských sborů. V té době zde nebylo dosti pracovních příležitostí a mnozí členové se odstěhovali jinam. Koloděje byly spojeny s Týnem a od počátku se počítalo s tím, že Týn bude sídlem kazatele. Proto zde byla roku 1928 postavena Husova kaple s bytem pro kazatele jako podnes jediný evangelický kostel v místě. Práce byla také započata v Chrášťanech, avšak už roku 1925 ukončena. Bylo to první místo, kde církev započatou práci ukončila.

Na jaře 1922 se sešla evangelizační rada za předsednictví superintendenta J.L.Neilla a rozdělila evangelizační práci na dva kraje. Evangelizace v severních Čechách byla svěřena Josefu Dobešovi, evangelizace v jižních Čechách J.P.Bartákovi.

V dubnu 1922 měl J.Dobeš řadu přednášek ve *Velvarech* v hostinci u Adamců a v září postavil ve městě velký stan. Při této evangelizaci už mu pomáhali první spolupracovníci, získaní hlavně ve Vršovicích – J.Leidorf, J.Kotouč, F.Wagner, K.Drahorád. O Vánocích byla vysluhována večere Páně dvaatřiceti účastníkům, kteří byli přijati do plno-právního členství. V červenci následujícího roku byl položen základní kámen Husova chrámu a rok na to v květnu byl chrám slavnostně otevřen. K němu pak byla roku 1928 postavena fara.

V srpnu začal J.Dobeš práci ve *Smečně* u Slaného. Smečno bylo někdejší sídlem Jaroslava Bořity z Martinic, úhlavního nepřítele podobojích za Ferdinanda II. Po válce asi polovina obyvatel Smečna vystoupila z římskokatolické církve a nepřihlásila se nikam. V najatém sále bývalo rušno. „Když br. Dobeš zahajoval nebo končil schůzi modlitbou, mnoho účastníků se smálo. Při přednášce někteří vyrušovali ho pokřikováním a vyvraceli jeho důvody. On však zdvořile a trpělivě vyžádal si klid, slíbil, že po přednášce může být volná debata. Stalo se tak. Po přednáškách byly debaty často až téměř do půlnoci. Půda zdála se tu býti velice tvrdá. Lidé, zklamaní Římem, nedůvěřovali i evangelíkům, ježto jich neznali. Nezazlívali jsme jim to, ale modlili jsme se za ně. Asi čtvrtého večera, když br. Dobeš s br. Beladou se vraceli domů (do hostince, v němž byli ubytováni), následovali je

tři mladíci. Br. Dobeš a Belada počkali na mladíky a zavedli s nimi rozhovor. Mladíci si přáli připojit se k církvi metodistické, ale báli se tak učiniti veřejně, ježto měli by prý z toho veliké obtíže. Br. Dobeš pozval je do svého pokoje a hovořil s nimi ještě dlouho o spasení jejich duše.⁴⁶ Do roku 1931, kdy bylo Smečno spojeno se Slaným, se přihlásilo přes dvě stě lidí.

V *Mukařově* u Říčan přednášel Karel Drahorád od 15. do 17. června ve školní místnosti na Budech. Členové, kteří se přihlásili, byli roztroušeni po vesničkách v okruhu dvou i více hodin chůze. Později byla zahájena shromáždění ve Vyžlovce, Doubku a Radešovicích. „V létě, kromě stanové evangelizace, jsou zde zavedena veřejná shromáždění na návších. Tato práce setkává se s krásnými výsledky. V tom čase bývá v těchto vesnicích mnoho Pražanů na prázdninách a ti přicházejí poslouchati slovo Boží. Tyto schůze nemívají vždy klidný průběh. Lidé, ranění slovem Božím anebo odpůrci naší práce, někdy vyrušují. Přihodilo se však také, že právě mnozí z nich stali se prvými metodisty.“⁴⁷

Karel Drahorád začal v červenci práci v *Mýtě* u Rokycan přednáškami v hotelu Stará Radnice. V práci zde pak pokračoval Jan Kotouč, který v následujícím roce postavil na náměstí stan pro evangelizaci. Evangelizace byla rozšířena i do okolí: do Slohy, Svaté Dobrotivé a Malé Visky. Sbor však nikdy neměl vlastní modlitebnu a roku 1929 se stal kazatelskou stanicí plzeňského sboru.

V jižních Čechách začal J.P.Barták dne 12. června 1922 práci v *Protivíně*. Přišel sem s J.Kotoučem, V.Huňatým a J.Zákouckým. Po celý týden přednášeli večer co večer na náměstí u pomníku padlých. Další shromáždění byla na dvoře jednoho z přátel sboru, potom v najaté místnosti a nakonec ve stanu u starého hřbitova. Kazatelem sboru byl ustanoven Karel Drahorád, církvev zakoupila budovu a v listopadu téhož roku ji slavnostně otevřela. Dne 25. února 1923, při prvním vysluhování svaté večeře Páně, bylo přijato sto dvacet šest osob do plnoprávného členství.

Týden po zahájení práce v Protivíně začal J.P.Barták přednášky v *Třeboni* v budově pravovárečného měšťanstva. Jako pomocníka měl s sebou J.Kotouče. V sobotu 24. června oznámil Jihočeský obzor, že v neděli budou první husitské bohoslužby od roku 1620. To samozřejmě vzbudilo zájem a mnoho lidí přišlo. Dostavili se také na tábor

lidu na náměstí a na Husovy oslavy. Tato práce se pak neobešla bez protivenství. „Jakmile se ukázala na obzoru tato nová skupina dítek Božích, jezuité ze Schwarzenberského kláštera a klerikálové uvedli v pohyb všechny své akce, by zabránili šíření našeho vlivu v Třeboni. Jeden poštovní úředník, člen naší církve, byl pojednou přesazen do Budějovic, jeden zahradník ve službách Schwarzenberků přišel o své místo, také jiní ztratili svá místa, ale naše řady se přece vzrýmaly a jejich vliv byl zjevný na celé okolí.“⁴⁸ Sbor neměl shromažřovací místnost, scházel se v Měšťanské besedě a na „Novém světě“. Měl těžkosti i se zakoupením vlastního pozemku. „Město nám slíbilo místo k stavbě a ačkoliv městská rada se dosti přičinila, její plány se zhatily působením římskokatolických nepřátel. Navrženo bylo místo jiné, které jest majetkem Schwarzenberků, tito však odepřeli nám to místo prodati. Žádali jsme proto Státní vyvlastňovací komisi, aby nám toto místo přidělila.“⁴⁹ Sbor nakonec místo dostal a dne 1. května 1926 byl otevřen Husův chrám, původně plánovaný jako sídlo jihočeského superintendenta.

V červnu přednášel J.P.Barták také ve *Stráži nad Nežárkou* v sále Nového domu o M.J.Husovi. Jeho přednášky oznamoval obecní strážník bubnováním. A pak se zvedla vlna odporu. „Místní kněží proti nám kázali, obviňující nás z cizácké propagandy, bolševismu, rozhlášující, že jsme špehouni amerického kapitalismu. Čím více však na nás nevrážili, tím více rostlo naše posluchačstvo. Chtělo slyšeti naše poslání a přesvědčiti se o jeho pravdě. Někteří se k nám přidali, většinou chudí lidé, avšak ti posílili naše postavení v městě svým přesvědčením a energií.“⁵⁰ Také zde vznikl sbor, který si už 28. října 1923 otevřel vlastní Husův chrám, první metodistickou chrámovou novostavbu v Československu (ostatní sbory měly modlitebny, kostel ve Velvarech se dokončoval). Stanice pak byly založeny v Plavsku, Pístitně, Lhotě, Příbrazi, Lásenicí a na dalších místech.

Organizace

Ve dnech 3. až 7. srpna 1922 proběhla v Ječné ulici v Praze první výroční schůze československé misie, která se pak konala pravidelně každý rok, aby přehlédla vykonanou práci a stanovila všem spolupracovníkům další pracovní úkoly. Konferenci svolal biskup W.B.Beauchamp. Byl zvolen biskupem na Generální konferenci roku 1922 a pověřen dozorem na práci v Evropě. Tento dozor vykonával až do roku 1926. Duchovenskými členy této první konference byli ordinovaní starší J.Dobeš a C.T.Collyer, kteří přišli do Československa roku 1920, J.L.Neill a J.P.Barták, kteří přišli roku 1921 a na konferenci nově přibyl V.Vančura.

Václav Vančura (1883 – 1972) se narodil 19. dubna 1883 v Čermné jako syn evangelického učitele, pozdějšího prvního biskupa Jednoty bratrské v Československu. Vyučil se obchodním příručím a dokončil Obchodní školu v Praze. Roku 1905 přijal místo v bratrské misii v Paramaribo v Holandské Guayaně jako hospodářský úředník. Z Latinské Ameriky vedla jeho cesta do Spojených států, kde se na bratrských školách v Oberlinu a v Bethlehemu připravoval na kazatelskou službu. Tato univerzita mu pak udělila roku 1963 čestný doktorát teologie. V New Yorku se seznámil se svou ženou Martou, českou krajanou žijící v Americe. V letech 1915 až 1918 byl kazatelem na českém presbyterním sboru v Pittsburgu. Ke konci první světové války ho vyslala YMCA, aby sloužil českým vojákům na Sibiři. Po návratu ze Sibiře se v Praze setkal s metodistickými pracovníky Neillem a Collyerem a ti ho získali ke spolupráci. Den před zahájením výroční schůze československé misie se připojil k metodistické církvi. Sloužil na různých sborech a od roku 1923 jako krajský superintendent. Za druhé světové války a od roku 1949 do svého penzionování byl vedoucím představitelem církve v Československu. Zemřel dne 5. dubna 1972 v Praze.

V konferenčním protokolu jsou prvně jmenováni čeští kazatelé, které J.Dobeš představil jako své pomocníky: J.Leidorf, J.Kotouč, V.Huňatý, K.Drahorád, J.Zákoucký, F.Belada a K.Ondrák. Byli prvními, kterým bylo uděleno povolení ke kázání a kteří byli přijati do konferenčního členství na zkoušku. Byli ustanoveni na sbory, které už byly rozděleny do krajů (zde zvané „okresy“). Severočeský kraj byl svěřen J.Dobešovi, jihočeský J.P.Bartákovi. Slovenský kraj byl formálně pod správou C.T.Collyera, avšak „obvody“ Bratislava, Prešov a Zvolen nebyly obsazeny žádnými kazateli. Kromě superintendentů byli jmenováni odpovědnými kazateli na sborech jenom V.Vančura a J.Leidorf, ostatní

byli vedeni jako pomocníci kazatele. Jan Leidorf byl starší než ostatní pracovníci (na konferenci mu už bylo přes čtyřicet) a byl na druhé konferenci jako první český kazatel ordinován na diakona. Statistika vykazuje dvaadvacet sborů a čtrnáct kazatelských stanic, 2 975 členů na zkoušku a 964 plnoprávných členů. Je to značný růst za poměrně velmi krátkou dobu a pravděpodobně ne všichni, kdo se do církve přihlásili a byli přijati na zkoušku, měli úplně jasno ve věcech víry. Církev se v té době zaměřila hlavně na evangelizaci, méně na vzdělávání členů. Tak alespoň to vyjádřil J.Dobeš na druhé konferenci: „Jsme Bohu vděčni za všechno, co učinil skrze kázání evangelia. V tomto velikém náboženském hnutí nemůžeme o *každém* členu říci, že by byl obrácen, nebo že by každý měl zkušenost osobního spasení, avšak všichni tito lidé dychtí po chlebu Života, jsou ochotni sloužit Pánu a jsou ochotni vzdát se hříchu. Viděli jsme lidi kající, kteří přijali Krista za svého Spasitele, radující se ze zkušenosti opravdového spasení. Tito lidé jsou základem naší práce.“⁵¹

V létě 1923 byla práce rozšířena do dalších míst. Na konferenci roku 1923 hlásí J.Dobeš, že byla nově založena práce ve Svaté Dobrotivé u Mýta, v Kamenomostě u Velvar, v Plzni a v Ústí nad Labem. V *Plzni* začal J.Dobeš v srpnu s přednáškami v Měšťanské besedě. Hesla na plakátech a na letáčích zněla: „Musíte se znovuzrodit!“ a „Národe český, vrať se ke Kristu!“. Kazateli Dobešovi pomáhal J.Kotouč, který pracoval v nedalekém Mýtě a pak se stal prvním kazatelem nově vzniklého plzeňského sboru. Po první světové válce bylo v Plzni silné přestupové hnutí a vzhledem k velikosti města zde nemohlo jít o konkurenci jiným evangelickým církvím. Po skončení přednášek v Měšťanské besedě dala městská rada souhlas, aby byl na jednom náměstí postaven stan. Sbor se scházel v neděli večer a v týdnu v modlitebně Jednoty česko-bratrské a ve školní kapli v Jungmannově ulici. Už po roce měl sbor přes sedm set členů. Pak byl zakoupen stavební pozemek a dne 6. července 1927 byla na Tylově náměstí naproti divadlu slavnostně otevřena Betlémská kapele.

Práci v *Ústí nad Labem* začal J.Dobeš a potom byla svěřena J.Kulichovi, který byl v Litoměřicích. Po jeho onemocnění byl ústecký sbor spolu s Křešicemi a Lovosicemi, kde J.Dobeš evangelizoval ve stanu, obsazen samostatným kazatelem. V těchto pohraničních městech s převážně německým obyvatelstvem trpěla práce národnostními třenicemi.

V Ústí byla pouze jedna česká veřejná budova, Národní dům. Zejména v zimním období býval tento dům přeplněn různými spolky, takže kazatel musel často trpělivě čekat s dětmi na chodbě až se místnost uvolní. Potom bylo třeba vyvětrat, aby vyprchal pach alkoholu a kouř, uklidit a připravit místnost pro shromáždění. Ústecký sbor nikdy neměl vlastní modlitebnu a tím práce velmi trpěla. Členové bydleli daleko od sebe, a proto byly zavedeny modlitební hodiny v bytech členů.

J.P.Barták hlásil na konferenci 1923 čtyři nové sbory: Jihlava, Sedlec-Prčice, Bernartice a Lomnice nad Lužnicí.

V *Jihlavě* přednášel Barták od 12. července do 5. srpna v kinu Elité u Střelnice a dne 5. srpna byl založen první sbor na Moravě. Už dva roky předtím pořádala církev řadu biblických přednášek v Besedním domě v Brně, kde mluvil dr. Goddard, J.Dobeš a J.P.Barták. „Ježto se však tehdy ještě nedostávalo kazatelských sil k trvalé službě v nových sborech, bylo od organizace upuštěno a výsledky práce jiným bratrským církvím přiděleny. Nyní, o dva roky později, když již Bůh počet našich spolupracovníků rozhojnil, jsme znovu vedeni na Moravu.“⁵² Při založení měl sbor sto osm členů, k nimž brzy přibýly další. O rok později zakoupil za pomoci ústředí církve vilu V Důlkách a tak získal místnosti pro svá shromáždění a byt pro kazatele.

Ve stejnou dobu přišel J.P.Barták do *Sedlce*. „V roce 1923 byla léčena v prčické nemocnici paní Marková, choť kazatele Jednoty českobratrské v Praze, na Vinohradech. Když se o tom dozvěděl Osvětový odbor sedlckého Sokola, rozhodl se požádat jejího manžela, kazatele Marka, o přednášku u příležitosti Husových oslav. Ježto br. kazatel Marek nemohl této žádosti vyhověti, na žádost místního Sokola přednášel krajský starší br. dr. J.Barták na vrchu, zvaném »Porostla«.“⁵³ Přednáška měla dobrý ohlas a tak se dr. Barták rozhodl postavit zde koncem srpna stan a začít evangelizaci. Přes odpor katolických kruhů zde vznikl sbor, který se scházel v biografu, až si v listopadu postavil vlastní Betlémskou kapli na rozhraní Sedlce a Prčic. Trpěl pak stejnými potížemi jako ostatní jihočeské sbory. „Sbor prodělal několik těžkostí. Jednou z nich jest vystěhovalectví zdejšího obyvatelstva. Ježto kraj je chudý a bez průmyslu, mnoho z obyvatelů zdejšího kraje hledá si zaměstnání a tím obživu ve velkoměstech; to ovšem neblaze působí na počet členstva našeho sboru. Od 1923 do roku 1930 ztratil náš sbor 112 příslušníků, kteří se odstěhovali jinam...“⁵⁴

V *Bernarticích* zahájili dne 22. července kazatelé J.Zákoucký a L.Schneider evangelizaci ve stanu, který postavili na tržišti. Zájem o shromáždění byl tak velký, že zde stál stan až do 26. srpna. Když evangelizace skončila, konaly se pravidelné pobožnosti v najaté místnosti. „Nepřátelé pravdy stavěli práci Boží různé překážky a sbor zatoužil po vlastním stánku.“⁵⁵ Nakonec byla postavena Husova kaple, která byla dne 7. srpna 1927 odevzdána svému poslání. Evangelizace byla rozšířena také do okolí. Stan byl postaven na zahradě Spolkového domu v Milevsku, nebylo povoleno postavit jej na náměstí. Vznikla zde stanice, která však byla opuštěna už roku 1931.

V *Lomnici nad Lužnicí* začal práci V.Vančura, který byl přidělen jako kazatel do Třeboně. Cestou ve vlaku se setkal s A.Bláhovou z Lomnice, která ho dlouho prosila, aby byl učiněn evangelizační zájezd do Lomnice. „Její touha byla vyplněna již dne 16. srpna 1923, kdy bratři a sestry z Třeboně přijeli v odpoledních hodinách se svým kazatelem na žebříňáku do Lomnice, kde večer toho dne v sále U slunce byla zahájena evangelizace, z níž již v několika dnech vyvěralo velké obrodné hnutí celého kraje. Přes mnohé a mnohé pronásledování nepřátel a přes mnohá zklamání, která se začala jevit v tom, že jsme byli z hostince vypověděni proto, že by kvůli nám hosté do hostince přestali chodit, touha po obrodě nepřestala.“⁵⁶ Také ze školní tělocvičny dostal V.Vančura výpověď hned první den, než tam vůbec mohl začít. Proto telegraficky objednal z Prahy stan a postavil jej na cvičišti Sokola. Po sedmitýdenní evangelizaci se do církve hlásilo přes pět set lidí. Koncem roku, když nastaly chladné dny, musel být stan složen. „Když již naši nepřátelé mysleli, že nastane konec naší činnosti, neboť nikde nebylo místa k shromáždění vhodného, tu se nám naskytla možnost pokračovati v obrodném hnutí ve starém, rozsáhlém chlívě poblíže náměstí, na kterém stojí kostelík sv. Václava, kdysi to kostelík husitský. V onom bývalém chlívě shromažďoval se místní sbor téměř tři dlouhá léta. I zde, jako kdysi v římských katakombách, shromažďovali se bratři a sestry u víře, a jeho stěny byly svědkem obrácení mnohých duší. Bylo to také zde, kde byli přijímáni první členové do plnoprávného členství naší církve, a kde byla též sloužena první svatá večeře Páně. Zde při své biskupské visitaci v roce 1924 mluvil biskup Beauchamp...“⁵⁷

Na konferenci roku 1923 byl Jihočeský kraj rozdělen na Střední

a jihočeský a na Třeboňsko a Moravu. Tento úsek práce byl svěřen V.Vančurovi jako krajskému staršímu. Se Slovenskem měla nyní církev čtyři kraje.

Rozšíření práce

Do roku 1924 se metodistická evangelizace rozšířila po jižních, západních a severních Čechách a na Jihlavsku. Východním Čechám se vyhnula, protože zde bylo dosti evangelických sborů. V tomto roce pak zakotvila také na Slovensku. Už na předcházející konferenci oznámil C.T.Collyer, jemuž byla tato oblast svěřena, že na Slovensku se konají shromáždění na jednadvaceti místech, že tu však církev nemá žádné členy. Práci zde konali najatí kolportéři. Protože se kazatel Collyer vracel do Ameriky, byl na konferenci roku 1924 jmenován D.P.Melson superintendentem pro Slovensko.

Davis Percival Melson (1892 – 1977) se narodil v Jonesboro v Georgii. Pocházel z prostředí farmářské rodiny a brzy ztratil matku. Už jako žák Nedělní besídky prožil obrácení. Po středoškolských studiích absolvoval College při univerzitě Emory v Georgii a rok na Harvardské univerzitě. Ve školním roce 1916/1917 byl ředitelem střední školy v Ocille, kde poznal své povolání do kazatelské služby. Začal vypomáhat v různých sborech v Jižní a Severní Georgii a studovat bohosloví na Candlerově bohoslovecké škole při univerzitě Emory. Po skončení studií a dosažení hodnosti bakaláře bohosloví (B.D.) přijel v lednu 1923 do Prahy. Věnoval se ihned studiu češtiny a brzy se jako jediný z amerických pracovníků obstojně dohovořil česky. Po odjezdu superintendenta Neilla byl ředitelem ústřední kanceláře a pokladníkem mise. Řadu let se staral jako superintendent o východní kraj. Roku 1928 se oženil s dcerou prvního generálního konzula Spojených států v Praze. Po Výroční konferenci roku 1933 se v srpnu vrátil do Ameriky.

Jediný kazatel, který byl dán D.P.Melsonovi k dispozici, byl Jan Leidorf, a ten byl poslán z Bratislavy do *Užhorodu*. Zde už byl větší počet dětí z českých rodin v Nedělní besídce, kazatel Leidorf pak začal se stanovou misíí. Teprve 23. srpna 1925 byl organizován sbor s padesáti pěti členy, rozptýlenými po celé Podkarpatské Rusi až do Mukačeva. Nepodařilo se však získat ani jednoho Rusína. To byla pro sbor velká nevýhoda. „Rychlý růst tohoto sboru je ztěžován tím, že Češi, kteří zde jsou zaměstnáni ve státních úřadech, jsou často přesazováni. S druhé strany přináší tato okolnost to dobro, že přesazení členové nesou paprsky světla na jiná místa, kde dosud je tma a po- věra.“⁵⁸ Členové české národnosti byli povoláním úředníci a vojáci. Církev pak zakoupila v Užhorodě vilu se zahradou pro bohoslužby a úřadovnu. Z Mukačeva, kde bylo započato se stanovou misíí, se stala kazatelská stanice.

V *Bratislavě* byla započata evangelizace dne 16. června 1924. Josef Dobeš kázal v Redutě a po skončení evangelizace založil sbor. „Kato-ličtí faráři nezapomínali upozorňovati na nás v kostelích. Jejich boj proti nám často však prospěl naší práci. Policejní ředitelství ochotně vyřizovalo naše žádosti a osvobodilo naše shromáždění od policejního a hasičského dozoru. Městská rada k naší žádosti snížila kolkovné pro naše pozvánky. Návštěva při všech pobožnostech byla pěkná. Bylo radostno pozorovati zájem pro evangelium Kristovo. Duch Boží pracoval ve mnohých srdcích a usvědčoval je z hříchů. Mnozí během čtyřnedělní evangelizace činili pokání a zasvětili svůj život Kristu. V té době přihlásilo se k naší církvi dvacet osm Čechů a deset Slováků.“⁵⁹ Kazatelem byl nakrátko ustanoven J. Leidorf. Sbor dlouho neměl vlastní místnost, neustále se stěhoval ze školy do školy, jeden čas byl ve sklepní místnosti, v garáži pro auta a v YMCE. „Sbor tento nemohl rozvinouti svoji činnost – ač si toho velice přál – protože neměl vhodné místnosti pro shromáždění. Nějakou dobu se shromažďoval v obchodní akademii, ale musel se omeziti jen na své členy, poněvadž z tohoto místa nebylo dovoleno rozvinouti veřejnou činnost.“⁶⁰ Po několik let bývala v letních měsících stanová misie. Vlastní modlitebnu získal sbor až po druhé světové válce.

Dne 10. července byl postaven stan na hřišti ve *Vrútkách*. Hlavním řečníkem byl Josef Dobeš. Daleko více lidí vyznalo Krista, než se jich nakonec připojilo k církvi. Na rozdíl od obou ostatních sborů to zde byli napořád Slováci. Na Slovensku byla práce těžší než v českých zemích, protože zde byl vliv římskokatolické církve silnější a zejména v menších městech se lidé báli těžkostí ze strany církve. V Bratislavě a ve Vrútkách pomáhali při evangelizaci také Slováci, zejména Jan Galád a Michal Roháček, který předtím působil jako kolportér v okolí Košic.

Dne 20. srpna byl postaven stan v *Trnavě*, „pevnosti katolické bigoterie, jež se obecně nazývá »slovenským Římem«... Hlinka, hlava Ludové strany, projížděl Slovenskem, počav od Ružomberku, aby popudil lidi proti nám a na náměstí došlo i ke srážce, při které bylo několik lidí raněno.“⁶¹ Evangelizace pokračovala po celý měsíc, sbor zde však založen nebyl.

Roku 1925 chodil Eduard Szabó-Slávik z Trnavy do *Seredi* kolportovat a potom se tam přestěhoval. Brzy po jeho nastěhování byl roku 1926

postaven stan, kde kázal J.Dobeš a V.Vančura, ze Slováků pomáhal kromě E.Szabó také V.Martinček. „Při evangelizaci v Seredu svolal slovenský římský kněz lid do kostela, kde nás v prvé řadě proklel, a pak našťvaný lid poslal, aby nám rozbili stan. Byl jimi na kusy rozřezán a nepřátelství dostoupilo takového vrchu, že ani četnictvo, jež bylo povoláno, nedovedlo pošťvaný, jinak však dobrý lid uklidniti. Tohoto kritického dne byli bratří Martinček a Szabó v nebezpečí života, ale právě skrze toto protivenství získali jsme mnoho členů, kteří v evangelizaci vidí možnost rozvoje vnitřního i vnějšího.“⁶² Shromáždění pokračovala na náměstí, i když kazatelům létaly kameny nad hlavou. Než byl roku 1926 zakoupen dům pro modlitebnu a byt kazatele, scházel se sbor v bytě bratra Szabó.

V českých zemích zahájil J.Dobeš dne 28. srpna 1924 evangelizaci v *Liberci* přednáškami v Národním domě. Malá skupinka dvanácti členů se pak začala scházet v YMCE, kde měla k dispozici jednu místnost. Biblické hodiny se konaly po bytech členů. V létě následujícího roku měl mít J.Huňatý evangelizaci v Horním Růžodole. „O evangelisaci byl v Horním Růžodole i v okolí projeven velký zájem. Evangelizace byla konána právě v Husově týdnu. Bylo mnoho těch, kteří přišli poslechnouti slovo Boží. Ale druhého dne policejní ředitelství zakázalo další přednášky i bohoslužby ve stanu. Sbor tímto zákazem byl velice překvapen. Nechtěl ani věřiti, že něco podobného ve svobodné republice jest možno. Než bylo nutno podrobiti se zákazu, jehož původci byli asi známí nepřátelé snah naší církve v ČSR. Avšak přes všechny těžkosti a protivenství počet členů sboru během léta se víc jak zdvojnásobil. I duchovní život více a více se prohluboval.“⁶³

V roce 1924 byla evangelizace už stále více svěřována kazatelům, kteří uvěřili v Československu. Dne 8. srpna postavili Ferdinand Wagner a Rudolf Hromádko stan na hřišti sportovního klubu v *Mostě*. Situace pro stanovou misii se začala pomalu měnit, lidé se do stanu nijak nehrnuli. „Když po prvé ve stanu kázali..., přišlo poslechnouti slovo Boží velmi málo osob. Mnoho jich však stálo kolem stanu; dovnitř nechtělo se jim vejít. Druhý den však návštěva byla četnější. Jedni přicházeli s touhou vyslechnouti poselství slova Božího, jiní z pouhé zvědavosti. Pán však vyslyšel prosby svých služebníků a stan den ode dne byl více naplňován toužícími po pramenu vody živé.“⁶⁴ Nakonec se do církve přihlásilo dvě stě padesát lidí a ve městě byl založen sbor,

který se za vedení kazatele Wagnera začal scházet v české obecné škole. Od roku 1930 konal svá shromáždění v místnosti, kterou dala k dispozici sestra Hloušková. Sbor sice zakoupil roku 1927 pozemek pro budoucí modlitebnu, k jejímu postavení však nikdy nedošlo.

V roce 1925 se tempo zakládání nových sborů zpomalilo. Nedostatek potřebných finančních fondů vedl vedení církve k úvaze, zda je záhodné začínat novou prací, zda není lepší budovat už založené sbory. Nakonec bylo rozhodnuto financovat v tomto roce evangelizaci jenom na jednom místě. Volba padla na *Sedlčany* a J.P.Barták byl pověřen začít zde práci. Přání jít do Sedlčan se ozvalo v nedalekém Sedlci. „Již po dva roky byli jsme zváni do Sedlčan, abychom tam podnikli takovou práci, jaká byla vykonána v Sedlci na Wilsonově dr.; ale nemohli jsme vyhověti onomu přání pro mnohé jiné úkoly. Letos však došlo k tomuto dílu, ježto jinde nová evangelizační práce konána nebyla; veškeré úsilí je totiž věnováno zesílení stávajících sborů.“⁶⁵ Stan stál na náměstí od 21. června do 1. srpna a denní shromáždění se těšila velkému zájmu. „Konali jsme evangelizační práci na mnohých místech, ale nikde ještě se nám nedostalo vřelejšího přijetí jako v Sedlčanech.“⁶⁶ Vzniklý sbor se scházel v sokolovně a dne 6. července 1930 se přestěhoval do vlastní modlitebny M.J.Husi.

Roku 1926 rozhodla Výroční konference, že má být založen jeden nový sbor v každém ze tří krajů. Od 21. července stál stan po šest týdnů v *Českých Budějovicích* v Rybné ulici. Město mělo 45 000 obyvatel a bylo až do vzniku republiky velmi klerikální. Po první světové válce vystoupilo 17 000 lidí z církve; většina se přihlásila k Církvi československé, jiní k Českobratrské církvi evangelické nebo k Jednotě českobratrské. Mnozí zůstali bez vyznání. Lidé, kteří po léta nepřišli do žádného kostela, chodili den co den do stanu. Josefu Dobešovi, krajskému staršímu jihočeského kraje, pomáhala – podobně jako i na jiných místech – jeho manželka Emilie, činná hlavně v práci žen. Sbor, který byl organizován už 8. srpna, se začal shromažďovat v dívčí měšťanské škole v Jeronýmově ulici. „Jsme hrdi, že mladičký náš sbor přes všechny nesnáze a protivenství, které prodělal, těší se dobré pověsti jak v Českých Budějovicích, tak i v okolí. Těž mnoho bratří a sester z Jednoty českobratrské, z církve českobratrské a československé navštěvuje naše shromáždění. Mnohý z nich přiznal, že u nás našel, po čem dlouho toužil.“⁶⁷

J.P.Barták, krajský starší severozápadního kraje, zahájil práci v *Klatovech*. Přednášel zpočátku v městské přednáškové síni, později ve stanu. „Doposud mluví se zde o stanu jako o hadrovém kostele. Když se začalo kázat, zastavovali se lidé a naslouchali našim krásným písním. Mnozí ze začátku však se styděli do stanu vejít. Někteří chodili pryč dlouho kolem, než se k tomu odhodlali. Napřed se zastavili u vchodu, pak zaujali poslední místa, až konečně se osmělili a přišli kupředu.“⁶⁸ V městě byl vytvořen sbor, posilňovaný evangelizací v následujících letech, které byly konány pod širým nebem a ve stanu.

Koncem července postavil V.Vančura, krajský starší východního kraje, stan na Náměstí republiky v *Moravské Ostravě*. „Ve středu dne 28. července o osmé hodině večer počali jsme evangelizovat zahajující přednáškou. Stan, do něhož se vejde na šest set až osm set lidí, byl do poloviny plný. Mužové, ženy, děti na jedné straně, kazatelé s kolportérem a hlídačem stanu na straně druhé, v takovém postoji, jakoby se navzájem tázali, jak to vše dopadne. Na své prosté kazatelně cítili jsme velikou zodpovědnost vůči těm, kteří přišli poslouchati, co jim podáme. Co vlastně měli bychom jim podati? A jak přijmou naše výklady? Tyto a podobné myšlenky stíhaly jedna druhou. Však jedním byli jsme si jisti: že jim totiž nemůžeme podati nic jiného než to, co nám pro ně podal sám laskavý Otec nebeský. Každým dnem množil se zástup těch, kteří přišli, aby poslechli naše poselství; někteří přišli z touhy po čisté pravdě evangelia, jiní ze zvědavosti a mnozí, aby útočili proti nám, což ovšem se dělo z neznalosti věci.“⁶⁹ Pak silná bouřka zasáhla stan, vytrhla jej i s kolíky ze země a povalila tak, že nebyl k poznání. Mnozí nepřátelé se z toho radovali, že konečně ti metodisté odejdou. Stan však byl znovu postaven. „Od té chvíle datuje se značný vzrůst přátel a účastníků našich pobožností, kteří v naší neohroženosti a důslednosti viděli vážnost poselství, které jsme jim přišli v Kristu Ježíši zvěstovati.“⁷⁰ Sbor byl založen dne 12. září a scházel se v budově bývalé vojenské dřevěné kaple. Brzy byl zakoupen stavební pozemek u všeobecné nemocnice a dne 28. října 1931, v době hospodářské krize, byla otevřena nová modlitebna.

Do roku 1927 byla v podstatě ukončena několikaletá evangelizace, při které vznikly nové sbory. Misie využila nejprůhodnější dobu poválečného kvašení. Tato doba nyní končila. Na konferenci roku 1927 píše J.P.Barták ve své zprávě: „Snažili jsme se působiti evangelisačně

ve všech sborech. Setkali jsme se sice s faktem, že veřejnost není již přístupná evangelisačnímu úsilí jako byla v prvních letech naší práce. Podobnou zkušenost mají i jiné denominace. Přesto však podařilo se nám získati několik věrných duší pro království Kristovo.⁴⁷¹

Statistika toho roku vykazuje 31 farností s kazateli a 38 kazatelských stanic. Počet farností bude po několik let stálý, i když se počet stanic bude nepatrně měnit. Stanice a sbory zaniknou a nové vzniknou až v souvislosti s hospodářskou krizí a s politickými událostmi kolem druhé světové války. Počet členů (přípravných a plnoprávných) překročil rok předtím hranici deseti tisíc. J.L.Neill oznámil už na Výroční konferenci roku 1925, že práce v Československu „stojí co do členství na třetím místě všech misí Metodistické episkopální církve jižní, za Čínou a Koreou.“⁴⁷² Dle statistiky měla církev v Československu větší počet bohoslovců než ostatní misie. Tento růst byl způsoben velkým úsilím všech pracovníků a nesporně také tím, že církev – protože neměla žádné kostely a modlitebny – musela jít za lidmi na ulici.

Sociální činnost

Metodistická práce v evropských zemích se po první světové válce zaměřila na poskytování sociální pomoci krajinám, postiženým válečným strádáním. Metodistická episkopální církev jižní pověřila vedením sociální práce v Československu mladého anglického kvakera Richarda Clementse, který přijel do Prahy před J.Dobešem. Bratr Dobeš si jednou povzdychl, že tento muž příliš nepřál evangelizační práci a způsobil u ostatních evangelických církví mnoho nepříjemností tím, že činil sliby, k nimž nebyl nikým zmocněn. Neoprávněně zasahoval do církevních věcí, které byly v kompetenci jiných pracovníků.⁷³ Roku 1921 ho vystřídal John Wilkinson, smluvní pracovník, který byl vyslán Misijní radou. Fungoval jako „superintendent sociální péče“ bez duchovenských úkolů. V protokolu z roku 1923 se jeho jméno už nevyskytuje. Ukončil svou práci v květnu tohoto roku, kdy bylo také zrušeno sociální oddělení, jež do té doby řídil.

O to, co je prvořadým úkolem církevní práce, byly zřejmě v počátcích spory. V Programu církevní práce pro Evropu proto Misijní rada prohlásila: „Nesmíme se dát svést k tomu, abychom postavili výchovnou, sociální nebo ústavní a j. práci na první místo v našem programu; tyto musí být na druhém místě a jen napomáhati hlavnímu cíli duchovní služby, kterým jedině jest možno přemoci usmrcující vliv formalismu a racionalismu.“⁷⁴

Metodističtí pracovníci se po poradě s československým Červeným křížem ujali sociální práce mezi nejchudšími pražskými dětmi a ruskými emigranty, kteří po Říjnové revoluci přišli do Československa. Těchto emigrantů bylo v Praze několik tisíc. Byli bez prostředků a Červený kříž nestačil pomoci všem. Církev zaměstnala dr. Mašnera, aby je bezplatně léčil. V letech 1920 a 1921 bylo vydáno mnoho tisíc korun za léky, pobyt v nemocnicích a za ošacení. Na Maltézském náměstí v Praze byla zřízena stravovna, která byla později přemístěna na Smíchov. Např. od července 1921 do července 1922 bylo vydáno přes sto sedmdesát tři tisíc obědů a stejně tolik večeří, což představuje denní průměr čtyř set sedmdesáti pěti strážníků. Ve studentském domově Na Slupi byla otevřena tuberkulózní klinika pro studenty, v Salmovské ulici zubní ambulatorium a ve svobodárně ve Strašnicích čtyři čítárny s potřebným personálem a vybavením. Když se sociální poměry emigrantů zlepšily, bylo upuštěno od další sociální pomoci. Do konce roku

1924 byla zrušena stravovna, čítárny a zubní klinika. Jedině v Ječné ulici, v ústředí církve, byla čítárna zachována. „Naše čítárna skládá se z pěti velikých místností, kde studenti mají velmi vzácnou příležitost k připravování se ke zkouškám. V naší čítárně máme časopisy v jazyku českém, francouzském, německém, ukrajinském a ruském a také mnoho anglických, francouzských a ruských měsíčníků. Křesťanská literatura v různých jazycích jest rozložena na stolech. Studentům poskytujeme dopisní papíry a pomáháme jim při jejich jazykových překladech. Naše čítárna jest navštěvována českými, ukrajinskými, ruskými a německými studenty.“⁷⁵ Tuto práci měla na starosti paní Věra Lubošínská. Koncem roku 1926 byla i tato knihovna zrušena.

Během války trpělo mnoho lidí podvýživou. Proto metodistická misie zřídila letní kolonii pro děti v Hlubočepích, kde po dva roky bylo stravováno sto osmdesát dětí. Děti zde přibraly na váze a v letních měsících jich prošlo táborem několik set. V říjnu 1921 byl zakoupen zámek v *Horních Počernicích* s třemi budovami a velkým parkem, kde se po několik let konaly letní tábory pro chudé děti, na které církev v rámci své sociální pomoci finančně přispívala.

Metodistická misie podpořila i jiné církve, které pomáhaly lidem v této zemi. Kromě příspěvku na uplacení dluhu na Husově domě, na libeňský kostel a na českobratrský sbor v Brně darovala téměř patnáct tisíc korun na českou Diakonii v Praze. Sirotčinci Jednoty českobratrské ve Chvalech darovala přes šedesát sedm tisíc korun. Byly to akce solidárnosti a dobré vůle.

Dne 1. května 1923 bylo zlikvidováno sociální oddělení misie a sociální práci převzala konference, která zřídila Výbor pro práci mezi studenty a sirotčí výbor. Výbor pro práci mezi studenty měl „zmírnit starost o hmotné potřeby studentů a začít přímou náboženskou prací“⁷⁶. Práce se konala hlavně mezi ukrajinskými studenty, mezi českými studenty se – kromě čítárny v Ječné ulici – neujala. Sirotčí výbor připravoval otevření sirotčince v Horních Počernicích a měl vypracovat pravidla a řád pro Zemskou politickou správu.

Na konferenci roku 1924 byl dne 24. září zřízen *Spolek pro péči o sirotky* jako nadcírkevní organizace. Zval do svých řad všechny lidi dobré vůle, bez zřetele na jejich politickou nebo církevní příslušnost. Také při přijímání dětí do ústavu nerozhodovala církevní příslušnost. Během prvních deseti let byly přijaty děti z devíti církevních denomi-

nací a z bezvyznání. Děti byly vychovávány v duchu Kristova evangelia a vedeny ke snášenlivosti a úctě k náboženskému přesvědčení druhého. Prvním předsedou Spolku se stal E.Ondrák, roku 1925 byl zvolen J.Dobeš a od roku 1926 byl předsedou J.P.Barták.

Spolek měl v seznamu přátel, kteří jej finančně podporovali, vysoce postavené osobnosti politického a hospodářského života první republiky. Pro vytvoření symbolu Spolku se podařilo získat prof. Alfonse Muchu, který byl zvolen čestným členem. Navrhl perokresbu sirotka nad hrobem svých milých, který drží v ruce věnec; za postavou je kříž, symbol utrpení a křesťanské naděje. Spolek měl trojí členství: zakládající člen zaplatil jednorázově tisíc korun, činný člen přispíval dvacet korun ročně a přispívající člen dával deset korun ročně. Později bylo zavedeno korporativní členství s příspěvkem padesát korun ročně. V roce 1930 měl Spolek sedm zakládajících, dvě stě osmdesát činných a sto třicet tři přispívajících členů.

Tento Spolek převzal zámek v Horních Počernicích a po opravách v něm vybudoval sirotčinec. Vnitřní zařízení už bylo na počátku léta 1924 hotovo, pro některé nutné formality u zemské politické správy však sirotčinec ještě nemohl být otevřen. Proto tam byl v srpnu ještě umístěn letní tábor pro děti. Jako první pracovník se nastěhoval Karel Procházka, který byl správcem budov. Uvěřil při evangelizaci J. Dobeše ve stanu ve Vršovicích a přišel do Počernic po výpomoci při stanové evangelizaci ve Zlonicích a v Mostě. Sirotčinec pak byl otevřen 5. dubna 1925 se dvěma chlapci, osmiletým Josefem a desetiletým Františkem Kiliánem ze Svaté Dobrotivé, o které pečovala diakonka Blažena Makovičková. Správcem ústavu byl jmenován Josef Zloch.

Josef Zloch (1884 – 1965) se s metodismem setkal už před válkou při svatbě jednoho přítele metodisty ve Vídni. Při stanové evangelizaci ve Vršovicích se poznal s J.Dobešem. Do církve vstoupil roku 1921 v Týně nad Vltavou a při nedostatku kazatelů občas vypomáhal tím, že vedl biblické hodiny. Když byl založen Spolek pro péči o sirotky, toužil po tom, aby se mohl účastnit sociální činnosti církve. Přihlásil se do práce a byl zprvu činný jako kolportér v Praze-Vršovicích. Každou neděli jezdil do Horních Počernic, aby tam vedl shromáždění a pomáhal při vedení ústavu. Pak byl ustanoven jako náhradník kazatele ve Slaném a Smečně a navštěvoval Biblický seminář v Praze. Po jednoročním pobytu ve Slaném byl roku 1926 povolán za správce sirotčince a později ordinován na diakona a staršího. Správcem sociálního ústavu byl až do roku 1947, kdy odešel do důchodu.

Ústav měl za pět let čtyřicet chovanců, později dokonce až padesát. Práce byla podporována kromě příspěvků členů dobrovolnými věcnými dary ze sborů, schodky v hospodaření krylo ústředí církve ze svého rozpočtu. Podle přijímacích podmínek se také mělo požádat o podporu v případech, kdy domovská obec nebo příbuzní mohli přispět. Kromě sirotčince byl v Horních Počernicích vybudován od dubna 1932 také domov pro staré lidi. Při těchto ústavech zároveň vznikl samostatný sbor.

V červenci 1937 byl otevřen další sociální ústav v zámku v *Týnci u Klatov*. Barokní zámek z roku 1721 postavil pravděpodobně stavitel Dientzenhofer. Zámek patřil spolu s obcí Týnec až do pozemkové reformy hraběcímu rodu Kolovratů-Krakovských. Po reformě zde byl zřízen hotel. Jako takový jej církev koupila. Sem bylo přemístěno dvacet dětí z Horních Počernic a jedno křídlo bylo upraveno pro letní hosty. Ředitelem nového ústavu se stal dosavadní správce sirotčince v Počernicích, v němž v průběhu třinácti let našlo domov celkem sto sedmdesát dětí. Do konce srpna 1940 byly všechny děti převedeny z Počernic do Týnce. Zámek v Počernicích pak byl pronajat škole. V Týnci se kromě rekreace konaly v letech 1938 až 1948 také celostátní sjezdy mládeže a Letní biblické školy.

Kromě zmíněných objektů pro sociální činnost měl Spolek pro péči o sirotky ještě jeden, a to *Poušť u Bechyně*. Tento pozemek na katastru obce Radětice koupil Spolek roku 1929. Na pozemku je kaplička s bývalou poustevnou (odtud název místa), kterou dal roku 1676 postavit Jan Norbert ze Šternberka. Kaplička byla zasvěcena Janu Křtiteli. Postavil ji Martin Rimer, stavitel a měšťan Nového města pražského. V kapličce byly kromě chrámové lodi dva pokojíky, kde se pán ze Šternberka rád zdržoval. Vedle nich byla černá kuchyně, která později sloužila jako příbytek poustevníka. Poustevníci zde žili od roku 1678 do roku 1793. Prvním byl Tomáš Partl, který dostával od velkostatku jako deputát pivo, ryby a jiné potraviny a dvacet zlatých na oděv. Po smrti posledního poustevníka byla poustevna poničena, věci byly z kapličky odstraněny. Oltář byl převezen do Sodoměře a později do Bechyně, kde byl používán jako oltář cechovní, obraz „Stětí Jana Křtitele“ přišel do domu „U bílého zvonu“ v Bechyni, zvon byl ukraden, po nalezení v první světové válce zabrán pro válečné účely a díky jistému občanu z Bechyně zase navrácen. Do roku 1864 sloužila kap-

lička jako skladiště piva, které bylo čepováno pro poutníky, potom byl prázdný a pustl. Z původní kaple se zachovaly dveře se znakem pánů ze Šternberka (hvězda) a pánů z Říčan (trojlist), rodu matky Jana Norberta ze Šternberka.

Spolek zde zřídil letní tábor pro děti. Kapličku, která byla zchátralá, dal opravit, do lesa postavil dva staré železniční vagóny, upravené na ubikace, a přistavěl dva dřevěné sruby. První letní tábor se konal v červenci 1932. Původně se počítalo s tím, že tu budou o prázdninách kursy pro učitele Nedělní besídky a pro vedoucí pracovníky mládeže. Dětské tábory probíhaly pod patronací Spolku pro péči o sirotky až do roku 1950.

Kolportážní činnost

Metodistická misie se od počátku zaměřila na sociální činnost a na kolportérskou činnost – kromě vlastní evangelizace, která tvořila vždy střed veškeré její činnosti. Po první světové válce nebylo v Československu dosti Biblí, čeští katolíci Bibli neměli. Kdykoli se nějací cizinci dotazovali, čeho je v Čechách nejvíce zapotřebí, bylo většinou poukazováno na nedostatek křesťanské literatury. Proto byla kolportáž v přestupovém hnutí obzvláště důležitá. V Praze sice byla pobočka Britské a zahraniční společnosti biblické, ta však do vzniku republiky zápasila s mnohými potížemi. Pro tuto filiálku byla udělena koncese roku 1869, zakrátko se však musela odstěhovat z Václavského náměstí do ústraní Spálené ulice. Po roce 1913 byl sklad Biblí v soukromém bytě kolportéra Jindřicha Špačka, který byl roku 1920 jmenován ředitelem samostatné československé odbočky Biblické společnosti. „Práce se však i nadále vedla skromně. V Soukenické ulici v č. 15 v domě Jednoty českobratrské byl získán v prvním patře nádvorní budovy odlehlý koutek a sem se přestěhoval sklad i expedice. Teprve roku 1927 byl otevřen krám do ulice.“⁷⁷ Vedením metodistického kolportážního oddělení byl pověřen C.T.Collyer.

Charles Thomas Collyer (1868 –1944), superintendent kolportérské práce, jak zněl jeho titul, byl nejstarším americkým pracovníkem a až do příchodu J.L.Neilla vedoucím metodistické misie. Patřil do Výroční konference v Západní Virginii a byl roku 1898 ordinován starším církve. Než přišel do Československa pracoval jako misionář v Koreji. V Československu byl od listopadu 1920. Kromě kolportérské činnosti měl od roku 1922 na starosti práci na Slovensku. Do Ameriky se vrátil koncem roku 1923.

Hned po svém příchodu do Prahy navázal spojení s představiteli evangelických církví a nabídl jim své služby. V evangelickém týdeníku *Kostnické jiskry* se objevují od roku 1921 pravidelně inzeráty nabízející Bible. Najal si kancelář v Husově domě v Jungmannově ulici, kde také úřadoval J.C.Wilkinson, pověřený vedením sociální práce. V Husově domě bylo sídlo misie až do listopadu 1921, kdy církev koupila dům v Ječné ulici a přestěhovala tam všechny kanceláře.

Metodistická misie zaměstnala kolportéry, kteří lidem nabízeli ke koupi Bible a jinou vhodnou literaturu. K tomu účelu bylo roku 1921 vytištěno 25 000 Nových zákonů se Žalmy, další vydání Bible byla objednána od Americké biblické společnosti v New Yorku. Tato práce

byla od počátku mezicírkevní. V letech 1920 a 1921, kdy přestupové hnutí vrcholilo, měla metodistická církev devatenáct kolportérů, kteří sloužili různým církvím: Českobratrské církvi evangelické (pět kolportérů), Jednotě bratrské (čtyři kolportéři), Jednotě českobratrské (dva kolportéři), Církvi československé (jeden kolportér). Metodistická církev měla sedm vlastních kolportérů.

Při první konferenci roku 1922 podal C.T.Collyer zprávu, že jenom za rok od 1. července 1921 do 30. června 1922 bylo prodáno 5 863 Biblí, 11 638 Nových zákonů a 12 540 evangelií. Ve zprávě také vysvětlil motivy kolportérské činnosti a vzniklé problémy: „Když jsme začali svoji kolportérskou práci v listopadu 1920, stalo se to v domněnce, že jsme jedinou organizací, jež v této zemi takovou práci koná. Ale poměry se změnily. Britská a zahraniční společnost biblická ve své pražské odbočce rozvíjí značnou činnost. Národní biblická společnost škotská zde zřídila svoje oddělení a zásobuje kolportéry i stará se o ně pod správou místního výboru. Poněvadž se tedy kolportéři vydržují těmito organizacemi a dostávají od nich jak dostatečný počet výtisků Písma svatého tak podpory peněžité, není už potřebí, aby se Metodistická misie starala o kolportéry jiných denominací.“⁷⁸

V kolportérském výboru Skotské biblické společnosti, který se v tu dobu v Československu ustavil, byli zástupci všech protestantských církví, kromě metodistů. „Shledali jsme dále, že práce metodistů byla nepříznivě posuzována, protože jsme konali touž práci, kterou konal výše uvedený výbor.“⁷⁹ Aby nedocházelo ke konkurenci, rozhodl se metodistický výbor, že požádá československý kolportérský výbor, aby převzal podporu všech kolportérů, kteří nebyli členy metodistické církve, a ke konci prosince 1922 je propustil. „Oznámili jsme dále, že po novém roce, od 1. ledna 1923 nebudeme tyto kolportéry již vydržovati, že bychom však s Československým kolportérským výborem spolupracovali potud, jak bychom za dobré uznali. Výbor nám na to odpověděl, že vydržování našich dosavadních pracovníků na sebe vzítí nemůže, a z jeho dopisu jsme také jasně vyrozuměli, že si nikterak nepřeje s námi spolupracovati. To se také ukázalo později, když jsme obdrželi návštěvu rev. R.H.Falconera, výkonného sekretáře Skotské biblické společnosti, který přijel brzy na jaře v roce 1923 a žádal, abychom jim odevzdali náš rozpočet na kolportérskou práci. V odpověď jsme mu sdělili, že jsme nebyli požádáni, abychom

s československým kolportérským výborem spolupracovali, a že jsme sami odpovědní za svoje fondy.⁴⁸⁰

Kolportérská činnost se od té doby zaměřila více na vlastní lidi. „Pozorně jsme prostudovali situaci kolportérské práce té doby, a mimo jiné jsme shledali, že větší část naší kolportérské práce byla konána mimo naši vlastní církve, totiž prostřednictvím jiných protestantských církví. Práce, která se do té doby vykonala, byla úspěšná, avšak výbor se usnesl na tom, že více kolportérské práce mělo by býti konáno v naší vlastní církvi skrze bratry, kteří byli obráceni naším vlastním vlivem.“⁸¹ Od roku 1923 zůstalo šest metodistů (V.Hlaváček, V.Hochman, Z.Rosenheck, J.Hora, R.Malinger, J.Příhonský) a po jednom kolportéru z Jednoty bratrské a Církve československé.

Činnost kolportérů měla pro církve velký význam. Církve si toho byla vědoma a vyžadovala od nich zprávu při výročních konferencích. Často to byli právě kolportéři, kdo připravili půdu pro evangelizaci. Z řad kolportérů také přicházel kazatelský dorost. Někteří kolportéři se přihlásili do semináře a stali se kazateli. Později bylo dokonce přijato pravidlo, že nikdo nedostane povolení ke kázání, kdo nebyl napřed vyzkoušen jako kolportér. Po čase se ukázal nedostatek kolportérů a sbory byly vyzvány, aby založily kolportážní oddělení ve sborech. Přesto byla kolportážní činnost veliká. Na konferenci roku 1926 oznámil D.P.Melson: „Zástupce Britské a zahraniční společnosti biblické nedávno mi sdělil, že metodistická církve prodává více Biblí a Nových zákonů, než kterákoliv jiná církve v celé republice. Během konferenčního roku prodali jsme 2 616 Biblí a Nových zákonů v ceně Kč 49 785 a 39 474 kusů jiné literatury v ceně 19 938. Zdarma jsme rozdali 25 120 kusů různé literatury.“⁸²

Z kolportážní činnosti se vyvinula vlastní vydavatelská práce. Už na konferenci roku 1922 bylo navrženo, aby se vydávaly letáky a traktáty v českém a slovenském, ale také v ruském a ukrajinském jazyce. Byla navržena témata jako obrácení a znovuzrození, opravdový křesťanský život, vztah k Bibli a k církvi, dále pak povinnosti a úkoly členů církve, evangelizace, svědectví, křesťanská služba, misie atd. V dalších letech vyšla řada brožur věnovaných těmto tématům.

Jako církevní zpěvník byla ve shromážděních používána *Sbírka duchovních písní a chvalozpěvů*, vydaná prvně roku 1908 v Chicagu pro české metodistické sbory v Americe. Používalo se čtrnácté vydání

z prosince 1921. V předmluvě píše „Výbor Methodistických farářů“, že tato sbírka „jest dle úsudku mnoha bratří, kteří ji alespoň zčásti viděli, ta nejlepší, jaká kdy ve Spojených státech byla vydána“. V Praze pak bylo vydáno roku 1925 nenotované vydání tohoto zpěvníku pod stejným názvem s dodatkem dvaceti písní z *Křesťanského kancionálu* Jednoty československé s celkovým počtem dvou set osmdesáti osmi písní. Zpěvník byl používán až do vydání nového notovaného zpěvníku v roce 1956 se čtyřmi sty padesáti písněmi, o který se zasloužil hlavně kazatel G.J.Maláč.⁸³ Pro děti vyšel zpěvníček a chorálník *Halelujab*, který pro tisk připravil T.Č.Zelinka. Nenotovaný zpěvník z roku 1925 obsahoval pořad veřejných bohoslužeb a rituály pro křest, přijetí do církve, vysluhování večere Páně, požehnání sňatku a pohřby. Od ledna 1923 začaly vycházet biblické úvahy pro tři skupiny žáků Nedělních škol – pro menší děti, pro žáky od deseti do čtrnácti let, pro mládež a dospělé. Biblické úvahy pro mládež a dospělé psal farář B.Vališ z Československé církve evangelické. Mezi odběrateli těchto úvah byly nejen metodistické sbory, nýbrž i sbory jiných církví.

Od května 1923 začala církev vydávat vlastní měsíčník *Křesťanský buditel*, který kromě církevního zpravodajství měl výrazný evangelizační ráz. List měl zpočátku náklad kolem dvou tisíc výtisků, s ustáváním kolportérské činnosti náklad mírně klesl. Prvním redaktorem byl Josef Dobeš (1923 – 1932). Za války byl list od září 1941 zastaven a začal vycházet zase od ledna 1946. Ročníky 1946 – 1952, kdy byl list definitivně zastaven, redigoval farář Ladislav Schneider.

Kolportážní oddělení ústředí církve sloužilo po léta jako zasilatelství literatury. Volání členů po vlastním církevním knihkupectví s výkladní skříní do ulice, které se ozývalo už v prvních letech na Výročních konferencích, se neuskutečnilo. O kolportážní oddělení se od roku 1929 až do svého pensionování věrně staral kazatel Václav Našinec.

Václav Našinec (1899 – 1980) se k církvi připojil roku 1926 v Týně nad Vltavou. Při práci jako vedoucí kolportážního oddělení církve a administrace Křesťanského buditele studoval konferenční kazatelský kurs, státní gymnázium a nakonec i Husovu bohosloveckou fakultu, kterou dokončil v červenci 1951 už na Komenského fakultě. Po ordinaci sloužil v různých sborech, v Praze 2, na Říčansku a po válce v Mostě, kam pravidelně z Prahy dojížděl. Po úrazu byl roku 1952 předčasně penzionován a věnoval se hlavně psaní kronik.

Kolportážní oddělení církve jako knižní zasilatelství muselo být roku 1957 zlikvidováno.

Biblický seminář

Tak rozsáhlá práce potřebovala mnoho spolupracovníků. Misionářům, kteří přišli z Ameriky, bylo jasné, že sami nestačí na všechnu práci, že musí vychovat spolupracovníky z řad těch, kdo v nově vzniklých sborech uvěřili. Proto se hned od počátku ohlíželi po vhodných mladých mužích a pro jejich přípravu na kazatelskou dráhu založili vlastní Biblický seminář.

Seminář byl otevřen roku 1922 v církevní budově v Ječné ulici v Praze. „Poněvadž naše církve nutně potřebuje v Československu dostatečný počet vycvičených pracovníků, kazatelů, učitelů nedělních škol a jiných pomocníků, nemělo by se otálet s otevřením biblického semináře. Výbor se proto rozhodl, aby v úterý, dne 3. října, byl otevřen biblický seminář, jenž by měl na zřeteli zvláštní úkoly, očekávající naše kandidáty kazatelského úřadu.“⁸⁴ Podle původních plánů měl seminář poskytnout vzdělání nejen mužům, nýbrž i ženám. Škola byla rozdělena na tři odbory: odbor teologický, odbor anglického jazyka a odbor veřejných biblických hodin. V prvním odboru byli vychováváni budoucí spolupracovníci, v druhém byly většinou univerzitní studentky a studenti, kteří se chtěli zdokonalit v angličtině, třetí odbor měl dvě třídy, anglickou a českou. Ve všech odborech bylo roku 1922 zapsáno tři sta šestnáct posluchačů, z toho šestnáct bohoslovců. Jenom deset jich však skončilo první ročník úspěšně. V učitelském sboru byli krajší superintendenti J.P.Barták, J.Dobeš, D.P.Melson, J.L.Neill, V.Vančura, dále byli získáni prof. dr. Břetislav Vyskočil, kazatel Jindřich Schiller z Jednoty bratrské, od roku 1925 farář Benjamin Vališ a František Kučera z Českobratrské církve evangelické jako smluvní učitelé. Ředitelem semináře byl J.L.Neill, po jeho odchodu do Ameriky D.P.Melson.

John Lambert Neill (1882 – 1972) se narodil 17. ledna 1882 v Montrose, Mississippi. Studoval na Millsaps College, kde získal roku 1906 hodnost bakaláře věd (B.S.). Stal se členem Mississippské konference a sloužil jako kazatel na několika sborech. Před příchodem do Československa byl v letech 1915 až 1921 konferenčním sekretářem pro Nedělní školy a církevní výchovu Metodistické episkopální církve jižní. Během této doby studoval v Americe systém biblických škol a teologických ústavů. V Československu byl vedoucím superintendentem celé misie a jejím pokladníkem. Od října 1924 do května 1925 byl v USA, aby přednášel o misijní práci v Československu a shromažďoval finanční prostředky pro misii. Vrátil se s poselstvím, že církev v Americe se zajímá o Československo více než o kteroukoli jinou zemi. Do

Spojených států se vrátil definitivně po Výroční konferenci roku 1925. Odešel na vlastní žádost a své rozhodnutí zdůvodnil ve své poslední zprávě: „Přišel jsem k tomu náhledu, že Češi sami tuto práci musí konati, a již tehdy jsem cítil to, co cítím dnes, že není záhodno, abychom sem volali příliš mnoho Američanů, ale že Bůh si povolá dostatečný počet mladých Čechů ze středu těch, kteří přicházejí denně k spasení, aby tuto práci konali. Co následovalo, bylo důkazem, že moje názory byly správné.“⁴⁵ Po návratu do USA sloužil jako kazatel na několika sborech, v letech 1942 až 1947 jako superintendent. Jeho poslední kazatelské místo bylo na Prvním sboru ve Philadelphii, Mississippi, odkud odešel roku 1954 na odpočinek. Ten trávil v Decatur, kde roku 1972 zemřel.

Studium na semináři bylo čtyřleté a bylo zaměřeno na biblistiku, dogmatiku, církevní dějiny, evangelizaci, praktickou teologii, církevní hudbu a moderní jazyky. Vyučovalo se ve třech desetitýdenních trimestrech ročně, poslední týden v každém trimestru byl vyhrazen pro opakování a zkoušky. Původní plán velké teologické a jazykové školy nepřežil první ročník. V druhém roce už byl otevřen jenom teologický odbor s dvaceti studenty. I zde se však objevily potíže. Roku 1924 první ročník otevřen nebyl, protože nebylo dosti učitelů a chyběly prostory pro učebny a ubikace studentů. Teprve vybudováním nové ústřední budovy se situace poněkud zlepšila, takže všichni studenti mohli být ubytováni společně. Církev pro ně také chtěla zařídit společnou jídelnu, avšak protože jejich počet byl malý, jídelna se nevyplácela a byla brzy zrušena.

Studenti se už během studia plně podíleli na sborovém životě v místech, kam byli přiděleni, a o prázdninách se věnovali praktické evangelizační práci. Proto se vyučovalo jen od úterý do pátku, přes víkend byli studenti na sborech. Toto uspořádání diktovala především nutnost, více než snaha o praktické zapracovávání. Vzniklé sbory musely být obsluhovány a církev jiné pracovníky neměla. Že to nebylo vždy řešení nejšťastnější, ukázala pozdější doba, když první nadšení pomínulo. Studentům chyběla pastýřská moudrost a zkušenost, často i výchova v prostředí evangelického sboru. Mnozí přicházeli z úplně jiného prostředí. Tato povinná praxe navíc neprosplávala studijnímu soustředění.

Seminář zápasil s potížemi pokud šlo o studijní literaturu. Studijní plán byl přizpůsoben amerických teologickým školám a všechna literatura musela být narychlo přeložena a rozmnožena. Na těchto

skriptech je znát spěch a časová tíseň při dání a vydávání. Učitelé většinou neměli pedagogické zkušenosti. Přesto bylo nadšení v těchto dobách veliké. J.L.Neill hodnotil seminář velmi kladně a před odchodem z Československa prohlásil: „Biblický seminář beze vší pochyby jest nejdůležitějším činitelem našeho celého programu v Československu. Evangelizační práce jest nejdůležitější, nemůže však míti úspěch bez semináře.“⁸⁶

První graduační slavnost byla roku 1926, kdy ukončili první tři absolventi z původních šestnácti, kteří roku 1922 začínali: Jan Kotouč, Ferdinand Wagner a Josef Zákoucký. O rok později graduovalo deset studentů, přičemž tři byli z Jednoty bratrské: Pavel Glos, František Petr a Karel Vančura. Z Evangelické církve metodistické byli: F.Belada, J.Erlebach, J.Huňatý, V.Huňatý, J.Matějka, J.Příhonský a L.Schneider. Josef Kulich dokončil seminář roku 1928. Roku 1929 skončilo devět absolventů. V té době se počet studentů pohyboval kolem dvaceti. Avšak už roku 1930 měl seminář jenom pět zapsaných studentů. Poslední zmínka o semináři byla na Výroční konferenci roku 1931, kdy čtyři mladí muži s úspěchem dokončili čtyřleté studium.

Když pak počátkem třicátých let dolehly na církve v rámci hospodářské krize finanční potíže, nemohla církev už seminář vydržovat. Výroční konference sice ještě roku 1932 doporučila jenom odklad pro otevření semináře, o dva roky později se však definitivně vzdala myšlenky na jeho otevření v budoucnu. Kandidátům bohosloví bylo uloženo, aby se snažili dosáhnout středoškolského vzdělání (na semináři se nevyžadovalo) a absolvovali bohosloveckou fakultu. V té době měla církev jen jednoho studenta na Husově bohoslovecké fakultě – Jiřího Novotného, který pak během studia přestoupil do Českobratrské církve evangelické. Josef Polák byl poslán na Biblickou školu do St. Chrischona ve Švýcarsku, Gustav J.Maláč přišel do konference jako absolvent metodistického semináře ve Frankfurtu nad Mohanem.

Gustav Josef Maláč (1891 – 1972) se narodil v Heršpicích na Moravě a při pobytu v Berlíně se setkal s metodistickou církví. Rozhodl se pro kazatelskou službu a po absolvování semináře v Německu a službě v rakouské armádě za první světové války pracoval od roku 1920 do roku 1928 na českém metodistickém sboru ve Vídni jako kazatel. Když děti dorůstaly do školního věku, požádal o přeložení do Československé konference, kam byl v lednu 1929 převeden z Metodistické episkopální církve (severní větev). Kromě činnosti jako kazatel působil mnoho let jako znalec církevního řádu, statistik

a hlavní redaktor nového Zpěvníku Evangelické církve metodistické, který vyšel v roce 1956.

Ze semináře s celodenním vyučováním se postupem času stal seminář s dálkovým studiem. Studentům byla uložena látka ze seminárních předmětů, kterou museli během čtyř let nastudovat a zkouškami prokázat její znalost. Examinátory tohoto dálkového studia byli superintendenti a faráři G.J.Maláč a J.M.Erlebach. Zkoušky se konaly pravidelně dvakrát do roka, v únoru a v červnu. Každá semestrální zkouška byla klauzurní, student si k ní směl vzít jenom Bibli. Před semestrálními zkouškami byl čtrnáctidenní takzvaný kazatelský institut – opakování látky. Kandidát měl získat ucelený pohled na učební látku a měl ji umět skloubit. V jednotlivých ročnících musel napsat kázání na téma pokání, ospravedlnění z víry, svědectví Ducha svatého, znovuzrození. Z Masarykova lidovýchovného ústavu musel předložit vysvědčení, že s prospěchem absolvoval kurs češtiny a literatury. Řada kazatelů prošla tímto způsobem studia. Po válce pak začali bohoslovci studovat na bývalé Husově bohoslovecké fakultě.

Ustavení Výroční konference

V prvním protokolu misie je status československé práce popsán jako „výroční schůze Missie, majíc povahu krajské konference, má také některé funkce konference výroční.“⁸⁷ Tento status misie, který byl československé práci udělen na Generální konferenci v Hot Springs, vázal celou práci úzce na ústředí církve v USA. Protože se práce v dvacátých letech rozrostla, poslala československá konference roku 1925 Generální konferenci, konané v květnu 1926 v Memphisu v Tennessee, petici, v jejímž závěru se praví: „Jest míněním všech nás, že naše organisace by byla mnohem způsobilejší a naše práce mnohem úspěšnější, kdybychom byli Misijní výroční konferencí. Žádáme proto, aby Generální konference utvořila Československou Misijní výroční konferenci, která by zahrnovala všechnu naši práci v rámci Republiky československé.“⁸⁸ Generální konference zastávala názor, že by se práce v misijních polích měla osamostatnit a petici vyhověla. Dne 8. července 1927 pak byla ustavena Výroční konference v Československu.⁸⁹ „Předseda biskup U.V.W.Darlington na podstatných principech církevního řádu z roku 1926 a po poradě s patřičnými církevními autoritami, jakož i po jasném předložení všech zásad a pořádků, týkajících se výroční misijní konference, ustavil výroční misijní konferenci, čímž naše československá konference misijní mění se ve výroční misijní konferenci.“⁹⁰

Status Výroční konference dával větší práva, ukládal však také větší povinnosti. Znamenal krok k samostatnějšímu řízení a k rozvoji církevní práce. Ta však musí zároveň spěť pozvolna k hospodářské samostatnosti. Krok k osamocení se projevil už na konferenci roku 1927, kdy první čeští kazatelé, absolventi Biblického semináře, byli přijati do plnoprávného konferenčního členství: J.Kotouč, F.Wagner a J.Zákoucký. Už v roce 1925 byli někteří ze studentů ordinováni na diakony, v červnu 1929 pak bylo prvních sedm československých kazatelů ordinováno na starší.

Práci i nadále řídili biskupové tím, že předsedali Výročním konferencím: po biskupu J.Atkinsovi a biskupu W.B.Beachampovi to byl biskup U.V.W.Darlington a biskup A.J.Moore. V době mezi zasedáním Výroční konference, která se konala kromě několika vzácných výjimek v Praze 2, řídily práci ustanovené řídicí výbory. Od roku 1922 to byl *Výkonný výbor*; jehož členy byly pouze superintendenti; předsedali mu J.L.Neill

(1922 – 1925), D.P.Melson (1925 – 1927) a J.P.Barták (1928 – 1935). Roku 1935 byl ustanoven *Poradní výbor*, do něhož jmenoval biskup tři členy (superintendenty), tři členy volila Výroční konference. Do prvního Poradního výboru byli zvoleni kazatelé J.Leidorf, L.Schneider a F.Wagner. Superintendenti byli v následujících letech stabilními členy, mezi kazateli docházelo každý rok ke změnám. V zastoupení biskupa řídil Poradní výbor J.P.Barták (1935 – 1941) a V.Vančura (od roku 1941). Roku 1946 byla zřízena *Církevní rada*, do níž bylo voleno pět kazatelů.

Farnosti spravovali kazatelé spolu s volenými staršovstvy. Na farnostech se konaly hned po ustavení pravidelné Čtvrtletní konference pod předsednictvím krajského superintendenta, na nichž se volilo staršovstvo a rozhodovalo o práci sboru. Datum těchto Čtvrtletních konferencí bývalo oznamováno v *Křesťanském buditeli*.

Na sborech byly zakládány jednotlivé odbory práce. Pro *děti* byly zřizovány Nedělní besídky a pro pracovníky v těchto besídkách církev nejen vydávala pomůcky, nýbrž také organizovala kurzy. První takový kurs byl od 4. do 7. listopadu 1930 v Praze. *Mládež* se sdružovala v takzvané *Epworthské lize*, nazvané později *Sdružení mládeže*. Ta čas od času pořádala krajské a celostátní sjezdy. První z deseti celostátních sjezdů se konal roku 1930 v Praze, poslední byly v zámku Týnec u Klatov. *Ženy* se sdružovaly v *Misijních spolcích žen*, později zvané *Sesterské rady křesťanské služby*. Jejich úkolem bylo konat sociální práci (podporovaly např. sirotčinec), shromažďovat prostředky na misi, pořádat biblické a modlitební hodiny pro ženy, propagovat abstinentsní hnutí.⁹¹ Také tyto spolky měly své sjezdy, první celostátní sjezd byl roku 1930. V roce 1928 byl učiněn pokus založit v Sedlčanech, později i v Bernarticích, Bechyni a Třeboni *Wesleyovo bratrstvo pro muže*. Tento způsob práce se však v Československu neujal.

Laikové se objevují už na konferenci roku 1922, tehdy jenom za Vršovice a za Prahu 2. Na následující konferenci jsou zahrnuti pod kraje středočeský a jihočeský a v roce 1924 zastupují stávající sbory. Tato konference také zvolila konferenční výbor pro činnost laiků, do něhož patřili všichni laičtí delegáti konference. Výbor zvolil Františka Popelku z Jihlavy konferenčním vedoucím laiků a ten ve své zprávě nastínil úkoly laika v církvi: „Laik má projevit svou činnost ve vyučování a napomínání všech těch, s nimiž má jakékoliv obecnství:

býti učitelem božských pravd v kroužku domácím, v nedělní škole, v biblických i modlitebních hodinách. Býti nápomocen při rozšiřování literatury křesťanské. Míti živou účast při evangelisacích. Křesťanu nestačí, aby si pro sebe ponechal poznanou pravdu, ale musí ji zvěstovat dále. Dejme svému světlu svítiti! Každý laik musí bdíti nad tím, aby v každé rodině byla čtena bible, neboť bible jasně učí, že víra v Krista je důvodem spásy, ale že dobré skutky jsou měřítkem naší odplaty. Sbor má býti vychováván k soběstačnosti i ve věcech finančních. V každém sboru má býti vypěstována láska ke sboru. Proto žádáme, aby v každém sboru byl zvolen vůdce laiků, který by vedl členy vedle kazatele k duchovnímu životu. Chceme pracovati dnes! Každému laikovi musí záležeti na tom, aby jeden každý sbor rostl, aby laická činnost se nejen tvořila, ale i rostla, aby každý stal se hospodářem toho svěřeného pokladu a pracoval k tomu, aby tyto pozemské věci splynuly s duchovními. Uvědomujeme si, že království Boží nepřichází bez překážek, pokračujme však v práci s velkou vírou v Boha, a pak je vítězství jisté.⁹² Na konferenci roku 1925 byl tento výbor přejmenován na „výbor pro evangelisaci a laickou činnost“. Ve zprávě se kazatelům klade na srdce, aby vybírali vhodné bratry, kteří mají dary ke službě, vychovávali je a svěřovali jim službu při biblických hodinách a různých slavnostech. Tento požadavek se pak ozývá i na dalších konferencích.

Pokud byla práce v Československu organizována jako misie, byla mateřskou církví hojněji dotována. To například umožňovalo poměrně rychlé opatřování pozemků, církevních budov a stavbu kostelů. Sborny si pak samy financovaly inventář. Nejedna sbor tím upadl do dluhů, které potom po léta splácel. Rychlé opatření budovy umožnilo na řadě míst pokračování v práci, zejména v oblastech, kde římskokatolická církev měla velký vliv a popichovala lidi proti „novému učení“. „Aby naše práce nezůstala státi, nýbrž stejně rychle pokračovala jako až dosud, bude třeba přinést oběti v prospěch všeobecné evangelisace, to jest, pro koupi a udržování stanů, pro vydržování nových misionářů a kolportérů, pro publikace a nové podniky, najímání nových sálů, aby se naše misijní práce rozšířila.“⁹³ Důraz na stavbu církevních budov se pak objevuje pravidelně ve zprávách krajských superintendentů.

Členové pocházeli většinou z chudších vrstev. Měli malé platy a byli často bez práce. Církev je od počátku vedla k tomu, aby se starali ales-

poň o úhradu nájemného a režii budov a platili kazatelům cestovné. Ve sborech se zaváděly dobrovolné příspěvky, často to byl systém obálek při sbírkách, do nichž členové dávali svůj pravidelný dar. Konference roku 1923 přijala zásadu, že mají být sestavovány rozpočty, v nichž by také byl určitý obnos na podporu kazatele. A už na konferenci roku 1924 se začalo mluvit o tom, že cílem finančního hospodářství církve je finanční soběstačnost. V knížce „Kolik mám věnovati na království Boží?“⁹⁴ se praví, že křesťan má dávat desetinu ze svého příjmu a přispívání na dílo církve je biblicky podepřeno. Církev však nikdy neučinila desátek závazným zákonem. Rok od roku začala stoupat částka, kterou sbory přispívaly na platy kazatelů a do této akce se postupně zapojily všechny sbory. Žádný sbor však nedokázal uhradit celý plat kazatele. Roku 1927 například byl na prvním místě plzeňský sbor, který dával dvaadvacet procent kazatelova platu. Hospodářská krize na počátku třicátých let tento vývoj na čas zabrzдила. A ještě roku 1935 si V. Vančura ve své zprávě k Výroční konferenci povzdychl: „Při svých visitačních návštěvách bylo mi nejtěžší povinností mluvit našemu chudému lidu o penězích a žádati o větší oběti. A přece to jinak nejde a nepůjde! I po této stránce nalezl jsem hluboké porozumění u našich členů.“⁹⁵

V třicátých letech se situace obracela k lepšímu. Farnost Litoměřice-Ústí nad Labem-Lovosice-Most se rozhodla, že bude svému kazateli platit celý plat. Přispělo k tomu možná i to, že kazatel J.M. Erlebach, který tuto farnost tehdy spravoval, byl svobodný a nebyl vázán ohledem na rodinu. Sám k tomuto kroku vybídl a zdůvodnil jej tím, že „jen církev, nezávislá na zahraniční finanční pomoci, ob stojí v těžké zkoušce a v úkolech, jež jí ukládá Kristus i dnešní doba.“⁹⁶ Tento krok byl učiněn po modlitbách v listopadu 1935. Josef P. Barták k prohlášení staršovstva v Litoměřicích dodal: „Litoměřický sbor nám naznačuje cestu, kterou dříve nebo později musejí jít všechny sbory naší i jiných evangelických církví, jimž opravdu jde o obrodu světa a vybudování království Božího na zemi.“⁹⁷ Jiné farnosti tím byly povzbuzeny a začaly dávat pravidelné částky na platy kazatelů. Byly také vytištěny členské legitimace, které měly členy povzbudit k pravidelnému přispívání. Výbor finanční soběstačnosti, který byl založen na konferenci roku 1935, postavil celý problém soběstačnosti jako problém duchovní: „Jsme přesvědčeni, že úspěchem k finanční soběstačnosti církve jest základ duchovní. Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti

jeho a ostatní bude vám přidáno. Docházíme k vnitřnímu ujištění, že v církvi musí být vyvinuto větší úsilí k tomu, aby duše byly vedeny ke Kristu Ježíši a k znovuzrození, které změní i srdce člověka a jenom tak stane se zdrojem lásky.⁹⁸ Výbor vypracoval řadu rad, jak prakticky dojít k finanční soběstačnosti, která stále více vstupovala do zorného pohledu církve. Okupace potom zasadila tomuto plánu těžkou ránu.

Hospodářská krize

Počátkem třicátých let byla práce církve vážně postižena hospodářskou krizí. Dne 24. října 1929, v pověstný „černý pátek“, se na newyorské burze zhroutily kurzy akcií a tím začala krize, která postupně zachvátila celý svět. V USA klesl objem průmyslové výroby na čtyřiapadesát procent, v roce 1932 bylo v zemi sedmnáct miliónů nezaměstnaných. Rozpočet mateřské metodistické církve v Americe musel být snížen o šedesát procent. To samozřejmě nemohlo zůstat bez následků v misijních polích. Pražské ústředí dostalo dne 30. listopadu 1931 kabelogram od Misijní rady v Nashvillu, že „platy mohou být sníženy, případně i služební poměr zrušen“.

Na základě této zprávy a následujícího vysvětlujícího dopisu, který se zdál být „drastičtější nežli znění kabelogramu samého“⁹⁹, nastal chaos. Superintendenti poslali dne 29. prosince všem zaměstnancům církve dopis, v němž stálo: „Misijní rada sdělila nám, že pro obtíže, související s krizí, zejména pro nepříznivý vlastní finanční stav nebude s to platit dosavadní příspěvky naší církvi v ČSR. Poněvadž tyto příspěvky používají se k doplnění podstatné části důchodu církevních funkcionářů, byli jsme upozorněni na to, abychom učinili včasné přípravy na tento stav, a to po případě i použitím svého práva výpovědi. Sami pokládáme za mravní příkaz upozorniti Vás na to, že Vaše finanční existence jest tím ohrožena a poněvadž my zde nemáme vlastních prostředků, jsme nuceni dáti Vám příležitost k hledání nové existence, což není Vám nijak možno nežli tím, že Vám dáváme tříměsíční výpověď, t.j. ke dni 31. března 1932. Tím dnem Vaše požitky, které až dosud plynuly z příspěvků Misijní rady, budou zastaveny. Ujišťujeme Vás, že tak činíme jen s velikou lítostí, ale nuceni okolnostmi, nemůžeme jinak.“¹⁰⁰ Dne 19. ledna byla tato výpověď sice odvolána, situace tím však vyřešena nebyla.

V únoru přijel biskup U.V.W.Darlington do Prahy a ujistil zástupce církve, že Misijní rada nezamýšlí likvidovat svou práci v Československu. Ochota přispívat na dílo církve není menší, avšak nezaměstnanost a prudký pokles dolaru si vynutil úsporná opatření. Jedním z těchto opatření bylo například to, že D.P.Melson, dlouholetý pracovník v Československu, byl roku 1933 po zasedání Výroční konference povolán Misijní radou zpět do Ameriky. Konference přijala rezoluci, v níž se praví, že „béře s lítostí na vědomí, že přítomná finanční tíseň

ukládá naší Misijní radě v Americe odvolatí celou řadu amerických misionářů, a že mezi nimi jest také Rev. D.P.Melson, jenž pracoval mezi námi deset a půl roku... Bratr Melson jako jediný z našich misionářů amerického původu naučil se z lásky našemu jazyku a srostl s námi v takové míře, že dopracoval se k velkému porozumění všech našich otázek... Svou milou povahou, svou rozvážností a moudrostí, jakož i nepřemožitelným optimismem získal si naší upřímné lásky.¹⁰¹

K 31. březnu 1932 bylo propuštěno pět kazatelů, kteří odešli na vlastní žádost: V.Hora, J.Kučera, J.Matějka, J.Zákoucký a O.Rumpel. Ondrej Rumpel však z církve neodešel, dále sloužil sboru ve Vrútkách, i když už od církve nedostával žádný plat. Kazatel Kučera přestoupil s celým sborem v Sedlci-Prčicích do Českobratrské církve evangelické, kazatel Zákoucký převedl většinu členů v Sedlčanech do téže církve. „Příčinou toho byla výpověď kazatelům, což se stalo pro finanční tíseň naší mateřské církve v Americe,“ zní oficiální odůvodnění¹⁰². V metodistickém sboru v Sedlčanech zůstalo jen devatenáct členů, kteří pak byli přiřazeni do farnosti Praha-Strašnice. Jenom v těchto dvou sborech ztratila církev dvě stě třicet plnoprávných a čtyři sta devatenáct přípravných členů. „Také nepřátelské a nepravdivé zprávy některých denních časopisů působily neblaze na odešlé sbory a též na mnohé z našich členů i z jiných sborů.“¹⁰³

A jak se s tím církev vyrovnala? Do srpnového čísla *Křesťanského buditele* napsal J.P.Barták článek, v němž uvádí tyto skutečnosti a píše: „Není na nás, abychom odsuzovali ty, kdož zakolísali. Přiznejme se raději, že více méně zakolísali jsme všichni. Lišili jsme se pouze ve formě projevu naší malomyslnosti. Není na nás, abychom odsuzovali ty, kdož nevyčkali, ale vyvodili hned důsledky z litery zákona... Není ani na nás, abychom odsuzovali jiné denominace pro jejich přílišnou horlivost, s jakou se ujímaly domněle se rozpadávajících sborů. Přiznejme jim raději všechny polehčující okolnosti a také skutečnost, že jejich zásah do našich záležitostí vnitrocírkevních vyvěral kromě jiných pohnutek také z domnělého zájmu o království Boží. Všichni jsme očekávali, že přijde na nás jednou zkouška víry, že přijde třibení, neboť církev Boží může postupovat k vyšším metám pouze tehdy, obstojí-li v ohni utrpení a zkoušek. A toto byla naše první zkouška. Překvapila nás forma, v jaké se zkouška dostavila... Zkouška víry nespočívala v tom, je-li lépe, aby kdo přináležel k té anebo jiné z našich evange-

lických církví, neboť věříme, že Bůh projevuje Ducha svého ve všech těchto církvích. Zkouška víry spočívala spíše v tom, jak si budeme počínati v kritické chvíli: zachováme si víru, že církev jest Boží a bude zachována až do konce časů ke sloužení Jemu a zvěstování Jeho slova, přisluhování Jeho svátostí, udržování křesťanského společenství a kázně, vzdělávání věřících a obrácení světa, anebo budeme snažiti se zachraňovati tento *Gibraltar* tím, že ho narychlo přikryjeme pláštěm jiné evangelické denominace? Jinými slovy: Budeme mít duševní a mravní sílu, abychom vyčkali vedení Boží, aby se vše dělo v dohodě, dobré vůli a v bratrské lásce, věduce, »že milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému« (Řím. 8,28), anebo vezmeme věci církevní do svých vlastních lidských rukou jako kdyby Bůh už na to nestačil?... Se srdcem sklíčeným, ale přec jen s láskou tiskneme v duchu ruce bratřím a sestrám přes hradby denominační, za které odešli. Prosíme Pána, aby On sám zahojil všechny rány a bolesti a řídil všechny kroky, vedoucí ke konečné úpravě vzájemných vztahů. Otázka prestiže našich pozemských organisací nechť ustoupí širšímu zájmu Království Božího. Pán Ježíš budiž oslaven a Jeho jméno budiž zvelebeno!¹⁰⁴ Tyto řádky napsal muž, který byl církví pověřen projednat složité otázky spojené s odchodem těchto dvou sborů.

Ostatní sbory reagovaly na tyto potíže tak, že jejich obětavost stoupala. Na konferenci roku 1932 hlásí všichni tři krajští superintendenti, že finanční těžkosti přiměly členy církve k větší obětavosti na podporu kazatelů. Konference stanovila rok předtím, že sbory musí zaplatit nejméně pět procent kazatelského platu, a tento požadavek byl překročen. „Kazatelé i členové, poznavše vážnost situace, rozhodli se zůstat věrni naší církvi, i kdyby měli sebe větší obět přinést.“¹⁰⁵ A to všechno v době, kdy například V.Vančura připomíná, že jen v severozápadním kraji je na dvě stě továren mimo provoz!

Tím však potíže neskončily. V Americe byly platy metodistických kazatelů sníženy až o padesát procent a také u nás klesly platy kazatelů napřed o deset procent, potom o dvacet procent a od ledna 1934 byly sníženy na polovinu. Při každém snížení byli kazatelé žádáni o písemný souhlas s tímto opatřením a sbory byly vyzvány, aby podle možnosti doplatily zbytek platu. V každém případě se kazatelé museli velice uskrovnit.

Ustředí církve hledalo dobrovolníky, kteří by se do konce října 1933

vzdali kazatelského místa, a nabídla jim odstupné ve výši tisíc korun za každý odsloužený rok v církvi. Tuto nabídku přijali kazatelé V.Hejlek, R.Hromádko, K.Niček a E.Szabó-Slávik, který však sloužil dál v Seredi jako neplacený kazatel. Ostatní kazatelé zůstali ve službě, i když žili v nejistotě, jak uhradí své živobytí. Navíc obsluhovali sbory, z nichž kazatelé odešli. Církev se snažila získat finanční prostředky na úhradu schodků tím, že pronajímala prostory v církevních budovách a že prodala pozemky, které nutně nepotřebovala.

Krise se projevila i na počtu farností a na počtu členů. Počet farností, který v letech 1927 a 1928 dosáhl maxima jedenatřiceti, se v roce 1934 ustálil na počtu devatenácti. To neznamená, že církev všechna ta místa opustila, ale udělala z některých farních sborů kazatelské stanice. A počet členů začal klesat od roku 1929, kdy dosáhl maxima 10 200, pozvolna až na 7 000 v roce 1936. V letech 1931 až 1934 ztratila církev celkem dva tisíce přípravných členů. Při této statistice je ovšem zajímavé, že počet plnoprávných členů vykazuje daleko menší výkyvy. Klesl z 2 900 v roce 1929 jenom na 2 500 v roce 1936. Po odchodu kazatelů, kteří přijali výpověď, zůstalo v církvi jedenadvacet kazatelů.

Na Výroční konferenci roku 1934 řekl J.P.Barták, který se po odchodu D.P.Melsona stal zástupcem Misijní rady a měl povinnost starat se o církevní majetek v Československu a o platy kazatelů a církevních pracovníků: „Tento poslední rok byl snad nejkritičtější v dějinách naší církve v Československu. Prudká šedesátiprocentní srážka rozpočtové podpory od naší Misijní rady s doprovázejícím poklesem výměnné hodnoty amerického dolaru vynutily si, abychom se uchopili některých velice radikálních prostředků k záchraně situace... Že se těmito radikálními opatřeními vytvořilo ovzduší nejistoty, jež podrobilo naše duše mocnému tříbení, jest pochopitelné. Pociťujeme, jako kdyby naše církve v Československu, zvláště pak naši kazatelé, byli prošli ohněm velké zkoušky... Povstali i nyní Sanballatové, Tobíášové a Gesemové Arabští, kteří se snažili zemdlévati srdce budovatelů. Máme svědectví kazatelů a členů staršovstev, ke kterým přišli zástupci jiné denominace s argumentem, že vzhledem k tomu, že metodismus nebude moci překonati své těžkosti, učiní nejlépe, když přejdou k nim. Odpověděli jsme již před rokem na takovéto hlasy v naší resoluci o slučování církvi.“¹⁰⁶ V této rezoluci, přijaté na Výroční konferenci, se praví, že církev odmítá myšlenku na spojení, „pokud by vyvěrala z pohnutek

materiálních, majících svůj původ v přítomné světové hospodářské krizi, a to proto, že bychom v ní viděli za takových okolností nedostatek víry v Boha.“¹⁰⁷

V tisku se objevovaly zprávy, že metodistická církev prodává kostely a že vyjednává s jinou církví o přijetí do společného svazku. Vedení církve tyto zprávy oficiálně dementovalo. V časopise *Český bratr* napsal dr. Antonín Boháč, ministerský rada Státního úřadu statistického, o přestupech v Praze, že metodistická církev od ledna do června 1934 ztratila ve prospěch římskokatolické církve třicet dva a ve prospěch Církve československé třináct členů a že „práce metodistické církve byla u nás falešně založena a že by se s ní měla státi radikální změna“¹⁰⁸. Josef P. Barták tuto výtku přijal a v *Křesťanském buditeli* odpověděl: „Připomíná nám to znovu, že každá duše musí býti získána pro království Boží cestou opravdového přerodu, vnitřního přerodu, prve než by byla přičleněna ke skupině věřících. Proto rádi přijímáme slova napomenutí, když se nám praví, že by se s námi měla státi radikální změna. Bude to však znamenati pro nás návrat k původním metodám metodismu: Zapomeneme na svoji osobní i denominační prestiž; vrhneme se usilovně v boj pro Krista a Jeho Království a o záchranu duší hynoucích; naše řady budou tříbeny jako pšenice a statistika o počtu našich členů snad ještě na čas utrpí, ale konečně zvítězí Kristus a Jeho církev.“¹⁰⁹

Ekumenická otevřenost

Methodismus je svou podstatou ekumenický. To je patrné ve světovém měřítku, kde je otevřen pro různá spojení, a to bylo také patrné v Československu. Od počátku byla při evangelizaci, při sociální práci a při kolportážní činnosti nabídnuta a do velké míry i praktikována spolupráce s ostatními církvemi. Methodismus chce – věren svému zakladateli Johnu Wesleymu a jeho důrazům, jak je například najdeme v jeho *Charakteristických znacích metodisty* – sdílet dary, které mu Pán Bůh svěřil. Proto byla i oficiální spolupráce, jak se nabízela ve *Svazu evangelických církví v ČSR* samozřejmostí. Svaz „vznikl z podnětu prvního sjezdu československých evangelíků (r. 1923); přípravnými pracemi byla pověřena *Kostnická jednota* a přípravný výbor, jimž se po vleklých jednáních podařilo Svaz (původní název byl Federace) ustavit až v roce 1927. Na rozdíl od *Kostnické jednoty*, jsou členy Svazu nikoli jednotlivci, nýbrž celé církve, sdružené na principu federativním.“¹¹⁰

Na sjezdu, jehož hlavní myšlenkou bylo zvýraznění duchovní jednoty evangelických církví, byla metodistická církev zastoupena svými delegáty. J.P.Barták pak předložil výroční konferenci církve v září 1924 navržené stanovy federace. „Konstatováno, že tyto stanovy zaručují úplnou svobodu všem denominacím, vstupujícím do *Svazu evangelických církví v ČSR* a zároveň dávají možnost nejtěsnější spolupráci a vzájemnému dorozumění bratří a sester všech evangelických církví.“¹¹¹ Návrh, aby církev vstoupila do federace, byl „jednomyslně a s nadšením přijat“. Jako delegáti byli zvoleni kazatelé J.P.Barták, J.Dobeš, V.Vančura a laikové František Novotný, Dominik Svitálek a Jan Mašek. „Tím usnesením stala se metodistická církev, ač nejmladší v republice, první ze všech evangelických církví, která se přihlásila do *Svazu*. Spolupráce všech evangelíků bude veliká, namáhavá, vyžádá si mnoho obětí. Ale výsledky, které toto snažení přinese, budou dalekosáhlé, budou k prospěchu všem federovaným církvím. Modleme se a pracujme, a Bůh nám požehná.“¹¹²

K vlastnímu založení svazu došlo dne 2. února 1927 v Husově domě v Praze. K členství byly vyzvány všechny evangelické církve v ČSR, pro vstup se rozhodlo těchto šest: Bratrská jednota Chelčického (baptisté), Církev metodistická, Českobratrská církev evangelická, Evangelická církev a.v. ve východním Slezku, Evangelická církev a.v. na Slovensku a Jednota bratrská. Nepřihlásily se: Německá církev evangelická,

Reformovaná církev na Slovensku a Jednota československá (dnes Církev bratrská) – ta podala přihlášku roku 1936 a zvýšila tak počet členských církví na sedm. Předsedou svazu byl zvolen slovenský biskup Samuel Zoch, J.P.Barták byl zvolen do předsednictva jako přísedící. D.P.Melson charakterizoval na Výroční konferenci federaci tak, že „je postupem k užšímu přátelství mezi církvemi a umožňuje všem protestantským církvím utvořit jednotnou frontu v otázkách morálky a proti společnému nepříteli.“¹¹³ Na jeho doporučení církev zvolila každý rok dva delegáty, kteří sloužili na dobu tří let, takže církev měla ve Svazu tři duchovenské a tři laické zástupce.

Svaz konal kromě pravidelných setkání funkcionářů manifestační akce, jakým byl sjezd československých evangelíků od 4. do 6. července 1928 v Bratislavě. Další sjezd, plánovaný na září 1938 do Prahy, se pro vývoj politických událostí už neuskutečnil. Dne 23. září byla vyhlášena mobilizace a začátkem října začal Hitler obsazovat pohraničí. Na prvním sjezdu zastupoval církev V.Vančura. Tento sjezd „měl manifestovat pro vnitřní spojení všech evangelických směrů, jakož i pro vědomí vzájemného soužití a spolupráce“¹¹⁴.

Prof. Filipi charakterizuje profil tohoto společenství církví následovně: „Ve Svazu tehdy nešlo o koncepci nějaké »nadcírkev«. Nešlo však ani o koncepci společenství církví... Koncepce protestantismu, ostatně nejasně a vždy jen ad hoc definovaná, přestávala vyhovovat také proto, že nedokázala stimulovat teologickou reflexi, v níž by církve kladly počet ze svých zvláštních darů. Tato reflexe, vedoucí k novým pokusům o sebeuvědomění církví, se s nástupem nové generace hlásila o slovo zdola a začala vnikat i do Svazu. Dokladem je přerovská schůze Svazu z roku 1936 s hlavním referátem J.L.Hromádky o poslání církve: Toto poslání je jedinečné právě a jen proto, že si je církev sama neuložila.“¹¹⁵ Na této přerovské schůzi předsednictva byl J.P.Barták zvolen po J.L.Hromádkovi jednatelem Svazu. Václav Vančura se stal přísedícím členem předsednictva. Sekretariát Svazu pak sídlil v ústředí metodistické církve.

I když Svaz evangelických církví od počátku nechtěl být stimulatorem pro spojení církví, musela se tato myšlenka dříve či později objevit při prvním impulsu. Tímto impulsem se stala hospodářská krize, kdy se z různých stran začalo uvažovat o účelnosti církevního spojení z hospodářských důvodů. Výroční konference 1933 přijala povstáním

rezoluci o slučování církví, kterou vypracoval a přednesl J.P.Barták. Myšlenka spojení církví z pohnutek hmotných zde je jednoznačně odmítnuta. Na druhé straně je vyjádřena touha „nejen po užší spolupráci, ale i po splynutí se všemi těmi, kteříž milují to slavné příští Jeho... až bychom se sběhli všickni v jednotu víry a známosti Syna Božího (*2Tm 4,8 a Ef 4,13*).“¹¹⁶ Byl zvolen výbor, který byl zmocněn vyjednávat v této věci s podobnými komisemi, zvolenými nejvyššími orgány ostatních evangelických církví v Československu. Komise skutečně pracovala, na následující Výroční konferenci však zklamaně konstatovala, že „nedošlo žádného podnětu od jiných denominací a že – pokud víme – nezvolila si žádná denominace v ČSR výbor podobný našemu, takže naše komise neměla dosud možnost v záležitosti jí svěřené s podobnými komisemi vyjednávat“¹¹⁷.

Snaha o spojení církví tím však pohřbena nebyla. Na Výroční konferenci 1938 podává J.P.Barták znovu zprávu jako předseda komise pro spojování církví v ČSR, na kterou předsedající biskup řekl: „Jsem pro křesťanské spojení církví.“¹¹⁸ Ve zprávě se praví, že se konaly porady se zástupci Českobratrské církve evangelické, s Jednotou českobratrskou, s Jednotou bratrskou a s Bratrskou jednou Chelčického (baptistů). Výslednicí sice nebyla žádná konkrétní dohoda, ale alespoň zjištění: „Toužíme po nejužší spolupráci se všemi církvemi, s nimiž jsme sdružení ve Svazu evangelických církví v ČSR.“ Dále se praví, „že ne toliko konkrétní, ale také šlechetné bratrské a přátelsky hřejivé mezidenominační styky jsou předpokladem jakéhokoli dalšího vyjednávání a slučování církví... sloučení organizačnímu musí předcházeti duchovní splynutí v oblasti zájmové“¹¹⁹ Ve zprávě se s povděkem kvituje pozvání pražského seniorátu, aby metodističtí duchovní kázali v Českobratrské církvi evangelické o duchovní zkušenosti Johna Wesleyho, jejíž dvousté výročí si církev připomínala.

Rozhovory o spojení církví pak zesílily a zaměřily se na konkrétní modely. Problém byl v tom, že jednotlivé církve jsou součástí světových seskupení, z nichž vzešly. „Tyto styky a úzké vztahy našich evangelických církví k světovému protestantismu neměly by se podceňovati. Tvoří duchovní hodnoty, hřivnu vhodnou nikoli k tomu, aby byla zakopána, ale aby se jí těžilo k vybudování království Božího a k duchovnímu prospěchu národa.“¹²⁰ V článku, otištěném v *Křesťanském buditeli*, pak J.P.Barták předkládá konkrétní návrh. Jako došlo

roku 1925 ke spojení presbyterní, kongregační a metodistické církve v Kanadě, tak lze předpokládat, že jednou také dojde ke sloučení těchto církví ve Spojených státech. „Proč by evangelické církve u nás nemohly uskutečnit toto sloučení již dříve tím, že by se společně staly autonomní složkou této církve?“, rozuměj metodistické.¹²¹ Spojená církev by byla dosti silná, aby si zvolila jako Centrální konference svého biskupa a jako taková měla autonomii a přes Generální konferenci účast na celocírkevním a celosvětovém dění.

Bartákův článek vyšel zároveň v novoročním čísle evangelického týdeníku *Kostnické jiskry* roku 1940 a rozvířil velkou diskusi v tomto listě a v časopisech jednotlivých církví. Dr. Barták jako redaktor *Křesťanského buditele* tyto hlasy registroval a komentoval.¹²² Pro případné spojení vykristalizovaly další varianty: vytvořit z jednotlivých církví samostatné senioráty v rámci Českobratrské církve evangelické, vytvořit českou větev světové Jednoty bratrské. Jednota českobratrská při hlasovací akci zjistila, že většina členů je vůbec proti jakémukoli spojení. Zdá se však, že zásadní teologické námitky nebyly. Všeobecná shoda byla v tom, že je zapotřebí více a hlubších příprav, než by mohlo dojít k nějakému skutečnému spojení.

Když tyto multilaterální rozhovory nevedly ke konkrétním výsledkům, byly roku 1943 navázány bilaterální rozhovory s Jednotou bratrskou. Na schůzce zplnomocněných zástupců Evangelické církve metodistické se zástupci Jednoty bratrské dne 25. července 1943 v Železném Brodě bylo přijato společné prohlášení: „Evangelická církev metodistická a Jednota bratrská dohodly se na tom, že s Boží pomocí vytvoří buď samy anebo za účasti oněch denominací, jež na stejný program přistoupí, společnou církev, která bude jak po stránce učení, tak po stránce praxe spočívat na základech staré Jednoty bratrské, přijme od ní své jméno i její biskupské svěcení a začlení se do Unitas fratrum, v níž vidí její pokračovatelku v přítomnosti, aby tak mohla zdárněji než dosud rozvinouti své evangelizační a misijní úsilí a šířiti víru Beránkovu, a tím i panství našeho velikého krále Ježíše Krista, jak v »zemi otců«, tak i v krajinách nejvzdálenějších.“¹²³ Platnost tohoto prohlášení byla vázána na souhlas světových ústředí obou církví. Konkrétně byla dohodnuta praktická spolupráce na poli výchovy v Nedělní škole, vytvoření společného učiliště a výměna publikací. Tato jednání byla zřejmě vynucena situací za okupace, kdy metodistická církev byla

naprosto odříznuta od americké mateřské církve, od níž už nedostávala žádnou finanční podporu. Po skončení okupace byly tyto rozhovory ukončeny a už nebyly obnoveny.

V roce 1936 se prvně objevuje jméno „*Evangelická církev metodistická*“. Protokol Výroční konference v předchozím roce ještě má v podtitulu „Výroční konference Metodistické episkopální církve jižní v Československu“, v tomto roce pak už to je „Výroční konference Evangelické církve metodistické v Československu“. Za okupace se ještě změní jméno na „Metodistická církev v Protektorátu Čechy a Morava“, zřejmě pod vlivem toho, že se v Německu užíval název „Metodistická církev“. Také *Křesťanský buditel* píše v obsahu pro rok 1936 „Měsíčník Evangelické církve metodistické v Československé republice“ a od roku 1946 má dokonce podtitul „Úřední list Evangelické církve metodistické“. Není vyloučeno, že toto označení, tehdy v metodistickém světě ojedinělé, vzniklo v rámci ekumenických rozhovorů s domácími církvemi. Každopádně předběhlo vývoj – ve světě se začalo používat v Německu až po spojení dvou velkých metodistických větví v roce 1968.

Okupace

Po hospodářské krizi v třicátých letech nastala druhá velká krize v dějinách metodistické církve v Československu v době fašistické expanze v Evropě a okupace Československa. Žádná církev nebyla ušetřena citelných ztrát při zabírání pohraničních území naší vlasti v říjnu 1938.

Z *Litoměřic* se Češi vystěhovali do vnitrozemí a v modlitebně se za války scházel německý metodistický sbor. Kazatel Erlebach zůstal i po obsazení Sudet nějaký čas v Litoměřicích, aby navštěvoval zbylé členy, až potom byl počátkem roku 1939 přeložen. Ještě v lednu 1940 se vypravil za členy církve do Litoměřic, Mostu a na další místa. O perspektivě práce mezi Čechy tehdy ještě psal velice optimisticky: „V Mostě (Brüx), kde vykonali jsme pobožnost v rodině br. Hrdiny a našli řadu českých hledajících duší, našli jsme i obchodní síň, kde bude možno vybudovati modlitebnu. Tam bylo by možno (jakož i všude jinde) konati pobožnosti české a německé střídavě. Tímto způsobem, který se praktikuje již v Litoměřicích (Leitmeritz), bylo by mnoho vykonáno na poli spolupráce mezi Čechy a Němci.“¹²⁴ Zakrátko i tyto návštěvy už nebyly možné. S farností Litoměřice byly také ztraceny všechny kazatelské stanice: Ústí nad Labem, Most, Lovosice, Duchcov, Křešice. Sídlo farnosti bylo zpočátku přemístěno do Terezína. V roce 1940 se dokonce konala velká finanční akce na stavbu modlitebny v Terezíně, ale i tento plán musel být opuštěn, když Němci udělali z Terezína židovské ghetto, kam soustřeďovali židovské obyvatelstvo z celé země, a zřídili v Malé pevnosti koncentrační tábor. Sídlo farnosti bylo přeneseno do Roudnice nad Labem, kde tak vznikla nová farnost. Zde však už církev neměla žádnou vlastní modlitebnu.

V *Liberci* měl kazatel Leidorf poslední shromáždění počátkem října 1938 v YMCE. Potom byla budova zabrána, členové se odstěhovali do vnitrozemí. „V neděli ráno 9. října jsem šel do Ymky, kde jsme mívali pobožnosti. Našel jsem ji však zamčenou. Šel jsem k br. Sklenkovi do Maffersdorfu a spolu jsme strávili dopoledne při čtení slova Božího a na modlitbách. Prosili jsme Pána o další vedení pro nás a naše rozptýlené členy. Desátého října šel jsem po Liberci a Horním Růžodole a zjišťoval, kolik členů zůstalo. V Liberci jsem našel jednu sestru a v Horním Růžodole jednoho bratra a dvě sestry. Byl jsem velmi zarmoucen, když místo našich milých bratří a sester našel jsem byty

prázdné a domy opuštěné.⁴¹²⁵ Odchodem kazatele byla také likvidována práce v Chrastavě. Kazatel V.Kraus dojížděl z Horních Počernic do Sudet a navštěvoval opuštěné členy církve. Když již nebylo možné takovým způsobem sloužit, snažili se naši členové sloužit si sami jako laikové.

Po zřízení Slovenského štátu v březnu 1939 církev ztratila sbory na Slovensku a na Podkarpatské Rusi. V *Bratislavě* zůstal kazatel Korf až do roku 1940. „V září roku 1940 byla tak zvaným slovenským státem naše církevní práce zastavena a duchovní vypovězen. Byly to smutné časy pro náš sbor; zdálo se, že vše jest ztraceno. Byli jsme tehdy velice nešťastní, ale věřili jsme pevně, že Pán jen na malý čas zkouší své věrné. Když nám odešel kazatel, shromažďovali jsme se soukromě v bytě bratra Zaořálka, který s upřímnou láskou nám sloužil po celou dobu války, věře, že přijde jednou čas, kdy se díla bude moci opět ujmouti některý z našich duchovních.“⁴¹²⁶ Podobně tomu bylo v Seredi, kde ovšem laický kazatel Szabó-Slávík mohl zůstat, protože byl slovenské národnosti.

Užhorod a *Mukačevo* byly obsazeny maďarskou armádou. „Naši čeští členové v Užhorodě a v jiných městech bývalé Podkarpatské Rusi prožívali dvakrát obtíže a hrůzy rychlé válečné evakuace. Všichni čeští členové byli nuceni opustiti Podkarpatskou Rus, své domovy i svůj majetek, aby zachránili své životy. Nyní jsou roztroušení po celé Moravě a Čechách. Do dnešního dne pouze několik nám oznámilo svoji novou adresu.“⁴¹²⁷ O rusínské a slovenské členy, kteří se nemuseli stěhovat, se pak postarali maďarští metodisté v čele se superintendentem J.Tessenyim, který sem pak dokonce ustanovil kazatele. Josef Dobeš ve své zprávě k Výroční konferenci 1939 zmiňuje, že tyto členy navštívil spolu se superintendentem Tessenyim.

Jmenovací listina kazatelů v roce 1937 vykazovala dvacet farností. Tento počet se okupací ještě zmenšil. Odhaduje se, že církev přišla ztrátou sborů a přesunem obyvatelstva o více než tisíc sto členů. Novým rozmístěním obyvatelstva znovu narostla už beztak neúměrná diaspora. V červenci 1939 napsal V.Vančura ve své zprávě k Výroční konferenci o situaci v severních Čechách: „Naši členové z devadesáti procent se vystěhovali již v prvních dnech ze svých bývalých domovů do vnitřní české krajiny. S některými z nich vešli jsme opět ve stálý styk, ale mnoho jiných se ztratilo z našeho církevního obzoru

a jen poznenáhlu získáváme jejich nynější adresy. Přes všechny tyto nedozírné ztráty, jak na členech, tak i penězích, nevzdali jsme se na těchto místech své kazatelské činnosti.¹²⁸ To však nebyl konec potíží. V Českých Budějovicích například pozbyl sbor svou modlitebnu. Hned jak okupanti vtrhli v březnu 1939 do města, byl ze svých místností vypovězen a musel se scházet po domácnostech. Pak si našel jinou místnost a ač na něj byl vyvíjen nátlak, mohl ji udržet až do konce války.

Církev v těchto těžkých dobách nemlčela, ale ozvala se proti okupaci Československa. Superintendent Barták spolupodepsal jako jednatel Svazu evangelických církví „Apel na svědomí lidstva“, adresovaný křesťanům v celém světě.¹²⁹ Sám pak napsal dne 15. října 1938 otevřený dopis lordu Runcimanovi, britskému diplomatu, který vedl v srpnu a září 1938 britskou misi do ČSR a který se vyslovil pro odstoupení československého pohraničí Hitlerovi. V dopise vyslovil svůj protest proti okupaci oblastí, kde žili Češi: „Bude snad zřejmé, že oběti, vnučené naší zemi mnichovskou dohodou, byly už beztak těžké a že tento dodatečný zábor území, osídleného převážně českým obyvatelstvem, vytváří situaci nesnesitelnou. Co bylo míněné jako oběť na záchranu míru střední Evropy a světa, vytváří se v nové bezpráví, k němuž lidé se smyslem pro spravedlnost nebudou moci němě přihlížeti. Se zřetelem k těžkým ranám, jež dolehly na naši zemi a k mravnímu problému, vyvěrajícímu z nevěrnosti našich přátel ve dnech největší krise, dovolíte mi zajisté, abych vyjádřil naše hledisko k této věci, i kdyby v některém ohledu budilo nelibost.“¹³⁰ Lord Runciman dr. Bartákovi odpověděl v tom smyslu, že má za to, že se mu podařilo zabránit válce.¹³¹ Budoucnost ho pak hrozným způsobem vyvedla z omylu.

Evakuací „hraničářů“ vyvstala potřeba účinné pomoci. Církev si tuto potřebu uvědomila a svou pomocnou akci soustředila ve Spolku pro péči o sirotky. Sledovala dva cíle: zachránit děti před nebezpečím podvýživy a ulehčit rodičům situaci v prvních těžkých dobách v nových poměrech. Pro tuto sociální službu církev zbudovala čtyři přechodné ozdravovny. Dvě v sociálních ústavech v Horních Počernicích a v Týnci u Klatov a dvě v modlitebnách v Sedlčanech a v Týně nad Vltavou. Těmito ozdravovnami prošlo přes sto dětí. Akce byla umožněna finančním darem ze zahraničí, předně však také značnými dary členů církve

v naturáliích. Pomocná akce pro uprchlíky z pohraničí byla ukončena v říjnu 1939 po vyčerpání finančních prostředků.

Za války docházelo k různým persekucím. Kazatel J.Dobeš byl na jaře 1939 vyslýchán na gestapu pod záminkou toho, že při prohlídce bytu u něho našli vkladní knížku na částku 367 dolarů, uložených v jedné americké bance, které byly určeny pro studia jeho syna Miloslava. Při výslechu zjistil pravý důvod vyšetřování: „Tam jsem se dověděl, že mají něco proti mně a mé manželce, poněvadž jsme se ujímali pronásledovaných Židů.“¹³² Křičeli na něho: Kdo s Židy zachází, ten s Židy schází! Celých deset měsíců byl volán na úřady, kde mu stále vyhrožovali, až pak na radu amerického konzula odjel dne 7. června 1940 s manželkou do Ameriky.

Superintendent Barták byl dne 11. prosince 1941 jako občan Spojených států, které vstoupily dne 7. prosince po japonském útoku na Pearl Harbour do války s Německem, zatčen gestapem, žalářován na Pankráci a potom převezen do internačního tábora pro americké válečné zajatce v Laufenu v Horním Bavorsku poblíž rakouských hranic. Později byl vyměněn za amerického Němce. „Poslední Výroční konference, v níž mi bylo dopřáno, abych na ní bral podíl, sešla se v roce 1941 pod tlakem války a za velmi zvláštních okolností. Musila být zorganizována na podkladě opatření našeho církevního řádu pro případ, že by biskup nebyl přítomen. Delegáti odhlasovali, abych předsedal, a když přišla chvíle, ve které jsem měl čísti svou zprávu, bratr Vančura, podobně jako Agabus v případě Pavlově, měl tušení, jež jiní s ním sdíleli, že stojím v bezprostředím nebezpečí zatčení gestapem. Proto se naše konference přeměnila v modlitební schůzi, v níž vroucí modlitby byly vznášeny k trůnu milosti Boží za mne, podobně jako čteme ve Skutcích sv. apoštolů 20,36–38.“¹³³ Tato konference zasedala ve dnech 11. až 14. září 1941.

Superintendent Vančura, kterému J.P.Barták na této konferenci odevzdal všechny funkce, které zastával, byl pod stálým dohledem gestapa, neboť metodistická církev byla jako „americká církev“ v neustálém podezření z odbojové činnosti. Navíc sám měl dvě děti v Americe. Vzpomínal, jak byl často předvoláván k výslechům na gestapo. Přesto se snažil pomáhat lidem, jak jen mohl. Zorganizoval například to, že členové církve posílali dr. Bartákovi balíčky do internačního tábora,

což bylo v době válečných nedostatků velkou pomocí. Řadě Židů dopomohl za hranice a tím jim zachránil život.

Pracovníci a členové církve byli zatýkáni a vězněni jednak pro činnost v odboji, jednak jako osoby židovské národnosti. Mnoho spolupracovníků se z fašistických věznic nevrátilo. Z kazatelů byl dne 25. ledna 1945 zatčen L.Schneider pro činnost v odboji. V protokolu Výroční konference 1946 je uveden dlouhý seznam těch členů, kteří byli umučeni a popraveni. Na prvním místě je jmenován František Řehák, popravený dne 3. dubna 1944 na Pankráci v Praze. Byl členem staršovstva a laickým spolupracovníkem v Liberci. Jeho odbojová činnost byla vyražena a tak se dostal do spárů gestapa. Mezi oběťmi židovské národnosti je například Hanička Stránská, aktivní členka sboru v Praze-Vršovicích.

Církev prožívala persekuci také v hospodářském ohledu. Protože byla odříznuta od mateřské církve v Americe nedostávala odtud samozřejmě žádnou podporu. Tentokrát církev kazatelům výpověď nedala. Platy kazatelů byly hrazeny díky zvýšené obětavosti členů. Peníze, které se nedostávaly, doplňovalo ústředí z půjček u různých členů a přátel. Vedení církve tím prakticky dalo najevo svou jistotu, že „Tisíciletá říše“ dlouho nepřetrvá a že církev bude po válce schopna své dluhy splatit – což se pak také stalo.

Kazatel Jan Matěna po válce zhodnotil tuto dobu takto: „Vstup německého »panstva« na českou půdu nás zneklidnil dvojím směrem: jako Čechy a jako křesťany. Milovali jsme svoji otčinu a svobodu a přitom jsme nesměli zapomenouti na slovo Písem: »Každá duše vrchnostem poddána buď.« Slovo Boží jest nám závazným Slovem. Proto s mnohými modlitbami jsme se museli vyrovnávat s tímto požadavkem. Pán nám dal jasno od prvých chvil. Poznali jsme, že v současném dění nejde o boj národa s národem, nýbrž moci temna s odvěkými Božími pravdami a duchovními i mravními řády. Je možno se poddat těm, kteří zastupují moc tmy?“¹³⁴

Po válce

Po válce se geografie církve opět změnila. Při nastalém poválečném pohybu obyvatelstva se mnoho členů odstěhovalo z obvodu své farnosti a diaspora se znovu velmi rozrostla. Někdy se tito lidé zapojili do sborového života jiných církví, jindy zůstali bez spojení. S mnohými ztratila církev spojení úplně a v členských kartotékách sborů se hromadily případy s poznámkou „nezvěstný“. Církev na Výroční konferenci 1946 statisticky vykazovala v patnácti farnostech 6 609 členů, z toho bylo 2 089 plnoprávných.

Na některých místech mohla být práce obnovena v původních budovách a zčásti s lidmi, kteří se vrátili do starých domovů. To platí zejména o *Litoměřicích*, kde německý sbor dokonce zachoval na zdech modlitebny původní české verše a jenom je přikryl deskami s německými nápisy. Opatření pro střídavé české a německé bohoslužby bylo téměř prorockou vizí, že se český sbor jednou zase vrátí. V říjnu 1947 pak byla v kazatelské stanici v Bohušovicích otevřena nová dřevěná modlitebna. V *Mostě* byly zahájeny bohoslužby v bývalém luterském kostele s několika členy, kteří se sem vrátili. Také v *Teplících* se začalo s bohoslužbami. V Duchcově a Ústí nad Labem se nepodařilo práci obnovit. Podobně tomu bylo i v Terezíně, kde po válce dlouho nikdo nebydlil.

V *Bratislavě* bylo započato po Výroční konferenci 1946 se shromážděními. „První naše shromáždění konalo se dne 6. srpna, v malém sále v kalvínském chrámě, kde jsme započali práci nově organisovat a připravovali jsme vše k slavnostnímu zahájení naší práce tak, aby celá veřejnost bratislavská o nás věděla... Na vývěsních tabulích po celém městě a ve všech bratislavských novinách bylo možno čísti, že dne 1. října odpoledne bude velká zahajovací slavnost.“¹³⁵ Potom byl získán vlastní dům pro sbor, kde byla dne 3. dubna 1949 otevřena modlitebna, vytvořená přestavbou ze tří místností. Podkarpatská Rus byla na základě vnucené dohody se Sovětským svazem v červnu 1945 připojena k Ukrajině.

Ale i když na těch několika místech byly sbory obnoveny, znamenalo to prakticky započetí nové práce. Jenom málo členů se vrátilo na svá původní místa, noví členové byli získáváni z řad obyvatelstva, které přišlo z nejrůznějších koutů naší vlasti.

Po válce byla zřízena farnost v *Jenkovcích*, malé obci se 750 obyvateli poblíž hranice (do Užhorodu jsou asi tři kilometry vzdušnou čarou). Shromáždění zde začalo už když byl roku 1935 do Užhorodu ustanoven kazatel J.Černý. Sestra Bánová se setkala s kazatelem Černým a pozvala ho do Jenkovec. „Brat Černý prišiel na motocyklu a zrovna potreboval nejakého opravára... Bratovi Bánovi to bolo veľmi podozrivé a domnieval sa, že to je ten kazateľ z Užhorodu, kde chodí jeho manželka. Potom ho sestra pozvala do izby, ale brat Černý sa obával, aj brat Bán ho tiež už išiel pozvať, a tak vošiel brat Černý do ich domu. Od toho času začal brat Černý chodiť do Jenkoviec a pracovať najmä s bratom Bánom neraz aj celú noc na kolenách na modlitbe. Tento stav bol až do času, kým Duch Boží premohol brata Bána a dal mu poznať jeho biedu a hriešnosť a bratovi sa stala milosť a zároveň uveril. Touto udalosťou sa práca začala naplno...“¹³⁶ Po nuceném odchodu kazatele Černého z Užhorodu v roce 1939 obsluhovali Jenkovce spolu s Užhorodem maďarští metodističtí kazatelé – zpočátku kazatel Markuš z Nyiregyházy, nakonec kazatel Ján Hasič, který po odpojení Podkarpatské Rusi musel zůstat v Užhorodu. Po válce přišel v březnu 1946 kazatel Černý a se superintendentem Vančurou zorganizovali farnost v Jenkovcích. Shromáždění bylo zpočátku u Bánových, od roku 1950 u Semačů. V průběhu let přibyla další místa, kde se konala shromáždění: Sobrance, Vysoká, Svätuš. Někteří členové církve, kteří po odtržení Podkarpatské Rusi odešli do slovenského vnitrozemí, se usadili ve Skleném, okres Martin, kde si v jednom rodinném domě zařídili malou modlitebnu.

V *Liberči* byl po válce učiněn pokus obnovit sbor v rámci litoměřické farnosti. Shromáždění bývala opět v YMCE jako před válkou, po jejím zrušení sbor neměl místo pro shromáždění. V pohraniční diaspoře bylo několik členů církve a tak bylo v padesátých letech započato se shromážděními v *Jablenci nad Nisou*, zprvu v soukromém bytě, potom v baptistické modlitebně a nakonec ve staré skladištní místnosti, přeměněné na malou modlitebnu. Roku 1951 byl do Jablonce poslán kazatel V.Hájek a tím byla formálně obnovena bývalá liberecká farnost. Po reorganizaci krajů se pak už nazývala jabloneckou farností. Měla velkou diasporu a kazatel po léta jezdil na řadu míst kolem Liberce a až k České Lípě.

V roce 1946 dostala Výroční konference dopis od českého metodis-

tického sboru ve *Vídni* s žádostí o přičlenění k československé Výroční konferenci. Motivem pro tuto žádost byl společný jazyk. Předsedající biskup P.N.Garber označil tento krok za neproveditelný, protože Výroční konference má hranice vymezené státním územím, nikoli jazykem. Český sbor ve Vídni vznikl roku 1894, když několik Čechů, kteří chodili do německého metodistického sboru, začalo pořádat česká shromáždění. O tuto skupinu se staral hlavně František Havránek. Před první světovou válkou kázali bratři občas v Mokrůvkách a Kloboukách na jižní Moravě, která byla součástí rakouské monarchie. Český sbor pak byl dlouho bez kazatele, až přišel roku 1920 Gustav J.Maláč a osm let zde sloužil. V té době získal český sbor vlastní modlitebnu v XVI. okrese. Když kazatel Maláč pak požádal o přeložení do Československa, starali se o vídeňský sbor laičtí kazatelé, především St.Wurm a František Vrba. Po druhé světové válce se počet členů zmenšil, někteří se vrátili do vlasti a příliv Čechů z vlasti do Vídně nadobro ustal. V padesátých letech sbor ještě dostal českého kazatele v osobě J.P.Bartáka, který musel opustit Československo, a později Rudolfa Beneše, který odešel v roce 1948 z Československa na studia do Ameriky a do vlasti se už nevrátil. Avšak to už byly hlavní bohoslužby německé. Smrtí F.Vrby roku 1972 český metodistický sbor ve Vídni definitivně zanikl.

Dne 8. června 1947 byl v *Karlových Varech* slavnostně otevřen chrám svatého Lukáše na Zámeckém vrchu. Tento bývalý anglikánský kostel byl postaven roku 1877 v anglickém novogotickém slohu podle návrhu dr. Mothese z Lipska. Anglické bohoslužby se konaly v Karlových Varech už od roku 1856 v místnostech, které propůjčovala městská správa, než byl roku 1863 postaven prozatímní dřevěný kostelík. Bohoslužby konali v lázeňské sezóně faráři z Anglie pro anglicky mluvící lázeňské hosty. Cihlový kostel sv. Lukáše pak za dvacet let poměrně zchátral a potřeboval důkladnou renovaci – novou izolaci, vysušovací šachty, obložení korkovými deskami, teplovzdušné vytápění, navíc byla přistavěna dřevěná kruchta. Když byly práce dokončeny, navštívila chrám anglická královská rodina. Tento kostel pak přešel po druhé světové válce jako dar anglikánské církve do vlastnictví Evangelické církve metodistické. Do města zpočátku dojížděl z Plzně kazatel J.M.Erlebach a pak se zde i usadil. Po několik let se konala shromáždění také v Mariánských Lázních rovněž v anglikánském

kostele. Kostel však pro shromáždění nevyhovoval, takže církve zde nakonec upustila od pravidelných shromáždění.

Poslední farností, která vznikla po válce, je *Mikulov na Moravě*. V prosinci 1949 a v květnu 1950 se sem vrátilo několik set krajanů z Bulharska, z nichž velká část byli členové metodistické církve. „Po bitvě na Bílé hoře, když došlo v Čechách k náboženským rozepřím, se naši předkové rozhodli pro zachování své víry opustit vlast. Nejprve se usadili v Uhrách (dnešní Slovensko a Maďarsko), odtud se po několika desítkách let přestěhovali do Rumunska a po dalších desetiletích někteří i do Bulharska, kde žili přes padesát let.“¹³⁷ České rodiny přišly roku 1900 do Vojvodova, když po rusko-turecké válce mnoho Turků opustilo bulharské území a vláda nově zřízeného státu nabídla půdu zdarma těm, kdo se zde usídlí. Čeští a slovenští krajané se po svízelném hledání dobré půdy v Mrtvici, Boji Děranu, Jasenovu a Saseku nakonec usadili zde. „Československá vláda v době první republiky dobře pečovala o své krajany v cizině. Byla postavena česká škola a Národní dům, který byl věnován československou vládou. Povinným vyučovacím jazykem byla bulharština, odpoledne se vyučovalo češtině. Učili jsme se česky psát, číst a zpívat české písně. Učili nás čeští učitelé, kteří u nás žili po celý učební rok bez svých rodin. O prázdninách jezdili domů do vlasti. V celém Vojvodovu, kde jsme žili, se mluvilo česky.“¹³⁸ Do Vojvodova začala metodistická církev posílat kazatele, takže tu vznikl český metodistický sbor s vlastní modlitebnou. Roku 1905 přišel Martin Roháček, který předtím působil ve Vídni. Byl to výmluvný kazatel, dobrý organizátor, zdatný hospodář. Založil církevní hřbitov, pro hospodářsky slabé zřídil úvěrní spolek, který poskytoval levné půjčky. Po válce však došlo k rozvratu jeho manželství a to způsobilo rozkol i ve sboru. Napětí vyvrcholilo roku 1925, kdy se polovina sboru oddělila a založila svobodný darbystický sbor. Roháček sice byl z církevních služeb propuštěn, sbor se však už nesjednotil. Metodistický sbor potom měl maďarského kazatele Josefa Harmana. Tento muž se přičinil o založení české školy, která byla otevřena roku 1926 s téměř stem dětí. O český sbor se koncem třicátých let a ve čtyřicátých letech staral kazatel Simeon Popov. – Přestože navrátilci dostali od československé vlády příslib, že celá vesnice zůstane pohromadě, byli nakonec usídlení ve vesnicích a městečkách na jižní Moravě kolem Mikulova a pravidelná shromáždění začala v Mikulově, Valticích, Březí, Novém Přerově, kde si členové postavili

vlastní kostelík, Dolních Dunajovicích, Drnholci. Prvním kazatelem sboru byl od února 1951 J.B.Štifter, kterého na čas zapůjčila tehdejší Jednota československá, protože metodistická církev neměla žádného volného kazatele.

Také z Maďarska se po válce vrátili Slováci metodistického vyznání z Nyiregyházy pod vedením kazatele Markuše a usadili se v okolí Levic. Přes mnohé snahy metodistických představitelů se však převážná většina nepřipojila k Evangelické církvi metodistické, nýbrž pod vedením kazatele Markuše vytvořila samostatný sbor Jednoty československé, dnešní Církev bratrská.

Ovzduší po druhé válce bylo jiné než po první válce, kdy vznikla samostatná republika. Na Výroční konferenci 1947 začíná superintendent J.P.Barták svou zprávu slovy: „Nezaznamenáváme u nás žádného velikého náboženského hnutí, jaké jsme na příklad měli po první světové válce, anebo jaké prožívají naši bratři v Polsku. Duše, jež byly získány pro Krista a Jeho církev, musely být získány velikým evangelizačním úsilím a osobní prací.“¹³⁹ To neznamená, že by nepřibývali noví členové. Ve zprávě je zmíněna řada míst, kde byly přístupy – Ostrava, Slaný, Praha 2, Litoměřice, Praha-Strašnice.

Bylo také započato s anglickými shromážděními u Martina ve zdi na Starém Městě v Praze. Církev zde pečovala o anglická shromáždění od roku 1920. Tehdy zde kázali američtí pracovníci misie a mnozí hosté. Bohoslužby navštěvovali pracovníci amerického velvyslanectví a konsulátu a mnozí Čechové znali anglického jazyka. Tato služba byla po válce obnovena a metodistická církev měla na starosti anglická shromáždění o první, třetí a páté neděli. V listopadu 1946 zde byla americká slavnost díkůčinění, při níž přečetl velvyslanec L.A.Steinhardt proklamaci amerického prezidenta Trumana. Ze sbírky, která vynesla přes deset tisíc korun, bylo více než sedm tisíc věnováno rodinám postiženým neštěstím v dole Kohinoor.

V poválečné době došlo v církvi k duchovnímu probuzení mezi mladou generací, která se aktivizovala ve *Svazu metodistické mládeže*, jehož předsedou v té době byl V.Žák, pozdější kazatel. Ve sborech vznikala nová sdružení mládeže, kterých bylo v roce 1947 jedenáct, byl založen cyklostylovaný *Věstník*, vycházející měsíčně nákladem šesti set kusů. Mládež vytvořila evangelizační skupinu „Perut“ a po řadu let sloužila v různých sborech. „Jsou to skupiny mladých lidí, kteří na

pozvání navštěvují sbory a sdružení, aby zde stávající mládež povzbudili nebo novou získali¹⁴⁰ Na počátku ledna 1948 například byla „Perutě“ v Jihlavě. „Celou sobotu byly konány misijní návštěvy a rovněž členové »Perutě« i členové místního sboru s br. kazatelem V.Krausem konali pouliční misii. Mnozí z pozvaných přišli již na sobotní večerní shromáždění, jiní až na nedělní. Při dopoledních nedělních službách Božích byla modlitebna zaplněna. Sloužil br. Vladislav Žák na thema: »Útočné křesťanství«. Při odpoledních službách Božích byly přítomny 82 osoby. Svědectvím ze slova Božího sloužila sestra M.Našincová, která útočila na duše, aby se obrátily k Pánu. Osobním svědectvím pak sloužili bratři: V.Žák, Luboš Loucký a bratr Teplý. Všichni vybízeli přítomné k rozhodnutí jít za Pánem Ježíšem Kristem. Co nebylo možno říci ve svědectví, bylo dokonale vyjádřeno mnoha evangelizačními písněmi, jež zpívali jak hosté, tak domáci. Pán se mocně přiznal a odpověděl na naše očekávání, prostou víru a na naše modlitby. Mnozí z přítomných byli Duchem svatým obviněni ze hříchů, takže v závěru této pobožnosti, když bylo učiněno vyzvání, kdo se chce odevzdat Kristu, přišlo kupředu více než třicet osob. Někteří z nich byli ve shromáždění po prvé. Hned po ukončení shromáždění bylo slouženo všem těm, kteří toužili zasvětit se Kristu. Mnozí z nich se vyznávali ze svých hříchů a dosáhli odpuštění a milosti.¹⁴¹

Byl zřízen Fond obživení, který financoval cesty Perutě, naplňovaný dobrovolnými dary mladých lidí. Mladí lidé upsali určitou částku a zavázali se, že ji splatí do určitého data; podle možnosti pak během roku odevzdávali své splátky. Původně stanovená cílová částka deset tisíc korun byla během jednoho roku daleko překročena. V *Křesťanském buditeli* byla zavedena stránka „Mladý metodista“, později přejmenovaná na „Naším sdružením“ se svědectvími mladých lidí a evangelizačními články. Snaha mladých lidí našla velké pochopení i u představitelů církve, kteří ocenili výsledky jejich úsilí.

Velký význam v tomto obživení mezi mladými lidmi měly poválečné sjezdy mládeže.¹⁴² Tři sjezdy v letech 1946 až 1948, kterých se v Týnci účastnilo přes dvě stě mladých lidí, sloužily duchovnímu obživení mládeže v církvi. Každý sjezd měl své heslo, roku 1948 to byla první sloka písně „Pro Krista v boj“. Jeden účastník jeho význam hodnotil takto: „Zakončili jsme zpěvem celé písně »Pro Krista v boj!« a s touto písní jsme se rozejeli na místa, kam nás které Pán postavil bojovat za

hynoucí duše. Hned na cestě domů jsme měli příležitost vydávat lidem svědectví na nádraží v Klatovech a celou cestu ve vlaku. Všude, kde jsme se loučili a rozdělovali na jednotlivé skupiny, zněly naše písně a zvláště píseň »Pro Krista v boj!«, která nebyla jenom znělkou X. sjezdu, ale, jak věříme, jest nyní heslem každého z nás. Nesporná přítomnost Ducha svatého, kterou jsme všichni pociťovali, nás pudila k tomu, abychom uvažovali o evangelisaci, které by se účastnila všechna naše Sdružení. Na této evangelisaci budeme bojovat o to, abychom vyrvali satanovi duše, které zajal.¹⁴³

V srpnu 1948 byla uspořádána letní škola Svazu mládeže v Horních Počernicích, která trvala celý týden s třiceti šesti vyučovacími hodinami. Byla zaměřena na nauky a dějiny metodismu a na práci ve sboru. Vedoucím byl Jaromír Procházka. Tyto letní školy se pak konaly ještě po dva další roky v Týnci u Klatov, roku 1950 už pod názvem kurs laických pracovníků. Na tomto kursu, který vedl V.Schneeberger, bylo osmdesát účastníků. Přestože se zúčastnili brigády – sbírání mandelinky bramborové – aby projevíli svou občanskou solidaritu, nebyly pak už tyto kursy v dalších letech povoleny. Na přelomu roku 1950/1951 ještě proběhla v Horních Počernicích „zimní škola“ pod heslem „Pokoj lidem“, dokonce už s jednou přednáškou o budovatelském úsilí národa, tím však tyto kursy definitivně skončily.

Výsledkem této činnosti byl nejen příliv mladých obrácených lidí do církve, nýbrž i získání kazatelského dorostu. Z probuzených mladých lidí se jich řada rozhodla pro studium teologie a založila novou kazatelskou generaci v církvi. Novou i v tom, že už dávno utichly vlastenecké motivy přestupového hnutí a do popředí církevní práce vstoupily biblické důrazy, společně s ostatními evangelickými církvemi v Československu.

Nové církevní zákony

Po únorových událostech roku 1948 a nástupu komunistů k moci došlo v Československu k politicko-mocenským změnám, které zasáhly i oblast církevního života. Dne 14. října 1949 byl přijat zákon číslo 217, kterým se zřídil Státní úřad pro věci církevní, a zákon číslo 218 o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, které upravovaly vztah mezi církvemi a státem.¹⁴⁴

Smyslem tohoto zákona byl dozor nad činností církví. Už dne 9. května 1949 vydalo Ministerstvo vnitra výnos, který tento dozor naznačoval. V tomto výnosu se praví mimo jiné: „Okresním národním výborům a okresním velitelstvím národní bezpečnosti přísluší právo dohledu na schůze spolkové a na veřejná shromáždění. Tento dozor jim ukládá odpovědné úkoly. Jest zejména dbáti toho, aby svolavatelé schůzí, které se konají v uzavřené místnosti, učinili nejméně tři dny předem okresnímu národnímu výboru hlášení s přesným udáním účelu, místa a doby shromáždění. Shromáždění pod širým nebem je možno pořádati jen s předchozím povolením ONV. Pořadatelé jsou povinni předem o povolení žádat a v žádosti uvést účel, místo, dobu shromáždění, osobu řečníka a pod., u veřejných průvodů také kudy průvod půjde... Okresní národní výbor může do schůzí nebo shromáždění vyslati svého zástupce, jehož přední povinností je zjišťovati pravou podstatu konané schůze a zakročiti ve všech případech, kdy by se zjistilo, že účel je jiný, než jak byl předem ohlášen, nebo při prominutí hlášení předpokládán... Současně ministerstvo vnitra připomíná, že jakékoliv sdružování osob, přesahující obvyklý společenský styk, jež se neděje podle zákona, je trestné.“¹⁴⁵ Je to výnos týkající se jakéhokoli shromažďování, dobře však naznačuje, jak bude dozor nad církvemi vypadat.

Státní úřad pro věci církevní byl zřízen, aby dbal o to, „aby se církevní a náboženský život vyvíjel v souladu s ústavou a zásadami lidově demokratického zřízení“¹⁴⁶. Už ta skutečnost, že k tomuto účelu byl zřízen státní úřad, napovídá, že to nebude bezproblémová oblast. Státem uznané církve sice směly konat bohoslužby v kostelech, nikoli mimo ně, a jenom ve schválených hodinách. K jakýmkoli změnám bylo třeba zvláštního povolení. Tím se zpřehlednila činnost církví a také omezila.

V zákoně o hospodářském zabezpečení církví pak jsou základní

předpisy, které poznamenaly církevní politiku v celé době totality. Hned v prvním paragrafu se praví: „Stát poskytuje podle dalších ustanovení zákona osobní požitky duchovním církví a náboženských společností, kteří působí se státním souhlasem v duchovní správě, v církevní administrativě nebo v ústavech pro výchovu duchovních.“ Především zde je řečeno, že k výkonu duchovenské služby je zapotřebí státního souhlasu. „Duchovenskou (kazatelskou apod.) činnost v církvích a náboženských společnostech mohou vyvíjeti jen osoby, které mají k tomu státní souhlas, a které vykonají slib. Znění slibu stanoví vláda nařízením. Každé ustanovení (volba, jmenování) těchto osob vyžaduje předchozího souhlasu státu.“¹⁴⁷ Stát sice schválil všechny stávající kazatele ve služebním poměru, v průběhu let se však stávalo, že předběžný souhlas udělen nebyl, případně že stávající souhlas byl odebrán. Stát neurčoval, kdo smí být duchovním, vyhradil si však právo rozhodnout, kdo jím být nesmí.

To v praxi znamenalo, že církev měla určitý počet takzvaných „systemizovaných míst“, kam mohla navrhnout kazatele, pokud se takové místo uvolnilo. Tento počet však byl definitivní a mohl být překročen jenom v případě, že někde bude šest set nových členů, kteří by měli nárok na duchovního. Církvě se podařilo získat jedno jediné místo po vydání tohoto zákona, a to když se vrátili krajané z Bulharska, kteří byli členy metodistické církve, a pro které byla v roce 1950 zřízena farnost Mikulov. Státní souhlas byl udělen vždy pro určitou farnost, pokud dotyčný duchovní sloužil mimo tuto farnost, potřebovat k tomu zvláštní souhlas. Udělení souhlasu se samozřejmě také týkalo všech cizinců, kterým bylo často odepřeno.

Druhým důrazem v církevním zákoně bylo, že stát poskytuje osobní požitky duchovním, kteří působí se státním souhlasem. Požitky pak byly vyčísleny vládním nařízením, vydaným o pár dní později. Tam byly stanoveny hodnostní stupnice podle funkcí v církvi. Právě proto, že stát duchovní platil, vyhradil si právo rozhodovat o jejich občanské způsobilosti. Předpokladem výkonu duchovenské činnosti bylo složení „slibu věrnosti československé republice“, kterým se kandidát zavázal, že nepodnikne nic, „co by bylo proti jejím zájmům, bezpečnosti a celistvosti“. Krajské a okresní národní výbory vedly přesnou osobní evidenci o každém duchovním a plat jim vyplácely přímo, nikoli přes ústředí církvi.

Evangelická církev metodistická požádala dne 25. května 1948 o registraci, „abychom i tou cestou byli považováni za rovna každé jiné církvi“¹⁴⁸. To byl další moment církevního zákona, že zavedl rovnoprávnost církví v každém ohledu. Do té doby nebyla Evangelická církev metodistická státem podporována a na rozdíl od státem uznaných církví nepobírala žádnou státní podporu na platy duchovních, takzvanou kongruu, a podporu na své hospodaření. Avšak tímto veřejnoprávním uznáním také nabyla určitou suverenitu vůči světové církvi. Stát naléhal na to, aby církev byla nezávislá na jakýchkoli zahraničních církevních ústředích, a proto až do počátku šedesátých let žádný zástupce církve nemohl být delegátem na mezinárodní metodistické konferenci. Teprve roku 1961 vyjeli dva delegáti na Světovou metodistickou konferenci do Osla v Norsku a roku 1964 dva delegáti na Generální konferenci do Pittsburghu v USA. Žádný zahraniční biskup nesměl vykonávat svou funkci na území naší republiky.

Stát také dozíral na církevní majetek. Zavázal se, že uhradí schodky skutečných potřeb církve, na druhé straně si stát vyhradil „předchozí schvalování všech důležitých majetkově právních jednání, týkajících se tohoto majetku“¹⁴⁹. Že církve jsou povinny sestavovat rozpočty a závěrečné účty a předkládat je Státnímu úřadu pro věci církevní, je zakotveno v zákoně. Proto musely jednotlivé farnosti zavést jednotné pokladní deníky a předkládat státním orgánům čtvrtletní výkazy o hospodaření. Podle zásad plánovaného hospodářství bylo také zavedeno sestavování ročních rozpočtů, kde se musely naplánovat dokonce i kancelářské potřeby. Také v ústředí církve došlo k reorganizaci účetnictví a místo dosud používaného jednoduchého účetnictví byla od ledna 1954 zavedena nová účetní evidence. „Tato evidence umožňuje přesný přehled majetku naší církve a kontrolu hospodaření s ním.“¹⁵⁰ Ve sborech byly zhotoveny seznamy inventáře, z nichž jeden byl uložen u okresního tajemníka pro věci církevní. Krátce po dosažení veřejnoprávního uznání církve muselo ústředí církve převést všechen nemovitý majetek, který byl do té doby zaknihován na Misijní radu Metodistické církve v USA, na Evangelickou církev metodistickou v Československu.

Dopad této praxe ovšem nebyl známý při přijetí církevních zákonů. Proto mohl tehdejší redaktor *Křesťanského buditele* kazatel L.Schneider napsat: „Přijetím těchto zákonů vstupujeme do nového období v životě

našich církví a sborů. Stát poskytuje všem církvím a náboženským společnostem rovnoprávnost a staví tyto do stejné řady, bez ohledu na jejich početnost a zvláštnosti věroučné či bohoslužebné. Skýtá všem stejná práva k náboženským úkonům i stejné možnosti vyučování náboženství ve školách, jakož i přebírá na sebe starost o hospodářské zajištění duchovenstva a věcných nákladů církevních... Vítáme tuto novou, vskutku velkorysou, úpravu církevních poměrů, napravujících staré křivdy a odstraňující nepřirozené rozdíly mezi náboženskými společnostmi, a vyslovujeme přesvědčení, že nové církevní zákony povedou k spravedlivému uspořádání všech církevních otázek v naší republice, jakož i přispějí ke klidnému a zdravému vývoji a to jak v oblasti náboženského života v našich církvích, tak i v budovatelském úsilí na naší cestě k socialismu.“¹⁵¹

Podobně kladné hodnocení najdeme také ve zprávě superintendenta Bartáka na konferenci, která zasedala pár týdnů po vydání církevních zákonů: „Hřejivý postoj vlády vůči církvím dotýká se zejména tzv. »svobodných církví«, jež dosud nebyly státem uznány. Dostává se jim nyní plné rovnoprávnosti se všemi ostatními církvemi. Tak se napravuje křivda, jež byla páchána i na našich členech, když byli zapisováni do státních matrik jako »bez vyznání« a když některé školy odpíraly napsati na vysvědčení známky z náboženství našim dítkám, ačkoliv je kazatelé vyučovali a o udělení známky usilovali. Bůh má někdy zvláštní cesty, jimiž způsobí, aby staré křivdy byly napraveny a spravedlnosti aby bylo učiněno zadost.“¹⁵²

Václav Vančura složil dne 20. března 1950 jako nejvyšší představitel církve spolu s ostatními představiteli takzvaných nekatolických církví slib věrnosti republice do rukou předsedy vlády A.Zápotockého. Na jmenovací listině kazatelů na Výroční konferenci 1949 najdeme zvláštní oznámení: „Státnímu úřadu pro věci církevní, jakož i širší veřejnosti oznamujeme, že superintendentem Evangelické církve metodistické jest dosavadní krajský superintendent Václav Vančura pro celou oblast republiky Československé.“¹⁵³ J.P.Barták, který byl na konferenci přítomen, byl označen za „stálého delegáta světové Metodistické církve, zplnomocněného zástupce Generální misijní rady“. Na konferenci sice ještě podal zprávu za západní kraj, který řídil, jako americký občan však už nemohl být vedoucím zástupcem církve. Jmenovací listina pak

už neuvádí rozdělení farností do církevních krajů, nýbrž řadí farnosti podle politických krajů.

Stát však měl ještě dva orgány, kterými vykonával dozor nad církvemi. Jedním z nich byl tajemník na Ústředním výboru Komunistické strany, pověřený ideologickým řízením církevní politiky. Jednání s úředníky státní správy byla pro církev zpočátku složitá, protože tito úředníci nebyli dostatečně vyškoleni a obeznámeni s církevní praxí. Toto ideologické školení měl na starosti dotyčný pracovník Ústředního výboru. A tomuto cíli také sloužila řada publikací „Na pomoc pracovníkům v oblasti státní církevní politiky“, kterou později vydával Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury ČSR pro vnitřní potřebu a která dosáhla v osmdesátých letech počtu téměř jednoho sta titulů. O Evangelické církvi metodistické se pojednává ve svazku „Církev a náboženské společnosti v ČSR“ od P.Černého, pracovníka Ministerstva kultury, a ve dvou publikacích pracovníka Ústavu vědeckého ateizmu Československé akademie věd v Brně doc. A.Sekota, věnovaných přímo metodismu¹⁵⁴. Oba autoři hodnotí činnost metodismu z hlediska marxistické ideologie: „Současný světový metodismus, ať už se jedná o národní církve či o nadstátní náboženská grémia a instituce, směřuje celým svým ekumenickým a sjednocovacím evangelizačním úsilím k cíli, který je dnes nesporně vlastní většině náboženství v celosvětovém měřítku obecně – postavit novými sociálními a věroučnými akcenty hráz nezadržitelně postupující sekularizaci rozhodujících společenských struktur a hledáním nových alternativ vztahu člověka a společnosti prostřednictvím znovunalézání »cesty k Bohu« v rozbouraném světě moderní civilizace brzdící další pronikání důsledně vědeckosvětónázorových ateistických představ o světě v nejširším smyslu. Tímto svým zásadně reakčním rysem – který v rovině metodistické víry směřuje k vágně formulované myšlence lásky mezi lidmi jako výrazu »lásky k Bohu« – je člověk v podstatě degradován pouze na objekt »božské vůle« a historie lidské společnosti je nazírána jen jako kulisa dějin »božského spasení.«“¹⁵⁵

Vlastní církevní dozor pak prováděla Státní bezpečnost. Ta měla velký aparát pracovníků, kteří přímo dohlíželi na činnost kazatelů na sborech. Své agenty měla také přímo na Ministerstvu kultury. A Státní bezpečnost, nikoli Ministerstvo kultury, rozhodovala o osudu církevníků. Když hrozilo, že kazatel Josef Zajíc ztratí státní souhlas k výkonu

duchovenské služby, protože v tereziánských kasárnách navštívil tři členy církve, kteří tam konali vojenskou službu, a pomodlil se s nimi, vyřizovala se tato záležitost na Státní bezpečnosti.¹⁵⁶

Po vydání církevních zákonů se pod tlakem státní správy také začalo pracovat na *církevním zřízení*, které bylo schváleno roku 1955 a mělo zpočátku název „Ústava církve“. Po diskusích na sborech a různých úpravách bylo nakonec přijato na Výroční konferenci v lednu 1964 a Ministerstvo kultury je „vzalo se souhlasem na vědomí dle ustanovení § 2 zákona číslo 217/49 Sb.“. Hned v úvodu se praví, že „Evangelická církev metodistická je církví samostatnou a nezávislou, je státem uznána a rovnoprávná s ostatními církvemi v ČSSR.“ Představitelem církve je „superintendent (generální), na kterého přecházejí veškerá práva a povinnosti biskupského úřadu“. Tento představitel je volen na dobu šesti let a předsedá Výroční konferenci, což příslušelo biskupům. Už před přijetím tohoto Církevního zřízení byl zaveden do té doby v církvi neznámý úřad tajemníka, který „vede kancelář církevního ústředí a... s představitelem církve spolupodepisuje úřední dokumenty“. Byl to vždy volený duchovenský člen církve. Církevní rada, která byla volena už od roku 1946 jako víceméně poradní orgán, se stává „výkonným orgánem Výroční konference“; tvořili ji představitel církve, tajemník, dva duchovenští a tři laičtí členové. Výroční konference sama pak je „nejvyšším zákonodárným a správním orgánem církve“. Církev tak byla zatlačena do autonomie, proti níž se pak různými způsoby bránila.

Církevní zákony z roku 1949 určovaly církevní politiku státu po celou dobu totality. Státní správa k ní vydala mnoho prováděcích nařízení, kterými se zákony konkretizovaly do detailních podrobností a namnoze i zostřovaly. Tato nařízení však byla známa jen úředníkům v oblasti církevní správy, kteří je později dostali dokonce v knižní podobě, zástupcům církví však tato nařízení nikdy zpřístupněna nebyla. Církev byly často postihovány podle právních nařízení, která nemohly znát.

Usměrnování a omezování činnosti

V protokolech Výročních konferencí a v *Křesťanském buditeli* se po roce 1948 sice stále ještě zdůrazňuje nutnost evangelizace a zvěstování evangelia jako hlavní poslání církve, poznenáhlu se však začíná vtírat jiný tón. Od padesátých let není konference, která by nepřijala „mírovou rezoluci“ nebo nějaké stanovisko proti válce a která by neposlala pozdravné přípisy vedoucím představitelům státního aparátu, což byl důsledek veřejnoprávního uznání církve. V *Křesťanském buditeli* se začíná mluvit o „boji za mír“ a o „budovatelském úsilí lidu“. V časopise se ještě objevují osobní svědectví k třicátému výročí započetí práce a nostalgické pohledy do minulosti, avšak celkový tón se stává formálním a úředním. Do této pozice byla církev dotlačena státem, který se snažil život v církvích usměrňovat podle svých představ. Stát nemohl církve zcela zakázat a tak jim v době studené války přisoudil místo v úsilí o zachování míru, které církve nemohly dobře odmítnout, i když stály na jiném základu. Tak tomu rozuměl i J.P.Barták, když napsal v lednu 1949 dlouhý úvodník do *Křesťanského buditele*, kde připomíná kroky Svazu evangelických církví v Americe v tomto ohledu: „Církev Boží... touží od věků po míru mezi národy. Tato touha se vyvrcholuje právě v přítomné době, ve které lidstvo je znaveno a vyčerpáno dvěma světovými válkami, z nichž poslední nesmírně předstihla první ve své krutosti a bezohlednosti.“¹⁵⁷

Církev se ovšem do této pozice zatlačit dala. Roku 1952 přijala Církevní rada „mírové závazky“ pro celou církev, které se nijak neliší od závazků, jaké přijímaly světské spolky a podniky. V nich se praví mimo jiné: „Uložiti našim duchovním, aby pravidelně jednou měsíčně proslovili mírové kázání při pobožnosti, při níž je zaručena největší návštěva, opatřiti putovní knihovnu mírové literatury..., v každém sboru ustanoviti zvláštního kolportéra, který by šířil mezi členstvem časopis pro obranu míru..., doporučiti, aby při všech schůzích staršovstva, farních i sborových konferencích byl vždy zařazen krátký mírový projev...“¹⁵⁸

Tento postoj nakonec také vedl k tomu, že se církev stala členkou Křesťanské mírové konference založené roku 1958. Všechny státem uznané církve vstoupily do členství této organizace a Evangelická církev metodistická nemohla dobře stát stranou. Původní program křesťanského mírového hnutí nebyl nijak v rozporu se zaměřením

církve, teprve později se stát snažil toto hnutí zmanipulovat. Církev dokonce poskytla Křesťanské mírové konferenci své prostory v Ječné ulici v Praze 2 pro dvě první mezinárodní konference, její celková účast však byla dlouho pasivní. Až od roku 1971, po založení Regionálního sdružení Křesťanské mírové konference, se začali scházet delegáti členských církví v Československu pravidelně. Později, v době normalizace, se také stalo zvykem, že na různých schůzích kazatelů a na konferencích byly podávány informace o činnosti Křesťanské mírové konference. V osmdesátých letech k tomu přibýly mírové semináře církve, pořádané díky zvláštním dotacím Ministerstva kultury. Referáty byly často s biblickou tematikou, referenti bývali přední pracovníci církví a fakult. Přijatá prohlášení vyjadřovala stanoviska, která zastávala církve i jinde ve světě. K 40. výročí ukončení druhé světové války například církve prohlásila: „Výročí ukončení světové války a vítězství nad fašismem, výročí osvobození naší vlasti a výročí vstupu do atomového věku nás zavazují k tomu, abychom učinili vše, co je v našich silách pro zachování míru. Nikdy už nesmí dojít k válce, jejíž hrůzy by překonaly všechny dosavadní zkušenosti v tomto směru, aby se atomový věk nestal posledním věkem lidstva.“¹⁵⁹ Naléhavost této výzvy platí v neztěněné míře i dnes.

Úřední duch je znát už na Výroční konferenci 1955. Byla to první Výroční konference po šestileté pauze. Sama tato skutečnost naznačuje, že v církvi vládla po vydání církevních zákonů a přestavbě společnosti velká nejistota. Na zahajovacím shromáždění konference byli prvně přítomni dva zástupci Státního úřadu pro věci církevní, vedoucí představitelé takzvaných nekatolických církví a děkan Komenského evangelické bohoslovecké fakulty. Konference vstoje vyslechla dopis adresovaný prezidentu republiky A. Zápotockému, v němž se mimo jiné praví: „Přehledka církevní činnosti nám potvrzuje, že navazování na reformační odkaz našich předků pomáhá posilovati sebedůvěru našeho lidu, podporuje budovatelské jeho snahy a vážně ho zaměstnává mírovým úsilím. Odpovědně si připomínáme, že opravdová služba našemu lidu musí být naším stálým úkolem.“¹⁶⁰ Přítomnost zástupců státní správy, ministerstva nebo magistrátu, na Výročních konferencích se pak stane pravidlem.

Výroční konference se konaly od roku 1948 bez přítomnosti biskupa. Toho roku si konference musela zvolit předsedu, kterým se stal

V. Vančura. O biskupu Garberovi je v protokolu pouze krátká zmínka, že on a J.P. Barták „dlí právě v Americe“. Tím ovšem také vznikla otázka, kdo bude ordinovat ty, které kazatelé zvolí k ordinaci, když biskup nebude na konferenci přítomen. Superintendent Vančura nakonec dostal od biskupa toto pověření a v jeho zastoupení ordinoval. Na Výroční konferenci 1955 podává zprávu, že ordinoval Václava Hájka v Mikulově. To bylo poprvé, že se ordinace konala mimo zasedání Výroční konference. Další ordinace pak následovaly, na konferenci i mimo ní. Roku 1954 byl do čela Centrální konference pro střední a jižní Evropu zvolen biskup Ferdinand Sigg. Když byl v roce 1957 v Praze jako oficiální host při pětistém výročí založení Jednoty bratrské, směl přijít na večerní zahájení Výroční konference a na ranní pobožnost, kdy kázal a ordinoval. V protokolu Výroční konference ovšem stojí (zřejmě z cenzurních důvodů), že „po kázání vykonal br. superintendent V. Vančura ordinaci čtyř bratří diakonů na starší“¹⁶¹.

Stát měl snahu vytlačit církev z veřejného života a zatlačit ji do jakéhosi ghetta, kde by se lidé, zejména ti starší, mohli „nábožensky vyžít“, jak zněl oficiální termín. Proto bylo třeba znemožnit církvím publikační činnost. Především byly zastaveny Biblické úvahy pro děti a pro mládež a dospělé, které církev vydávala od dvacátých let. Tyto úvahy se ještě objevily roku 1952 v *Křesťanském buditeli* jako „Biblické studie“ na posledních dvou stránkách, avšak i *Křesťanský buditel* byl jako takový koncem roku 1952 zastaven. V posledním čísle je pouze lakonická redakční poznámka: „Děkujeme vám za vaši dosavadní přízeň a spolupráci. Naším odběratelům doporučujeme na místo *Křesťanského buditele* evangelický týdeník *Kostnické jiskry*.“¹⁶² Redakce tehdy nemohla napsat, že časopis byl zastaven na příkaz státní správy. Určitou ironií bylo, že v seriálu článků o biblických knihách byl na řadě Pláč Jeremiášův a na stránce před touto nenápadnou poznámkou je tučný titulek „Pláč“. Na všechn tisk a stejně tak na všechny rozmnoženiny byla zavedena předběžná cenzura. I rozmnožené dopisy členům sboru, vytištěné na vlastním cyklostylu, musely být předem písemně schváleny okresním tajemníkem pro věci církevní.

Stejně neformálně bylo oznámeno rozpuštění Spolku pro péči o sirotky. V *Křesťanském buditeli* se objevila pouze krátká noticka mezi zprávami z církve: „Spolek pro péči o sirotky Evangelické církve metodistické se sídlem v Praze II. se rozešel na základě usnesení

valné hromady ze dne 15. března 1951. Veškeré jeho jmění přešlo na Evangelickou církev metodistickou.¹⁶³ Sirotčinec v Týnci byl likvidován v roce 1950, protože péči o sirotky převzal stát. Současně byl zlikvidován starobinec, neboť zámek v Týnci byl pro tuto práci příliš rozlehlý. Tím byla zastavena veškerá sociální činnost církve.

Také Svaz metodistické mládeže musel být rozpuštěn. Až do únorového čísla 1949 se v *Křesťanském buditeli* ještě objevovala rubrika mládeže, které byly vyhrazeny poslední dvě stránky. Mládež se ještě snažila všelijak přeorganizovat, aby se vyhnula pojmu „svaz mládeže“, který konkuroval státní organizaci mládeže, nakonec však svou existenci neobhájil.

Do života osady Poušť začal stát zasahovat už v létě 1948. Kazatel J. Kocourek, který tuto práci řídil, oznámil v *Křesťanském buditeli*: „Abychom mohli otevřít letní tábor v Bechyni, přičlenili jsme jej Okresní péči ve Velvarech, která nám poskytne právní ochranu, vyhrazuje si však, že do našeho tábora vyšle polovinu dětí na svůj náklad. Budeme tudíž moci letos umístit v našem táboře pouze padesát našich dětí na dvě období. To jest dvacet pět dětí v červenci a dvacet pět dětí v srpnu. Přijaty budou pouze děti vyznání metodistického do čtrnácti let, a to se souhlasem místní Okresní péče o mládež, kde dítě bydlí.“¹⁶⁴ O dva roky později byly v táboře především děti z rodin, které se navrátily z Bulharska na jižní Moravu. Roku 1951 zde byli pouze rekreanti a rok na to byla Poušť pronajata Československým aeroliniím, které tábor používaly pro svou závodní rekreaci. Po pěti letech se tábora vzdaly a Poušť pak sloužila členům církve pro rekreační účely. Tím, že zde nebyl zaveden elektrický proud a i ostatní podmínky byly poněkud primitivní, podařilo se církvi tento tábor zachránit před zabavením.

Ani velkoryse nabízená možnost studia na nově založené Komenského evangelické bohoslovecké fakultě (1950) nebyla tak velkolepá. Na Výroční konferenci 1959 napsal superintendent V. Vančura ve své zprávě: „Po několik let jsme se snažili získati pro bohoslovecké studie studenta Slováka. Měli jsme mnohé naděje, z nichž vždycky sešlo. Konečně jsme získali bratra Janko Závackého z naší kazatelské stanice ve Skleném. Bylo to v roce 1956. Tenkrát jsme měli v plánu poslat tři studenty na Komenského fakultu. Naše žádost byla však pro nedostatek místa zamítnuta.“¹⁶⁵ Církev pak dlouho zápasila s nedostatkem kazatelského dorostu.

Tato situace se musela nutně obrazit na stavu členství. Po únoru 1948 se neuvádějí žádné statistiky členů zřejmě proto, aby stát z toho nevyvozoval falešné závěry, ve zprávách superintendenta se však objevují zmínky o tom, že členů ubývá. „Je to dávno, co jsme počítali všech svých členů cca 12 000. Ať byly příčiny jakékoliv, fakt je, že naše členství kleslo na polovinu. Kdyby touto polovinou byli členové plnoprávní, zbožní, plni zájmu o radostný a požehnaný rozkvět sborů a církve, mohli bychom zpívat radostné Haleluja – a i po stránce finanční nemuseli bychom mít žádné starosti. Víme přece, kde jsou příčiny a vady a neříkejme, že na věci nemáme žádné viny. Jsem přesvědčen, že v okamžiku, kdy poznáme a zvoláme *mea culpa, mea maxima culpa* [moje vina, moje převeliká vina], výsledky naší práce budou stoupat.“¹⁶⁶ V dalším si stěžuje, že v církvi je „mnoho členů, kteří nemají zájem o živé křesťanství, nechodí do shromáždění a církevní dílo nepodporují“¹⁶⁷. Tato tendence byla znát ve všech církvích. Ve své poslední zprávě píše V. Vančura: „Církev se menší, nejen početně, ale co horšího, i jako živé společenství věřících. Čelný člen evangelické církve mi řekl na Hod Boží velikonoční v Karlových Varech, že v jejich církvi ubývá ročně 4 000 členů. Ubývá i duchovenských členů a mnohých není škoda. Někteří se domnívají, že křesťanská církev by měla mít právo požadovat pro sebe státního a přednostního postavení a zapomínají, že pramen života církve prýští odjinud. Kdo zapomíná, že Božímu království nelze sloužit mocensky tak či onak, církvi škodí. Dovolte mi říci, že politická i mocenská autorita byla církvi vzata a díky Bohu za to. Spojení biskupské berly s ministerským křeslem je nenávratnou minulostí. Církev se stává ve společnosti spíše menšinou a v tom je i požehnání pro její vlastní ryzost, neboť v ní setrvávají pouze ti, kterým Ježíš Kristus vskutku někým jest.“¹⁶⁸ Marxisté při jednom průzkumu zjistili, že se členské stavy církví zmenšily, finanční příjmy však narostly. Církev opustili matrikoví členové, ti co zůstali, se stali aktivnějšími.

V roce 1959 byla vydána vyhláška Ministerstva financí „o opatřeních týkajících se některých věcí užívaných organizacemi socialistického sektoru“, která se vztahovala na „věci, které jsou ve vlastnictví osob nebo soukromých právnických osob a jsou zcela, popřípadě převážně užívány organizacemi socialistického sektoru k plnění jejich úkolů, a to na základě nájemního nebo jiného právního poměru, vzniklého přede dnem 25. března 1959.“¹⁶⁹ Jedná se o případy, kdy tyto organizace

„užívají větší část věci anebo spolu s ostatními uživateli celou věc po větší část užívací doby“. Naši církev postihla tato vyhláška na třech místech. Jednak ztratila bez náhrady zámek Týnec, který byl obsazen československou armádou. V Horních Počernicích stát převzal budovu zámku, kde se nacházela modlitebna a byt správce. Církví byla ponechána budova čp. 12, odkud se vystěhovala škola a kde byla brigádně upravena modlitebna a byt pro kazatele. Modlitebna pak byla 29. října 1960 slavnostně otevřena. V Plzni bylo za války zničeno mnoho budov a některé místnosti Betlémské kaple musely být dány k dispozici průmyslovému sektoru. Koncem roku 1958 „zodpovědní činitelé církevního majetku z Plzně i z Prahy byli voláni k pohovoru na KNV v Plzni a po oboustranném prostudování stávající situace bylo rozhodnuto, aby bylo ze strany naší církve vyhověno podané žádosti ředitelství Tylova divadla v Plzni, které žádalo propůjčení hlavního sálu ku čteným zkouškám. Bylo usneseno, že ředitelství divadla opraví celou kapli zvenčí, opraví nátěry oken a znovuzrestauruje ústřední topení a zachová chrámový vzhled hlavního sálu. Uvedeným pronájemem hlavního sálu nebudou sborové bohoslužby nijak rušeny.“¹⁷⁰ To se stalo v době, kdy zřejmě už bylo známo, že vyjde citovaná vyhláška Ministerstva financí. Budova byla vyvlastněna a nakonec ji neužívalo divadlo, nýbrž Vysoká škola strojní. Po několika málo letech musela církev budovu opustit a těžce zápasila o udržení místa pro placeného kazatele.

Činžovní dům v Praze 2 chtěla církev v roce 1962 dobrovolně předat státu. Tehdejší superintendent V. Huňatý napsal ve své zprávě k Výroční konferenci: „Tato věc je již známa kolegiu kazatelů, kde byla předložena, vysvětlena, prodiskutována a schválena. Hlavní věc, která nás k tomu donutila, byla, že nemáme prostředky k jeho udržování. A úřady nám budou poskytovat příspěvky jen na budovy, které přímo budou sloužit k církevním účelům.“¹⁷¹ Církev si pouze vymínila tři naturální byty, používané bezplatně, a přístupovou cestu k zadní budově, kde je modlitebna u ústředí církve a která měla zůstat církvi zachována. Po několikaměsíčním jednání nebylo dosaženo dohody se státní správou, protože dům nepřinášel žádný odpovídající zisk. Nájem byly v té době tak nízké, že sotva uhradily nutnou režii. Tak zůstal dům církvi zachován

Pražské jaro

Šedesátá léta byla poznamenána personálními změnami ve vedení církve. Dlouholetý superintendent V.Vančura, který byl od roku 1923 na předních pozicích církve, odešel koncem prosince 1960 ve věku sedmdesáti sedmi let na odpočinek. Ve své zprávě na Výroční konferenci v dubnu 1959 oznámil svůj úmysl a vyzval konferenci, aby zvolila nástupce, který by po nějakou dobu spolupracoval se stávajícím superintendentem a zapracoval se do této odpovědné funkce. Po dlouhé diskusi konference nedošla k žádnému závěru. Mluvílo se však o J.Kotoučovi jako o náměstkovi superintendenta. Ten pak byl na Výroční konferenci v listopadu 1960 jednomyslně zvolen superintendentem. Byl to první představitel církve z řad československých pracovníků.

Jan Kotouč (1897 – 1961) byl jedním z prvních kazatelů, kteří byli získáni v Československu. Pocházel z rodiny kazatele Jednoty československé, který později odešel do Českobratrské církve evangelické. K metodistické církvi se připojil po evangelizaci ve velkém sále Lucerny. Byl jedním ze tří prvních absolventů Biblického semináře a mezi prvními, kdo byli přijati do konferenčního členství jako kazatelé a ordinováni. Sloužil na sborech v Plzni, který pomohl zakládat, v Praze-Vršovicích, Bratislavě a posledních dvacet let v Třeboni.

Ve funkci nebyl dlouho. V lednu 1961 byl slavnostně uveden v úřad a sotva se přestěhoval do pražského bytu, byl náhle v červnu odvezen do nemocnice se srdečním záchvatem a po týdnu dne 19. června 1961 zemřel ve věku šedesáti čtyř let. Církev pak až do září řídil kazatel J.Černý, tajemník církve, a poté kazatel V.Huňatý ve funkci náměstka superintendenta. Když dostal od Ministerstva kultury předběžný souhlas k volbě, byl na Výroční konferenci v lednu 1962 zvolen na šestileté období do čela církve.

Václav Huňatý (1902 – 1968) se vyučil jako prodavač v železářství a uvěřil při stanové evangelizaci. Byl přijat v červnu 1921 do církve a zprvu pracoval v církevní kanceláři. Roku 1927 dokončil Biblický seminář a pomáhal V.Vančurovi při založení sboru v Ostravě. V červnu 1930 byl poslán na studia do Ameriky, avšak už po třech měsících se vrátil do Československa. Od roku 1935 až do své smrti, dokonce i během služby jako představitel církve, sloužil v Českých Budějovicích. Roku 1964 byl po mnohých letech prvním delegátem církve na Generální konferenci v USA. Zemřel dva měsíce poté, co skončilo jeho funkční období.

Byl zastáncem úzké spolupráce se státní správou. V jedné jeho zprávě k Výroční konferenci například čteme: „Církev našla svůj poměr ke státu a má možnost pracovat dále na vinici Páně. Bylo třeba, aby mnozí činitelé v církvi pochopili, že dnešní systém státního zřízení není dočasný a chvilkový a že je třeba se vyrovnat se všemi zákonnými ustanoveními a postavit se ke státnímu zřízení.“¹⁷² V téže zprávě však musel přiznat, že „naše práce není tak úspěšná jako v jiných zemích“. O rok později dokonce čteme ve zprávě kazatele J.Kocourka, v té době tajemníka církve: „Celkový stav naší církve po stránce duchovní i organizační je neuspokojující, ba v jednotlivých sborech přímo zdrcující, což potvrzují i statistická hlášení našich duchovních. V některých sborech to vyhlíží velmi smutně, takže se někdy divíme, že tam může duchovní ještě obstát. Sama státní správa na tyto zjevy poukazuje. Často od ní slyšíme, že v některých sborech nic není, duchovní že nepracují, vedou pohodlný život. Nedivme se potom, že veřejnost má zájem o budovy i farní byty. Občané namnoze tvrdí, že budovy nejsou využity a národní výbory pak zasahují, aby je získaly pro jiné veřejné účely. To se nám stalo například v Plzni a v Protivíně, kde byl vydán dekret na duchovenský byt, který měl být obsazen soukromou osobou.“¹⁷³ Církev se dostala na dno své existence.

V.Huňatý ze zdravotních důvodů už nekandidoval na další funkční období. Kandidátka, která byla před Výroční konferencí, svolané na únor 1968, předložena na Ministerstvu kultury k předběžnému schválení, nebyla prohovořena s kazateli a ti na konferenci odmítli zvolit navržené a předběžně schválené kandidáty na úřad superintendenta a tajemníka církve. Při telefonickém dotazu ministerstvo odmítlo udělit souhlas k volbě jiných kandidátů. Proto musela být svolána mimořádná Výroční konference v květnu 1968, kterou řídil kazatel M.Frankovský jako zvolený předseda.

Ovzduší ve státě už bylo natolik uvolněné, že se konference nedržela zavedených pořádků. „Bratr farář J.Šmíd odevzdal předsedovi Výroční konference dopis ze Sekretariátu pro věci církevní ministerstva kultury a informací, týkající se voleb nového vedení církve. Předseda tento dopis přečetl. K tomu farář J.Šmíd poznamenal, že dopis neobsahuje udělení státního souhlasu pro osoby, kandidované kazatelským kolegiem a církevní radou na superintendenta. Předseda Výroční konference však prohlásil, že to podle smyslu dopisu neznamená odklad

voleb, nýbrž jen odklad státního souhlasu, který bude zvolenému dán dodatečně po uskutečněné volbě.¹⁷⁴ Konference na místě navrhla dva kandidáty na funkci superintendenta církve, z nichž byl v druhém kole zvolen kazatel V.Schneeberger. Tajemníkem byl zvolen kazatel J.Šmíd. Poněvadž se členové Církevní rady, zvolení na Výroční konferenci v únoru, vzdali svých funkcí, byla také zvolena nová Církevní rada.

Vilém Daniel Schneeberger (nar. 1928) přišel do církve po druhé světové válce v době duchovního probuzení mezi mládeží. Absolvoval Komenského evangelickou bohosloveckou fakultu a sloužil na sboru v Praze 2 a v Jablonci nad Nisou. V jeho osobě nastoupila do čela církve po zakládající generaci už generace poválečná. V roce 1972 předložil na Husově československé bohoslovecké fakultě disertační práci na téma: „Teologické kořeny Wesleyova sociálního akcentu“ a byl promován na doktora teologie. Po jednadvacetileté službě jako superintendent se v červnu 1989 vzdal svého úřadu a sloužil až do svého penzionování deset let jako kazatel v Praze-Strašnicích. V církvi působil v řadě funkcí a především také jako autor a překladatel metodistické literatury.

Pražské jaro přineslo mnohá uvolnění. Církevní zákony z roku 1949 sice zrušeny nebyly, bylo však zrušeno mnohé omezující nařízení. Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury zůstal nadále orgánem, zabývajícím se církevní politikou, nevykonával však už dozor jako na počátku padesátých let. Církve stále ještě byly povinny předkládat patřičným úřadům finanční uzávěrky, ty však byly spíše brány na vědomí jako podklady pro poskytování případných dotací. Navenek vše probíhalo stejně, změnil se však přístup státních orgánů k církvím, které se začaly dovolávat svých práv.

Nová atmosféra se projevila v mnohém ohledu. Po náhlé smrti biskupa F.Sigga byl roku 1966 zvolen Franz Schäfer biskupem Centrální konference pro střední a jižní Evropu, kam spadala také československá Výroční konference. Ten se od května 1970 pravidelně zúčastňoval Výročních konferencí (s výjimkou roku 1977, kdy nedostal vstupní vízum). I když nesměl konferenci předsedat, byl přítomen na všech zasedáních, sledoval jednání prostřednictvím překladatele a měl možnost se vyjádřit k projednávaným záležitostem, kázal při veřejných shromážděních a ordinoval zvolené kandidáty. Přitom se setkával se zástupci státní správy, kteří ho přijímali jako biskupa církve.

Změnil se také vztah k církvi v zahraničí. Od roku 1969 byli pravidelně vysíláni volení zástupci církve na zasedání Centrální konference

v Evropě a Generální konference v Americe, církev měla dva stálé zástupce v exekutivě Centrální konference a další zástupce v různých mezinárodních komisích a výborech, podobně i v Evropské metodistické radě a ve Světové metodistické radě. Tyto pravidelné kontakty vedly nejen k soukromým, nýbrž i oficiálním návštěvám zahraničních kazatelů u nás, takže práce naší církve postupně vcházela do povědomí metodistů v zahraničí.

Dne 15. prosince 1970 došlo k založení Ekumenické rady církví v České republice. Už po druhém valném shromáždění Světové rady církví roku 1954 v Evanstonu byla v červnu 1955 založena Ekumenická rada církví v Československu. Zakládajícími členy byly členské církve Světové rady církví: Českobratrská evangelická, Slovenská evangelická a.v. a Reformovaná křesťanská na Slovensku. Ty pak hlasováním přijaly další církve, mezi nimi i Evangelickou církev metodistickou, které však neměly právo účastnit se vedení. Tato rada přestala fungovat po federativním uspořádání ČSSR v roce 1968, takže bylo třeba založit Ekumenickou radu v ČSR, v níž metodistická církev byla jednou z devíti zakládajících církví. Prvním předsedou se stal superintendent V.Schneeberger, který pak byl po přestávce zvolen ještě jednou na dvouleté období.

Ekumenický profil církve byl utvářen nejen doma spoluprací s církvemi v Ekumenické radě církví a v Křesťanské mírové konferenci, ale i spoluprací v Konferenci evropských církví, kde byla církev v červnu 1970 přijata za členskou církev. Ve Světové radě církví přímo zastoupena nebyla, protože nesplňovala kritérium početní velikosti. Na valném shromáždění Konference evropských církví v říjnu 1979 v městě Chania na Krétě byl na návrh československých zástupců zvolen tehdejší superintendent V.Schneeberger do prezidia tohoto valného shromáždění.

Na Výroční konferenci 1968 se začalo mluvit o odluce církve od státu, která „se chystá v každém případě“. Hospodaření církve bylo od roku 1949 narušeno. Roku 1955 čteme ve zprávě hlavní účetní církve: „Až do roku 1949 hospodařily naše sbory soběstačně, s výjimkou salárů duchovních, které z větší části byly placeny ústředím církve. Na ostatní výdaje bylo ve sborech vždy získáno dostatek prostředků sbírkami, členskými příspěvky a dary. Omylem, který se stal v roce 1949, klesly sbírky a ostatní příjmy v některých sborech tolik, že sbor musí žádat

o státní příspěvek na své řádné hospodaření.¹⁷⁵ Omyl se stal tím, že se církevní zákony vykládaly tak, že stát uhradí všechny výdaje sborů. Hospodaření sborů se sice vyrovnalo, protože stát platil platy kazatelů, hospodaření ústředí však bylo napořád schodkové. Na každé Výroční konferenci se jednalo o zvýšení odvodů sborů do ústředí, takzvaných repartic, které se postupně zvedaly od pěti procent až na patnáct a později na dvacet. Hospodaření ústředí však bylo i nadále odkázáno na státní příspěvek.

Koncem šedesátých let dochází k přesunům v nemovitostech. V roce 1968 začíná úsilí o navrácení zámku v Týnci a kaple v Plzni. Probíhá řada jednání s vojenskou správou a s krajským národním výborem v Plzni. Tato jednání však nevedla k cíli. Dne 8. října 1967 byla otevřena modlitebna v *Jenkovcích*. Za dar čtyř tisíc dolarů od metodistů v Cincinnati v Ohio, USA, byl zakoupen dům, který členové sboru zadaptovali na byt pro kazatele a z hospodářského stavení udělali modlitebnu. Téhož dne byla otevřena modlitebna v *Novém Přerově*. Když se po velkých deštích rozpadla původní modlitebna, postavená z vepřovic, postavili si členové sboru svépomocí novou modlitebnu, na kterou jim přispěl krajský národní výbor v Brně a řada sborů. V *Litoměřicích* byl dům s původní modlitebnou určen k asanaci. Sbor dostal výměnou jednopatrovou vilu, kde byla kromě bytu pro kazatele vybudována modlitebna. Ta byla slavnostně otevřena 9. května 1968. Dne 7. července 1968 byla otevřena nová modlitebna v *Seredi nad Váhom*. Původní objekt s bytem kazatele musel roku 1964 ustoupit nové komunikaci a po provizoriu v nevyhovující dřevěné stavbě se členové sboru rozhodli postavit si svépomocí novou modlitebnu. Také v *Jihlavě* musela původní modlitebna ustoupit nové komunikaci. Náhradou dostala církev starší dům, který byl upraven pro potřeby sboru a pro byt kazatele a 17. listopadu 1968 slavnostně otevřen. V *Jablonci nad Nisou* měl sbor v nájmu malou místnost v domě, který byl zbourán. Církev zakoupila z daru metodistické konference v jižní Indianě v USA dům ve Smetanově ulici, kde byla zřízena prostorná modlitebna. Ta byla otevřena dne 22. listopadu 1970. Dne 10. března 1974 byla otevřena modlitebna v *Mostě*, v kazatelské stanici litoměřické farnosti. Vzhledem k likvidaci starého Mostu byl zbourán i dům, ve kterém se nacházela naše modlitebna. V *Teplících* byla po více než dvou letech provizoria otevřena dne 3. října 1976 modlitebna v činžovním domě.

Ve všech těchto případech vyšla státní správa vstřícně požadavkům církve. Těžší jednání bylo po roce 1980 kolem demolice našeho moderního kostela v *Ostravě*, který musel ustoupit rozšíření nemocnice. Všechny žádosti o vyjmutí našeho pozemku z oblasti zástavby narážely na tvrdý odpor. Po celé Ostravě se nenašla budova, která by vyhovovala potřebám sboru. Nakonec církve musela ustoupit a přijmout náhradní objekt v nevyhovující čtvrti. Mezitím se sbor scházel v kostele Církve československé husitské, než s velkým vypětím sil upravil nabízený náhradní objekt, na kterém bylo třeba zvednout celou střechu, aby vznikl vyhovující sál.

Období normalizace

V sedmdesátých letech se ve státě projevila snaha o „normalizaci“, o uvedení poměrů do stavu, jaký byl před „pražským jarem“. V církevní politice se však už zcela nepodařilo vytvořit takové tlaky jako na počátku padesátých let. Církev sice znovu začíná na nátlak státu přijímat „mírové rezoluce“ a stanoviska k veřejným událostem, to však mělo být spíše výrazem toho, že nechce zaujímat konfrontační stanoviska, nýbrž služebný svědecký postoj. Proto například Církevní rada roku 1976 „následovala příkladu jiných církví“ a přijala mírové prohlášení pro členy církve, které konference jednomyslně přijala. V tomto prohlášení se mimo jiné praví: „Mír je také úkolem pro naši současnost. Znamená nejen neválčení podle přikázání »Nezabiješ!«, ale stojí pod předznamenáním smíření, lásky k bližním a spravedlnosti. Těmto perspektivám jsme se naučili právě dlouholetou spoluprací v Křesťanské mírové konferenci. Mírová služba ve světě je teologický úkol. Proto je třeba, abychom svou svědeckou službu brali vážně, abychom nabízeli Boží lásku a smíření všem, kteří žijí kolem nás. Vítráme proto také Helsinské dohody, které otevřely novou éru soužití pro národy Evropy a celého světa. A chceme podporovat každého, kdo i na základě jiných posic dělá vše, aby lidé spolu žili v míru a pokoji. Modlíme se za svou vlast, jejíž politika je nesena v tomto duchu. Modlíme se také za organizaci Spojených národů a všechny organizace, které zde mohou vykonat kus užitečné práce. Věříme, že tam, kde lidé spolu hovoří, mohou zabránit řeči kanónů – v našem věku atomových.“¹⁷⁶ Tón prohlášení vystihuje postoj církve v té době.

To však neznamená, že ke konfrontacím nedocházelo. První vážnější zásah státu přišel, když plzeňskému kazateli Josefu Sedláčkovi byl dne 15. listopadu 1972 odebrán státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti. Oficiálním odůvodněním bylo, že vykonal křest v Protivíně, kde bydlel a kde jeho manželka byla ustanovena kazatelkou. J.Sedláček měl souhlas pouze pro plzeňskou farnost. Skutečným důvodem však bylo to, že tímto pokřtěným byl syn vyššího funkcionáře komunistické strany. Soudní proces, který pak následoval, měl být manifestačním zastrašením a kazatel Sedláček byl odsouzen k trestu odnětí svobody. Krátce po nastoupení trestu byl při amnestii propuštěn, souhlas k výkonu duchovenské činnosti mu však už udělen nebyl. Při soudním přelíčení se státní žalobce také obořil na církev, což vedlo k oficiál-

nímu protestu představitele církve, který byl na přelíčení přítomen, u Generální prokuratury.

Dalším postihem v této souvislosti bylo, že kazatelka Zuzana Sedláčková musela být z Protivína přeložena. V prosinci 1974 nastoupila ve farnosti Sereď a přestěhovala se s rodinou do Bratislavy. V srpnu 1979 odjela s dcerou na dovolenou do Jugoslávie. Po složitém putování, kdy využili situace uzavřených hranic s Rumunskem, emigrovala celá rodina do Švýcarska. Byl to první a jediný případ, kdy kazatel v činné službě odešel ilegálně za hranice. Důsledkem toho bylo, že státní správa odmítla dát souhlas k výkonu duchovenské činnosti pro dalšího kazatele v Sereďi.

Ostrý konflikt se objevil, když bylo v lednu 1977 zveřejněno prohlášení Charty 77, inspirované závěry Helsinské konference, které Církevní rada pár měsíců předtím v oficiálním prohlášení uvítala. Komunistický režim rozpoutal v národě kampaň proti signatářům Charty, do které chtěl zapojit i církev. Nutil je, aby zveřejnily odsuzující prohlášení, i když jim nebylo umožněno do textu Charty nahlédnout. Církevní rada ECM jako jediná církevní instituce odmítla odsoudit Chartu a pro dobrou vůli přijala stručné prohlášení, v němž se praví: „Prohlašujeme k tzv. Chartě 77, že nám není znám její obsah a že nikdo z vedení církve ji nepodepsal. Zdůrazňujeme, že náš stát prokázal svou pokrokovou humanitní tradici tím, že v poslední době přijal a podepsal mezinárodní pakt o občanských a politických právech, podnícený Organizací spojených národů.“¹⁷⁷ I když Církevní rada prohlásila, že Chartu 77 nezná, druhá věta tohoto prohlášení příliš jasně připomínala začátek Charty: „Dne 13. 10. 1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č.120) zveřejněny »Mezinárodní pakt o občanských a politických právech« a »Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech«, které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23.3. 1976. Od té doby mají naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit. Svobody a práva, jež tyto pakty zaručují, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových lidí, a jejich uzákonění může významně pomoci humánnímu rozvoji naší společnosti. Vítáme proto, že ČSSR k těmto paktům přistoupila.“¹⁷⁸

Původně Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury zakázal zveřejnit text církevního prohlášení, nedopatřením příslušného refe-

renta pak zveřejnění nařídil. To vyvolalo napětí, v němž církev byla viněna z provokace. Napětí nakonec bylo vyřešeno tak, že ministerský referent Šnýdr byl odvolán. Biskup Schäfer však ten rok nesměl přijet v květnu na Výroční konferenci. Po protestech a jednáních nakonec ministerstvo doporučilo, aby se v říjnu téhož roku účastnil schůze kazatelů, což se pak stalo.

K napětí také došlo, když Tomáši Novotnému, kazateli v Plzni, byl koncem června 1982 odejmut souhlas k výkonu duchovenské služby, když začal v Plzni pozeňnanou práci mezi mladými lidmi. „Potíže byly způsobeny různými pomluvami a nevraživostí pracovníků jiných církví v Plzni.“¹⁷⁹ Krajský národní výbor pak farnost už nechtěl obsadit s odůvodněním, že je sbor příliš malý. Důvodem však bylo spíše to, že církev neustále žádala o navrácení kaple a státní orgány se bránily tím, že ztrátou členské základny sbor pozbyl právo na existenci a kapli proto nepotřebuje. Už když T. Novotný nastoupil v létě 1978 na sbor, byl mu přiznán pouze poloviční kazatelský plat, který mu byl až po urgencích po půl roce zvýšen na plný, i tak velice nízký plat. Po odejmutí státního souhlasu byl jedině Severomoravský kraj v Ostravě ochoten dát T. Novotnému souhlas, zpočátku jenom na jeden rok, později bez omezení.

Normalizační tendence se objevovaly znovu a znovu, zejména když se jednalo o udělení státního souhlasu pro laiky. Komunistická strana zastávala názor, že církve automaticky vymřou, a když se tak nestalo, snažila se tuto linii prosadit určitým tlakem, zejména po událostech v rámci pražského jara 1968, kdy církve znovu ožily. Když se církev bránila, podařilo se nakonec mnohé problémy vyřešit osobním jednáním a až na zmíněné konflikty probíhal vztah mezi církví a státem celkem klidně.

Církev v době normalizačních snah nerezignovala. Hledala způsoby, jak oživit církevní společenství a jedním z nich bylo konání celocírkevních setkání. První takové setkání organizovaly ženy, které měly na sborech své kroužky, koncem října 1982 v Praze. Toto setkání bylo pořádáno u příležitosti dvoustého čtyřicátého výročí smrti Susanny Wesleyové. Jako host byla pozvána kazatelka Eleonora Meierová z Bernu, předsedkyně výboru žen Centrální konference. Přítomni byli samozřejmě i muži. O rok později se konalo celocírkevní setkání počátkem listopadu v Bratislavě; bylo věnováno stému výročí narození

misionáře a publicisty Eli Stanley Jonese. O tato celocírkevní setkání začal být stále větší zájem, neboť církvi chyběla možnost setkávat se na konferencích víry. Kvůli získání státního souhlasu byla výročí metodistických osobností velice vhodnou záminkou a jako referenti směli dokonce přijíždět zahraniční hosté. V listopadu 1984 byl v Praze švýcarský superintendent Urs Eschbach (dvousté výročí metodistické církve), superintendent Frigyes Hecker z Budapešti musel účast na podobném shromáždění v Bratislavě odmítnout, protože si nestačil včas vyřídit cestovní formality. O rok později byl v Bratislavě kazatel Patrick Streiff ze Švýcarska (dvousté výročí úmrtí Johna Fletchera). Toto setkání bylo kvůli úřadům označeno za „sborový den“, i když bylo určeno pro celou církev. V listopadu 1987 byl v Litoměřicích kazatel Theo Schaad ze Švýcarska (dvousté padesáté výročí obrácení J.Wesleyho) a v listopadu 1988 v Bratislavě kazatel Heinrich Bolleter, rovněž ze Švýcarska (dvousté desáté výročí úmrtí Charlese Wesleyho).

V druhé polovině osmdesátých let bylo znát určité uvolnění, pokud šlo o styky se zahraničím. V říjnu 1986 zasedala v Praze Sociální komise Centrální konference pod vedením švýcarského kazatele Martina Rotha. Bylo to první zasedání mezinárodní komise naší církve v Československu. Právě návštěvy metodistických pracovníků ze zahraničí v naší republice pomáhaly odbourávat bariéru izolace, do které se církev za dobu totality dostala, když výjezdy československých pracovníků byly pokládány spíše za propagační tah. Komunistický stát využíval církev jako „komunikační most na Západ“; pracovníci církve měli názorně dosvědčit, že československý stát je pro mír a dorozumění mezi národy.

Ale i když se atmosféra ve státě začala pozvolna uvolňovat, stále se ještě tu a tam vyskytovaly tendence omezovat činnost církve. Na podzim 1986 se měla konat v Jenkovcích pravidelná schůze kazatelů. Tyto schůze se konaly vždy na jaře a na podzim střídavě v různých sborech, aniž by přitom docházelo k nějakým potížím se státním souhlasem. Ministerstvo kultury SSR ji však v Jenkovcích zakázalo a povolilo ji nakonec v Bratislavě. Výroční konference se pak měla konat následujícího roku v Bratislavě a Ministerstvo kultury SSR zde nedalo souhlas, takže opět zasedala v Praze. Za těmito rozhodnutími zřejmě stála tendence nekomplikovat si život nějakými mimořádnými akcemi a přesunout je na jiné instance. Svědčí to jenom o tom, že

církevní akce byly stále pečlivě sledovány. Poněkud humorné bylo zdůvodnění příkazu, že se kursů v Poušti nesmějí účastnit mladí lidé ve věku od patnácti do sedmnácti let, tím, že „v Jihočeském kraji je mimořádně mnoho chuligánů a podezřelých živilů“¹⁸⁰. Zákazy se dají zdůvodňovat všelijak! Původně do Pouště vůbec neměly jezdit děti, až když při projednávání kursů zástupci církve namítali, že mladí kazatelé a spolupracovníci, kteří se jich mají účastnit, nemají děti kam dát, krajský tajemník pro věci církevní musel ustoupit.

Statistika za dobu totality vykazuje sice pokles členstva, počet kazatelů a farností však byl stabilní. Počet plnoprávných členů činil 2 113 v roce 1947, 3 122 v roce 1970 a 1 368 v roce 1990; počet přípravných členů byl 4 523 (1947), 2 247 (1970), 2 301 (1990). Aktivních kazatelů bylo osmnáct (1947), devatenáct (1970) a osmnáct (1990). A počet farností podle protokolů Výročních konferencí vzrostl ze šestnácti (1947) na sedmnáct (1970) a dvacet dvě (1990).

Služební postoj církve v těchto dobách naznačil superintendent církve ve své zprávě k Výroční konferenci roku 1981: „I když vycházíme z jiných předpokladů než je oficiální ateistická linie, přece se nakonec sejdeme u humanitních úkolů ve prospěch národa. Chceme svou službou lásky vydat svědectví o své víře a tak oslavit svého Pána, kterého jsme směli poznat jako Pána, a který nás vysílá, abychom šli a činili dobře všechněm. K této službě si chceme vyprošovat sílu a potřebné dary a zmocnění.“¹⁸¹ A vzhledem k postavení církve v rodině ostatních církví řekl: „Kdybychom měli zhodnotit postavení naší církve v domácí ekuméně, řekl bych, že začínáme vyplňovat své místo jako partnerská církev ostatních církví. Církev začíná mít profil, který ostatní církve s povděkem respektují. To je jistě výsledek společné trpělivé mnohaleté práce nás všech. Už po řadu let hledáme toto své místo v domácí rodině církví a snad se nám daří je postupně nacházet a vyplňovat.“¹⁸²

Vzdělávání spolupracovníků

Vzdělávání spolupracovníků patří k základním a nutným potřebám církve. Kazatelé jsou posláni na sbor, aby jej vedli, duchovně vzdělávali a budovali. K jejich předním úkolům patří zvěstování a výklad Božího slova. Také laičtí kazatelé potřebují určitou průpravu, aby mohli dostat svému povolání.

Evangelická církev metodistická neměla po druhé válce žádný vlastní seminář a posílala své bohoslovce jako mimořádné studenty na Husovu bohosloveckou fakultu nebo na zahraniční školy. Ještě po únorových událostech byl poslán Rudolf Beneš do Ameriky na studia. Církev uvítala, když byla v roce 1950 rozdělena Husova fakulta na dvě – na Husovu československou bohosloveckou fakultu a na Komenského evangelickou bohosloveckou fakultu, kde po zrovnoprávnění církví na základě církevních zákonů z roku 1949 bylo umožněno řádné studium zájemcům ze všech evangelických církví. Na Komenského fakultě studovalo jeden čas šest metodistických studentů, a proto pro ně byl zřízen samostatný lektorát, kde jim přednášel Amedeo Molnár, tehdy docent na katedře církevních dějin. Tato rovnoprávnost pak poskytla i možnost, že někteří absolventi později získali na této fakultě doktorský diplom.

Také Husova československá bohoslovecká fakulta později nabídla Evangelické církvi metodistické, že může poslat své studenty na tuto školu. Církev tuto nabídku uvítala, protože Husova fakulta zřídila pro studenty bez maturity jednorocní maturitní kurs, který opravňoval absolventy ke studiu na této škole. To vedlo ke spolupráci mezi církví a fakultou a nakonec měla církev své doktorandy i zde. Třetí školou, která přijala metodistické studenty, byla Evanjelická bohoslovecká fakulta v Bratislavě, kde někteří studenti pobýli pár semestrů a pak přešli na pražskou Komenského fakultu.

Metodistický lektorát na Komenského fakultě probíhal pouze v padesátých letech, potom byl ukončen. Protože žádná z bohosloveckých fakult nemohla poskytnout studentům dostatečné znalosti z metodistických dějin a nauk, byl pro ně zaveden od roku 1973 v ústředí církve v Praze lektorát, kde V.Schneeberger shromažďoval studenty všech ročníků z obou fakult. Tento lektorát se konal zčásti formou přednášek, zčásti formou seminářů, kdy si studenti připravili referáty

na zadanou literaturu. Lektorát byl v následujících letech několikrát opakován s dalšími studenty.

Zejména s Komenského fakultou byly dobré styky. Fakulta zřídila Poradní odbor, kam dvakrát do roka zvala zástupce církví, které posílaly své studenty na tuto školu. Poradní odbor měl utužit spojení fakulty s církvemi, informovat církve o její činnosti a být podporou jejího pedagogického úsilí. Církev na druhé straně po řadu let pravidelně zvala učitele obou fakult k přednáškám při zasedání Výroční konference, aby se pracovníci církve seznámili s těmi, kdo vyučují kazatelský dorost. Tento dobrý kontakt pak v neposlední řadě také vedl k tomu, že Komenského fakulta udělila biskupu F.Schäferovi dne 28. května 1985 čestný doktorát teologie. „Je prvním metodistou, kterému Komenského fakulta tuto poctu udělila. Při hodnocení životního díla čestného doktora byla zdůrazněna jeho práce ve prospěch církve, jeho přínos pro ekumenismus jakož i jeho aktivní účast na snaze po lepším porozumění mezi církvemi a národy.“¹⁸³

V osmdesátých letech se s uvolněním cestování také otevřely nové možnosti studia v zahraničí. Ivan Vašín byl po absolvování první odborné zkoušky na Komenského fakultě poslán na podzim roku 1981 jako stipendista na jeden rok na Sprachenkonvikt do východního Berlína. Rok předtím byl vyslán Pavel Procházka na pětimesíční postgraduální studium do Ekumenického institutu Světové rady církví v Bossey ve Švýcarsku. A Tomáš Novotný byl po promoci dvakrát na tříměsíčním studijním pobytu na Duke University v Severní Karolíně v USA. Po roce 1989 se pak tyto kontakty ještě rozšířily. Počátkem osmdesátých let v Praze studovala na Komenského fakultě v Praze Ana Páliková z Jugoslávie. Byla ze slovensky mluvících metodistických sborů ve Vojvodině, takže v Praze neměla jazykové potíže.

Na počátku padesátých let sílilo v církvi povědomí, že laikové, to znamená neplacení kazatelé, budou mít v budoucnu důležité poslání v církvi. Za tímto povědomím stálo zřejmě přesvědčení, že finanční podpora, kterou stát poskytoval církvím, nebude trvat navždy. Proto byla už na Výroční konferenci roku 1955 zvolena komise pro studijní a výchovné kursy kazatelů a laických pracovníků, která pak na následující konferenci předložila zprávu, v níž se praví: „Současný stav církve nás přesvědčuje o tom, že již nyní a tím více v budoucnosti bude nutno počítati s laickými silami při budování církve. Naše zkuše-

nosti s dosavadními laickými pracovníky potvrzují, že zkušený laický pracovník, pracující ve shodě se svým kazatelem, je nejen vydatným sborovým pomocníkem, ale i dobrým šiřitelem křesťanského názoru v mimocírkevním prostředí. Cítíme odpovědnost za výchovu schopných laických pomocníků a chceme je teoreticky i prakticky připravit k službě v církvi. Navrhujeme proto, aby Výroční konference schválila vybudování kursu pro laické pracovníky. Kurs by se uskutečnil asi koncem měsíce srpna t.r. a trval by tři až čtyři dny. Naše sbory by měly do tohoto kursu vyslati nadané laiky, muže i ženy, kteří mají lásku k církvi, zájem na jejich duchovním růstu a sami jsou světlym příkladem křesťanského života ve sborech. Kurs by se opakoval každého roku a tak by zajišťoval církvi nábožensky orientované laické pomocníky. Opakováním kursů by se sledovalo další prohlubování vědomostí posluchačů. Celá akce by mohla dáti iniciativu k vybudování laického apoštolátu v našich sborech.¹⁸⁴ V této zprávě pak byla nastíněna osnova takového kurzu.

Dlouho však nebylo možné konat tyto kursy v celocírkevním měřítku a tak se začalo se školením laických pracovníků ve sborech Praha 2 a v Jihlavě. Toto školení se konalo jednak formou přednášek, jednak laikové studovali doma předepsanou literaturu, z níž pak skládali zkoušky. V těchto skromných počátcích studovalo v obou sborech jedenadvacet laických pracovníků.

Výroční konference pak pověřila teologickou subkomisi výboru pro výchovu kazatelů a laických kazatelů počátkem roku 1961 vypracováním statutu laického kursu. Tento kurs však nebyl uskutečněn, i když sami laikové po něm stále víc volali a ke studiu se hlásilo asi třicet zájemců. Nutnost dalšího teologického vzdělávání v církvi se projevila i tím, že výbor navrhl, aby na schůzích kazatelů byl rozšířen teologický program a aby k němu byli přizváni i laičtí kazatelé. Představa byla taková, že například jeden den by byl společný pro obě kategorie pracovníků. Výbor se přitom opíral o ustanovení církevního řádu, že v církvi nemá sloužit nikdo, kdo neabsolvoval zkoušky z předepsané studijní látky. Brzdou pro uspořádání těchto kursů byla zřejmě neochota státu dát souhlas k vzdělávání pracovníků, proto ta zmínka o ustanovení církevního řádu. V té době se stále více začalo ozývat volání po vícedenním teologickém kursu pro kazatele.

V době pražského jara se na Výroční konferenci roku 1968 už začal

rýsovat konferenční studijní kurs s rozpisem předmětů a studijní literatury pro jednotlivé ročníky čtyřletého studia. O pět let později pak Výroční konference přijala studijní řád, který začal platit od dubna 1973.¹⁸⁵ Tam jsou studující rozděleni do tří kategorií: (A) kazatelé z povolání, kteří nejsou absolventy bohoslovecké školy; (B) kazatelé z povolání, kteří jsou absolventy bohoslovecké školy; (C) laikové, kteří se mají stát laickými kazateli. Čtyřleté studium zahrnuje čtyři obory: biblické nauky, církevní dějiny, dogmatiku a praktickou teologii. Zkoušky jsou písemné a ústní, součástí studia jsou také písemné práce na dané biblické texty nebo daná témata. Frekventanti se scházeli třikrát do roka ke konzultacím, z nichž první byla už v únoru 1972 v Praze. Zájem byl značný. „Když jsme loňského podzimu opět začínali se čtyřletým konferenčním studijním kursem v širším měřítku, byli jsme velmi potěšeni nečekaným zájmem třiatřiceti sester a bratří z našich sborů, kteří se přihlásili. Ne všem se podařilo zvládnout desítky stránek hutného textu. Po uzavření prvního ročníku zkušebním termínem dne 21. října postupuje celkem deset studujících do ročníku druhého a dalších šest studujících vykonalo dvě ze čtyř předepsaných zkoušek. Těšíme se z toho a blahopřejeme všem, kteří s úspěchem přešli do dalšího ročníku, přes nedostatek času, jímž trpíme všichni v tempu dvacátého století.“¹⁸⁶ Schválený studijní řád pak platil s aktualizacemi po téměř dvacet let.

Od konce šedesátých let se začali kazatelé scházet pravidelně dvakrát do roka k projednávání aktuálních otázek týkajících se života církve, ale také k rozhovorům o biblických a teologických otázkách v rámci prohlubování odborných znalostí. Tyto schůze se konaly střídavě v různých sborech. Kazatelé tak měli možnost seznámit se s jednotlivými sbory a členové těchto sborů se seznamovali s pracovníky církve, kteří sloužili při večerních shromážděních.

V březnu 1969 byl uspořádán první dvoudenní kurs pro laické spolupracovníky v Seredi za účasti třiceti pěti bratří a sester z různých sborů. Tímto kursem byla založena tradice, v níž se pokračovalo na dalších sborech, v Jihlavě, v Třeboni. Pokaždé však bylo třeba vyžádat si souhlas příslušného okresního tajemníka pro věci církevní. V roce 1972 se měl tento kurs konat v květnu v Litoměřicích, okresní tajemník však odmítl dát souhlas. Po stížnosti na Ministerstvu kultury, kterému církev podléhala, doporučilo ministerstvo, aby tento kurs

byl přeložen do Pouště, kde pak proběhl v červenci v trvání jednoho celého týdne. Další kursy pak už byly jenom zde. Přestože se muselo každý rok znovu žádat na Krajském národním výboru o povolení, byl tento kurs v dalších letech rozšiřován, zprvu na dva týdny, později na tři týdny. Pro snazší získání povolení byly kursy označeny jako kurs pro laické pracovníky, biblický kurs a opakování kursu pro laické pracovníky.¹⁸⁷ Z odmítavého stanoviska okresního tajemníka pro věci církevní v Litoměřicích se nakonec vyvinula velice požehnaná instituce, kdy se z počátečních víkendových kursů staly celotýdenní kursy. Bůh může jednat i prostřednictvím nevěřících úředníků, aby dostal církev tam, kde ji chce mít.

Publikační činnost

Když komunisté nastoupili k moci, měli tendenci zbavit církve veškerého vlivu na veřejnost. To se projevilo například tím, že bylo ztíženo vyučování na školách, ač bylo zakotveno v církevních zákonech z roku 1949, kde se praví, že „duchovní, působící v duchovní správě, jsou povinni vyučovati bezplatně náboženství na školách, není-li o vyučování náboženství jinak postaráno“¹⁸⁸. V tomto paragrafu je zřejmě důraz na „bezplatně“ a nikoli na „jsou povinni“. O vyučování náboženství museli rodiče písemně požádat, zprvu stačil podpis jednoho rodiče, později byl nutný podpis obou rodičů. Ředitel si pak zpravidla pozval rodiče a vysvětlil jim následky, jaké to může mít pro dítě jako je například nemožnost dalšího studia. Mnozí si proto rozmysleli posílat své dítě na náboženství, navíc bývaly tyto hodiny vždy v tak nepříznivou dobu, aby i to děti odradilo. Evangelická církev metodistická téměř nevyučovala náboženství na školách, protože zpravidla neměla dostatek dětí v jedné škole. Místo toho byly Nedělní besídky ve sborech.

Dalším opatřením, aby byla církev zbavena vlivu, bylo nahrazování církevních úkonů občanskými úkony. Místo křtu dětí v kostele se konala na místních nebo městských národních výborech „vítání nových občánků“. Sňatky byly povinné na matričním úřadě, teprve po tomto občanském sňatku mohli jít snoubenci do kostela, aby jim bylo požehnáno; církve oddávat nesměly. Při pohřbech nabízela socialistická společnost smuteční řečníky, aby se pozůstalí nemuseli obracet na faráře.

Touto tendencí byla také postižena publikační činnost, neboť komunisté dobře věděli o vlivu psaného slova. Počátkem padesátých let byla snaha zakázat církevní periodika. Smrt redaktora *Křesťanského buditele* L.Schneidera v srpnu 1952 byla vítanou záminkou, aby tento měsíčník byl prosincovým číslem 1952 zastaven. Církev tak zůstala nadlouho bez periodika, které do velké míry suploval evangelický týdeník *Kostnické jiskry*, v jehož redakční radě L.Schneider kdysi zasedal. Místo po jeho smrti zaujal od roku 1958 V.Schneeberger a od poloviny sedmdesátých let také V.Žák.

Církev však potřebovala vlastní publikaci, která by informovala spolupracovníky a členy o tom, co se děje v církvi. Dne 18. března

1958 vyšlo první číslo *Methodisty*. Byl cyklostylovaný a vycházel „podle potřeby“. Obsah byl velice prostý; po krátké úvaze superintendenta V.Vančury na téma „zápas o mír“ následují rubriky „z našich sborů“, „ze života naší církve v zahraničí“ a „slovo písmáka“. Ve zprávě o schůzi kazatelů se dočteme, že „kolegium kazatelů přijalo návrh vydávat cyklostylovaný informační list pro vnitřní potřebu církve, jehož vedením byl pověřen kazatel V.Schneeberger“. V úvodních biblických úvahách se střídali kazatelé církve a čísla obsahovala mnoho zpráv o životě sborů. Až do prosince 1962 vyšlo čtyřadvacet čísel a periodicita byla zhruba šestkrát do roka při nákladu více než šest set výtisků. Zvážíme-li, že každý příspěvek bylo třeba přepsat do voskových blan, stránky pak rozmnožit na ručním cyklostylu, složit a sešít, byl to slušný výkon pro malou kancelář ústředí. Metodista pak musel být zastaven, protože svým názvem, obsahem, periodicitou a nákladem příliš připomínal církevní časopis, který církev povolený neměla.

V uvolněném ovzduší pražského jara začala církev vydávat od června 1968 opět cyklostylovaný občasník nazvaný *Oběžník*. Původně obsahoval jen stručné informace pro spolupracovníky o dění v církvi, od roku 1970 byl rozšířen o různé články a postřehy a vycházel ve větším nákladu i pro členy církve. Na Výročních konferencích totiž neustávalo volání po vlastním časopise. Například odbor pro křesťanskou výchovu v roce 1965 požadoval: „Poněvadž naše církev potřebuje pro svůj vnitřní život své speciální četby, doporučujeme opět vytvořit nějaký časopis, který jsme měli v minulosti, t.j. *Křesťanského buditele* anebo časopis pod jiným názvem, tak jako mají metodisté v jiných socialistických zemích, např. v Polsku.“¹⁸⁹ Státní úřady však na tato volání neslyšely. Po uvolnění v roce 1968 už se zdálo, že církev uspěje. Ministerstvo kultury a informací dalo předběžný souhlas k vydávání měsíčníku, vázalo jej však na to, že si církev najde tiskárnu, která by byla ochotna časopis v poměrně malém nákladu patnácti set výtisků vyrábět. „Tato myšlenka má nyní mnohem reálnější základnu než kdykoliv dříve, neboť se nám podařilo najít tiskárnu, která je ochotna převzít k tisku náš časopis. Na základě písemného příslibu tiskárny požádá ústředí o registraci časopisu a pak již bude jediným problémem smluvně dohodnout technické a jiné podmínky s tiskárnou a najít ochotné dopisovatele či přispivatele a odběratele časopisu. Tento časopis pak jistě bude vhodným pojítkem mezi sborem a diasporou. Časopis má mít výrazně evangelisační charakter.“¹⁹⁰ Pod tlakem normalizace však

církev konečný souhlas už nedostala, a proto začala vydávat cyklostylovaný *Oběžník* „podle potřeby“, jak zněla oficiální verze.

Oběžník vycházel jako náhražka časopisu až do října 1983, celkem vyšlo sedmdesát devět čísel. Prvním redaktorem byl až do roku 1973 Jaromír Procházka. Nakonec se podařilo získat elektrický psací stroj, takže písmo bylo dobře čitelné, a elektrický cyklostyl, který práci hodně usnadnil. *Oběžník* měl tištěnou hlavičku, přinášel kázání, teologické okénko, zprávy ze schůzí a konferencí, ze sborů i ze světa metodismu, později měl rubriky pro děti a pro ženy a měl rozsah až dvacetí stran. Na poslední straně dokonce přinášel nové písně, z nichž pak byl vytvořen zpěvníček.

Volání po vlastním časopise však na Výročních konferencích neustávalo. Sekretariát pro věci církevní Ministerstva kultury nakonec povolil tištěný list *Slovo a život*, který začal vycházet od dubna 1984 a který vydávalo ústředí církve „pro vnitřní potřebu jako neperiodický informační oběžník“, jak lze číst v tiráži. Název byl zvolen na základě celocírkevní ankety. „Tento název je programem. Ukazuje dvě ohniska, která jsou pro život věřícího důležitá. Předně to je slovo, kterým Bůh k nám přichází a v němž se nám dává poznat ve své neskonale milosti. A pak to je život, následování jako odpověď na slyšené a přijaté slovo. Zakladatel metodismu John Wesley mluvil o víře a lásce jako dvou pilířích křesťanství – o víře, která přijímá Boží slovo, a o lásce, která je odpovědí na toto slovo, přijaté vírou. Chceme tedy vést k prohloubení víry a odpovědnému svědectví životem. V tomto dvojím pohledu spatřujeme poslání církve v dnešním světě, poslání, které jí svěřil sám Pán Ježíš Kristus. Po jeho vůli se chceme ptát a jeho vůli chceme plnit.“¹⁹¹ Prvním redaktorem se stal kazatel Pavel Procházka.

O významu publikace se praví ve zmíněném článku: „Informační publikace má pro naši církev velký význam. Sbory jsou roztroušeny po celé naší republice a velké vzdálenosti mezi nimi ztěžují kontakt. A církev je přece velká rodina, i když vzdálenost mezi jejími členy je sebevětší. *Slovo a život* má být pojítkem mezi sbory a velkou diasporou, ve které členové církve žijí. A má také informovat. Členové jiných církevních společenství i lidé mimo naše kruhy se nás často ptají na naše vyznání, na cestu církve dějinami, na současný život našeho společenství doma i v zahraničí – a kladou mnoho dalších otázek. Chceme se snažit odpovídat na tyto a podobné otázky.“¹⁹² Oproti dřívějším

cyklostylovaným publikacím však informující zprávy ustupovaly do pozadí a list měl spíše ráz evangelizačního letáku, který bylo možné dávat dál v době, kdy jakékoli letáky byly zakázány. Po čase se také začalo využívat samostatného dvojlistu, kde na pokračování vycházel výklad Listu Galatským a Janova Zjevení od V.A.Žáka.

Všechny tyto publikace, cyklostylované i tištěné, se musely stejně jako knihy předkládat k předběžné cenзуře na Ministerstvo kultury, případně na Ústřední církevní nakladatelství, které tisk zprostředkovalo. Tento zdlouhavý postup měl za následek, že doba od odevzdání rukopisu až do vytištění publikace *Slovo a život* činila pět až sedm měsíců. Pokud mělo například vyjít číslo o Vánocích, bylo třeba odevzdat rukopis někdy v červnu a ani pak nebylo jisté, že publikace před Vánocemi opravdu vyjde. Tím samozřejmě velmi trpěla aktuálnost příspěvků.

V té době bylo mimořádně těžké dostat povolení k tisku knih. Papír byl na přiděl a Ústřední církevní nakladatelství mělo k dispozici jenom určité omezené množství. Pokud se uvažovalo o vydání nějaké publikace, stále se ozývalo „není papír“, nikdy se neřeklo „my to nepovolíme“. Už v *Metodistovi* se uvádělo, jaké množství starého papíru členové církve nasbírali a odevzdali, přestože cyklostylový papír na přiděl nebyl. Ale sběr starého papíru byl jednou z podmínek vydávání, aby to církve neměly tak jednoduché. Církev dostala v roce 1956 povolení vydat zpěvník, který měl nahradit zpěvník z dvacátých let. Protože církve neměla žádnou pomůcku pro vyučování dětí v Nedělní besídce, bylo roku 1971 rozhodnuto rozmnožit pomůcku, kterou vydala a používala Církev bratrská. Byl to cyklus starozákonních a novozákonních úvah. V průběhu pěti let prošel všemi důležitými kapitolami Bible. Tato příručka pak byla závazná pro všechny sbory.

Církev však nutně potřebovala knihy o metodismu. Když byl na Výroční konferenci v únoru 1968 předložen seznam literatury pro jednotlivé ročníky Konferenčního studijního kursu, najdeme tam jenom něco málo drobných metodistik a to jenom jako rozmnoženiny. Církev si dlouho vypomáhala tím, že vydávala tyto rozmnoženiny „pro vnitřní potřebu“, často dokonce „načerno“, bez předběžného souhlasu cenzorů. Tak vyšla první standardní kázání Johna Wesleyho, *Teologické kořeny Wesleyova sociálního akcentu a Metodismus v Československu*. První tištěnou metodistickou publikací byl *Deník Johna Wesleye*, který

vyšel roku 1971 opožděně k padesátému výročí vzniku metodistické církve v Československu. Náklad činil tři tisíce sto výtisků, což se pokládalo za velký náklad. Za publikace, které vydávalo Ústřední církevní nakladatelství, musela církev zaplatit plnou cenu, která byla vytištěna v knize, a nedostávala ani procento rabatu na výlohy spojené s distribucí. Všechny zisky shráblo státní nakladatelství. Poptávka byla značná, takže se většina výtisků rozešla a brzy se začalo uvažovat o druhém vydání. Neznalost metodismu byla dokonce tak velká, že se Komenského evangelická bohoslovecká fakulta rozhodla roku 1983 vydat *Přehledné dějiny metodismu* z pera V.D.Schneebergera jako skriptum pro studijní účely. Ústředí církve neustále tlačilo na státní správu a dosáhlo toho, že se v osmdesátých letech začínají objevovat tištěné publikace o metodismu a to přibližně každé dva roky jeden titul, avšak s publikační činností se začalo naplno až po roce 1989. Kromě řady překladů se jako autoři publikací se objevují Vladislav A.Žák, Jiří Hurta, Václav Hájek a také autoři z jiných církví jako Miloš Bič, Jan Heller, Jiřina Kubíková.

Církev také dlouho pociťovala potřebu vydávat nějakou pomůcku k denní četbě Bible. Původně se myslelo na to, že by se zavedla Hesla Jednoty bratrské. To by v praxi znamenalo, že Jednota dostane povolení zvýšit náklad, neboť náklady byly přísně limitovány. Státní správa tento záměr zamítla, protože nepřála duchovnímu sblížení církví. Silný jednotný blok křesťanů by mohl být určitým nebezpečím pro stát. Nakonec jsme s Jednotou bratrskou dohodli, že budeme vydávat vlastním nákladem úvahy na Hesla, takzvané *Ranní chvílky*. Ty začaly vycházet od roku 1982 opět vlastními silami v ústředí církve. Úvahy psali kazatelé církve, texty se pak v ústředí přepisovaly na voskové blány, rozmnožily a sešívaly. Bratr Vlastislav Maláč, který už jako důchodce řídil vydavatelské oddělení, se ujal výroby rozmnoženin, organizoval brigády na skládání stránek a vlastními silami potom publikaci dokončil. Ranní chvílky se těšily velké oblibě, náklad stoupl z počátečních pěti set kusů na tisíc dvě stě v roce 1989. Poptávka byla dokonce ještě větší, avšak při ruční výrobě v ústředí nebylo možné vyšší poptávku uspokojit. Až později, po uvolnění politické situace, se postupně zavedla kancelářská mechanizace a počítačová technika, která dnes umožňuje vydávat tištěné publikace přímo v ústředí.

Doba svobody

Politické reformy v Sovětském svazu po roce 1985 a rozpad sovětského bloku vedly k tomu, že odpor proti totalitnímu režimu u nás přerostl po 17. listopadu 1989 v mohutné manifestace a způsobil zlovení vedoucí moci komunistické strany ve státě. Nastalo nové období demokratického vývoje, které také poznamenalo další vývoj církvi.

V církvi došlo už před sametovou revolucí ke změně ve vedení. Na Výroční konferenci v červnu 1988 oznámil superintendent V. Schneberger, že ho Bůh oslovil a vedl k hlubokému pokání: „Pod tíhou tohoto pokání jsem požádal Církevní radu o uvolnění z funkce představitele církve před dokončením funkčního období. Dá-li Bůh, rád se vrátím na některý sbor jako kazatel evangelia Ježíše Krista.“¹⁹³ Protože bylo třeba napřed předložit jméno kandidáta pro tuto funkci na Ministerstvo kultury, byla volba nového představitele o rok odložena na další Výroční konferenci. Na této konferenci, na níž byl prvně přítomen Heinrich Bolleter jako nově zvolený biskup, pak byl zvolen superintendentem Josef Červeňák.

Josef Červeňák (nar. 1949) se narodil v Novém Přerově v rodině navrátilců z Bulharska. Studoval dva roky na Elektrotechnické fakultě Vysokého učení technického v Brně. Po skončení náhradní vojenské služby absolvoval Komenského evangelickou bohosloveckou fakultu v Praze. Na sborech sloužil v Jihlavě a v Bratislavě. Roku 1986 byl zvolen jako náhradník do Církevní rady. V jeho osobě nastoupila do čela církve další generace pracovníků. Je to první představitel církve, který se narodil jako metodista a vyrůstal v metodistické církvi. Úřad superintendenta nastoupil dne 1. července 1989.

Tato volba se už konala v ovzduší demokratizace. Dosud se na Ministerstvo kultury muselo předkládat jenom jedno jméno kandidáta na každou funkci a po jeho schválení měla vlastní volba manifestační ráz. To prakticky znamenalo, že volba jako taková probíhala už při výběru kandidáta. Kazatelé podle této praxe navrhli na své podzimní schůzi 1988 jedno jméno. Ministerstvo kultury si pak vyžádalo další jméno, aby Výroční konference mohla volit ze dvou kandidátů.

S politickým uvolněním docházelo také ke změně duchovního klimatu. Na Výroční konferenci v červnu 1989, tedy ještě za totality, čteme ve zprávě superintendenta: „Bůh mezi námi začal dílo svého probuzení. V řadě sborů dochází k obživení duchovního života, mnozí noví lidé přijímají vírou Kristovu milost a nastupují cestu následování. Na

druhé straně se však také množí útoky toho zlého, který se snaží do sborů vnášet roztržky a zabránit dílu, které Bůh mezi námi koná svým Duchem. Co v této situaci činit? Předně musíme sami vstoupit cele do proudu Boží milosti. Zkoumejme svůj život před Bohem a vyznejme, na co nám Duch svatý ukáže. Pokání není jen vstupní branou do Božího království, život věřícího je neustálým pokáním před Bohem.¹⁹⁴

Tento nový důraz v církevní práci se ozval už na předcházející Výroční konferenci, dávno před sametovou revolucí. „Potěšen zjišťuji,“ stojí ve zprávě superintendenta o stavu sborů, „že se v řadě sborů začíná ukazovat nový život, který působí Bůh. Věřím, že naším úkolem není jen »uspokojovat náboženské potřeby věřících«, ale volat lidi ku pokání a kajícím zvěstovat ve jménu Božím odpuštění hříchů a následovat Boha ve svatosti života. Právě v roce tak významného Wesleyova výročí si musíme znovu uvědomit, že Wesley nás učil brát vážně celé Písmo se všemi jeho důrazy a žít z moci Božího Ducha. Wesley je označován za otce těch proudů v církvi, které zdůrazňují tuto moc Ducha. Wesleyův důraz na víru a lásku, na ospravedlnění a posvěcení, se zase musí stát základním důrazem našeho života a naší práce. Nezapomínejme, že podle něho nezáleží křesťanství v pravověří, náboženských formách a dobročinnosti, ale v moci Boží, lásce a čistém úmyslu. Raduji se ze všech náznaků, které se v tomto ohledu ve sborech rýsují.“¹⁹⁵ Úkolem církve je zvěstovat Boží vysvobozující moc ve světě, který stojí před mnohými problémy. „Za tuto moc se nijak nemusíme stydět, ale pokud jsme ji okusili na vlastním životě, nabízejme ji dál druhým.“¹⁹⁶

Dobrou ilustrací začínajícího probuzení byl sbor v *Plzni*, který se od šedesátých let scházel v těžce dostupné Tuháčkově síni v kostele Československé církve husitské. „Na přelomu let 1986/87 stálo vedení církve před problémem, zda sbor ještě ponechat nebo jej definitivně zrušit. Nakonec se vedení rozhodlo dát Plzni poslední šanci. Do sboru, který pravidelně navštěvovaly tři babičky, kterým bylo přes sedmdesát let, povolalo z Bratislavy tehdy pětadvacetiletého Daniela Zajíce. Zbytky kdysi velkého sboru se spojily v modlitbách za duchovní probuzení v Plzni, za »matrikové členy«, kterých bylo několik set, a za navrácení Betlémské kaple. Asi pro každého z nich bylo těžké uvěřit prorockému slovu o velkém a rychlém růstu sboru, které Bůh poslal v červnu 1987. Ale už během prázdnin začali do sboru přicházet noví hosté. Doba

úbytku členů skončila, nastala doba růstu. V říjnu se pro nové členy sboru konal poprvé kurs »Základy učení Bible a křesťanského životního stylu«, který si brzy všichni zvykli nazývat »školka«. Rostoucímu sboru brzy přestaly stačit rozměry Tuháčkovy síně. Koncem roku 1987 kupuje církev dům v Thámově ulici, 9. dubna 1988 v něm byla po stavebních úpravách otevřena modlitebna. Hned následujícího dne bylo v modlitebně evangelizační shromáždění. V roce 1989 je už na shromážděních pravidelně přes padesát lidí. Na 18. listopad 1989 připravil sbor velkou evangelizaci. Bylo vytištěno přes čtyři sta pozvánek a přišlo přes sto třicet lidí. Po pořadu Michala Kitty a Daniela Eberleho se pro Pána Ježíše Krista rozhodlo patnáct lidí. Pak však události nabraly na tempu. Listopad přinesl zemi svobodu a tak mohl sbor připravit své skutečně velké evangelizace s názvem »Pokoj s Bohem« a »Bůh i pro tebe...« Sboru přestaly stačit prostory v Thámově ulici, a právě v téhle době byla sboru navrácena Betlémská kaple. Koncem roku 1990 bylo ve sboru 308 členů, o rok později už 505.¹⁹⁷

Plzeňský sbor nebyl jediný, který prožil duchovní renesanci. Příklady lze uvést více. Sbor v *Praze-Strašnicích*, který přestal být v roce 1980 farností a stal se stanicí Prahy-Horních Počernic, začal opět fungovat jako sbor. Přicházeli noví lidé, kteří uvěřili. V době revoluce uspořádal sbor půlnoční shromáždění, na které přišlo přes dvě stě lidí, většinou lidí, kteří do kostela nechodili. „Jistě, doba po revoluci byla mimořádná. Lidé se radovali z nabyté svobody a hledali novou orientaci pro svůj život. Byli jsme si jaksi bližší a to také mnohým usnadnilo vstup do kostela.“¹⁹⁸ Sbor vzrostl tak, že v roce 1990 byla znovu obnovena farnost Praha-Strašnice. „Sametová revoluce koncem roku 1989 otevřela nové možnosti pro činnost církví. Po dlouhé době jsme zase mohli plánovat svou práci bez dohadů na církevních úřadech a průtahů při povolování, pokud ta která akce nebyla předem zamítnuta. Pravda, zpočátku jsme byli trochu nejistí. Nevěděli jsme, »co smíme« a »co nesmíme«, nikdo nám to neřekl. Čtyřicetiletá existence omezujících církevních zákonů na nás nechala hluboké stopy. Bylo třeba znovu se naučit naslouchat tomu, co Bůh chce, abychom činili.“¹⁹⁹

Ještě před koncem totality se podařilo dokončit dalekosáhlé stavební úpravy na modlitebně v *Ostravě*, která byla dána náhradou za zbouranou kapli. V rámci sboru se scházela skupina bývalých adventistů, kteří se z důvodů učení oddělili od Církve adventistů s.d., zachovávali

však sobotu a předpisy o jídle. Metodistický sbor jim za totality poskytl přístřeší a i když se tato skupina jeden čas ucházela o členství v církvi, nikdy se do ní cele neintegrovala. Byli vedeni jako přidružený sbor, v roce 1990 se pak osamostatnili pod názvem „Křesťané sobotního dne“. – Po mnohaletých jednáních se podařilo vyměnit kapli v Prčicích, kde v době finanční tísně v třicátých letech odešel celý sbor i s kazatelem a nadále kapli používal, za dům ve *Valticích*. Zde byla upravena modlitebna a byt pro kazatele, takže v tomto místě vzniklo centrum mikulovské farnosti. – Uvolněné politické poměry umožnily v roce 1991 vznik sboru v *Brně* z členů farnosti Mikulov a sboru ve Znojmě, kteří se v průběhu let přestěhovali do Brna. Sbor se zpočátku scházel v pronajatých prostorách v centru města, potom se soustředil na misijní práci v brněnském sídlišti Bystrc, kde používá prostory misijního střediska římskokatolické církve Archa. – Plzeňská kaple přešla v rámci restitucí v dubnu 1991 do vlastnictví církve, podobně i zámek v Praze-Horních Počernicích, i když dosavadní uživatelé ještě měli právo budovy po deset let užívat. Oba objekty však byly po dohodě vyklizeny dříve.

Na druhé straně však také docházelo k úbytkům. V *Týně nad Vltavou*, kde se členská základna za totality značně zmenšila, odešel roku 1990 celý sbor i s laickým kazatelem a připojil se ke Křesťanskému společenství, které začalo samostatnou práci v republice. Zámek v Týnci se už nepodařilo získat zpět. „*Zámek v Týnci* u Klatov patřil mezi objekty, které nám byly za komunistické nadvlády zkonfiskovány. Některé z nich jsme v rámci zákona 403/90 Sb. dostali zpět, zámek nikoli. V době před vydáním citovaného zákona MNO jako skutečný vlastník a nejen uživatel mohlo s nemovitostí libovolně nakládat, zcela v rámci tehdy platného řádu. MNO nám zámek nabídlo k odprodeji za částku vzhledem k nemovitosti nízkou, avšak pro nás i tak vysokou, a to za jeden milión Kčs s tím, že jsme byli požádáni o blíže neurčenou částku »někomu do kapsy«. Z tohoto důvodu jsme nabídku odmítli. Další jednání pak probíhalo zcela mimo nás a MNO prodalo zámek za tutéž cenu (to jsme se však dozvěděli až letos) firmě SIPOX, která během několika málo týdnů prodala zámek dál za 1 100 000 Kčs společnosti s r.o. VAKAM.“²⁰⁰ Přitom na obou kupních smlouvách je stejný podpis. Právník, kterému byla celá záležitost předána, došel k názoru, že jde o podvod, „ale po právní stránce tak promyšleně udělaný, že je nenapadnutelný“. Byl to podvod provedený s použitím tehdy plat-

ných zákonů. Od správy národního majetku pak dostala církev pouze finanční odškodnění. I takové případy se tehdy mohly stát!

Toto přelévání, kdy vznikaly nové sbory a jinde byla práce zastavena, kdy se budovaly a rekonstruovaly budovy a jiné prodávaly, pak poznamená celé jedno desetiletí po nabytí svobody v českých zemích i na Slovensku. Na Výroční konferenci roku 1992 napsal superintendent: „Na některých místech práce naší církve prospívá. Z toho se radujeme a jsme za to Pánu vděční. Na jiných místech však stagnuje. Proč tomu tak je, nedovedu zatím jednoznačně vyjádřit. Snažíme se hledat podle místních podmínek kořeny této stagnace.“²⁰¹ Jistě zde hrálo významnou roli uvolnění církevní scény, které vedlo k vyrovnávání situace, uměle udržované tlakem za totality. Celkový počet farností však zůstal stálý. Protokoly v letech 1992 a 1993 vykazují šestnáct farností v České republice a čtyři farnosti ve Slovenské republice.

Politické uvolnění také umožnilo obnovení vnitrocírkevních organizací, které byly za totality zrušeny. Ve zprávě výboru pro práci sester k Výroční konferenci roku 1991 stojí: „Konferenční výbor navrhuje téměř po čtyřiceti letech znovuustavení *Sesterské rady*.“²⁰² Za totality byly na sborech kroužky žen, které se pravidelně scházely, konference měla dokonce „výbor pro práci sester“, tato práce však byla cele integrována do bohoslužebné struktury církve. Ženy spolupracovaly s Ekumenickou radou církví při pořádání Světového dne modliteb, v církvi začaly s vyhlásováním témat pro celocírkevní modlitební program a s organizováním celostátních setkání. Nyní usilovaly o samostatnou organizační strukturu.

Také mládež začala s organizováním své práce. V říjnu 1990 byl ustaven *Svaz mládeže Evangelické církve metodistické v ČSFR*. Byl také položen důraz na nutnost práce s dorostem a na evangelický skauting. Protože označení „Svaz mládeže“ příliš připomínal bývalou komunistickou organizaci, bylo na základě ankety nakonec přijato označení *Aliance metodistické mládeže*. Aliance se uvedla tím, že na podzim 1992 uspořádala celostátní konferenci víry, v jejíchž pořádání pak pokračovala i v dalších letech. V létě 1993 připravila mezinárodní konferenci metodistické mládeže Centrální konference v Olešniku, které se účastnilo asi sedmdesát mladých lidí ze všech zemí episkopální oblasti. „Cílem naší práce je, aby mládež ECM byla budována, pevně zakotvena v jednotlivých sborech, jednotná v Pánu Ježíši, spojená

mnohými osobními vztahy i napříč jednotlivých sborů a aby byla schopna sloužit dalším mladým lidem, kteří ještě Pána Ježíše neznají. Za starého režimu mnozí používali otřepané heslo „Mládeži patří budoucnost“. Možná někoho překvapí, že přesně toto heslo je vůdčí myšlenkou a vizí téměř všech křesťanských pracovníků s mládeží u nás i v zahraničí. V jistém smyslu to skutečně platí, a to jak v církvi, tak i v každém národě. Proto ďábel tak často útočí právě proti mladým lidem (drogy, předmanželský sex, pornografie, mládežnické gangy), proto ovšem také Pán koná mezi mládeží mocné dílo.²⁰³

S převzetím mzdové agendy od státu a s možností svobodné realizace oprav církevních objektů s velkým finančním příspěvím z ciziny narostla také odpovědnost ústředí. Například po požáru kaple v Praze-Strašnicích v říjnu 1989 se objevila potřeba rozsáhlé rekonstrukce a výstavby budovy, ke které došlo v polovině devadesátých let s finanční pomocí ze zahraničí. Později, už po rozdělení Československa, bylo v roce 1999 za příspěví „Fondu milénia“ postaveno církevní centrum v Plzni-Lochotíně jako první stavba po desetiletích. Tato činnost si vyžádala vytvoření zvláštní správy budov. Malé sbory by bez společné stavební pokladny a společného odborného vedení sotva mohly provést tolik stavebních projektů v Česku a na Slovensku.

Rozšíření ekonomických kompetencí církve si vynutilo také rozšíření kanceláře ústředí. Stát i nadále platil platy kazatelů. Na rozdíl od předchozího režimu však nikoli přímo kazatelům, nýbrž hromadně církvi, která pak peníze rozdělovala podle státem stanoveného klíče jednotlivým pracovníkům. V ústředí bylo nutné zaměstnat nové síly a poté, co byla zrušena funkce tajemníka církve, byla zavedena funkce vedoucího kanceláře, který už nebyl voleným činovníkem, nýbrž zaměstnancem církve.

K vyrovnání se s dobou totality také byly zavedeny lustrace, zákonné prověřování osob působících ve veřejných funkcích, zda nebyly spolupracovníky bývalé Státní bezpečnosti. V červnu 1992 se sešli kazatelé církve, aby si otevřeně spolu promluvili o chování jednotlivých církevních pracovníků za totality. Vydali „Vyjádření k lustracím“, kde prohlásili, že sice byli předvoláváni orgány Státní bezpečnosti, že však nikdo nebyl jejím spolupracovníkem. Kromě jednoho kazatele, který byl v zahraničí, byli na setkání přítomni všichni kazatelé a laičtí členové Církevní rady.²⁰⁴

Evangelizace, diakonie a vzdělávání

Na podzim roku 1992 se jeden americký novinář zeptal superintendenta J.Červeňáka, v čem vidí cíl práce Evangelické církve metodistické v Československu. „Odpověděl jsem, že vidím dva přední úkoly: evangelizace (misie) se vším, co k tomu patří, a diakonie se vším, co k tomu patří.“²⁰⁵ Třetím důrazem pak byla přestavba celého systému vzdělávání spolupracovníků.

Evangelizace. Svoboda bez omezování ze strany státního dozoru umožnila začít práci na nových místech. V protokolu Výroční konference 1993 jsou například jmenovány Šaľa, Trnava, Partizánske, Bratislava-Dúbravka, Blansko, Žďár, Nové Město na Moravě, Kladno a Staňkov. Práce zde nebyla bez problémů, které se týkaly shromažďovacích prostor, bytů pro pracovníky, zařazení do struktury stávajících farností. Byly to však nadějně počátky v těchto místech.

Tato práce byla umožněna také díky projektu, který dostal jméno „*Partnerství mezi sbory*“ (Connecting Congregations). „Na začátku září [1993] přiletěl do Prahy bratr dr. H.Eddie Fox se svým novým spolupracovníkem bratrem Paulem Baddourem. Účelem jejich cesty byla návštěva těch míst, kde naše církve začala v poslední době novou práci. Bratr Fox je ředitelem Výboru pro evangelizaci při Světové metodistické radě (World Methodist Council) a zároveň ředitelem Evangelizačního institutu v Atlantě. Když před několika lety vystřídal v této funkci dr. Alana Walkera, připadl na myšlenku zakládání nových stanic naší církve. Z mého rozhovoru s ním na začátku roku 1992 o situaci u nás vyplynul pak následující plán. V USA jsou sbory, které by chtěly po určitou dobu podporovat tuto misijní práci modlitebně, návštěvami i finančně. Smyslem je založení a vybudování nových sborů tam, kde naše církve dosud nepracovala a kde pro to jsou předpoklady (např. skupina lidí, která uvěřila působením našich členů). Po jednání s bratrem biskupem i s tehdejší Církevní radou jsme takovou práci na několika místech začali a přijali nové pracovníky; jim jsme vymezili určité podmínky pro práci i další vzdělávání.“²⁰⁶

Tuto myšlenku vyjádřil dr. Maxie Dunnam, vedoucí představitel Světové metodistické rady, při své návštěvě rok předtím v Plzni. „Přijel jsem navázat kontakt s vaším sborem Maranatha a s nově vznikajícím sborem – misijní skupinou ve Staňkově. Předsednictvo Výboru pro

evangelizaci při Světové radě metodistické církve cítí potřebu spojení konkrétních jednotlivých sborů naší církve po celém světě. Lze tak velmi účinně pomoci šíření evangelia. Hodláme tedy podporovat sbory ve střední a východní Evropě. Víme, že křesťanské církve v těchto oblastech nemají prostředky na to, aby zakládaly nové sbory a začínaly novou práci. Proto taková společenství dostanou partnerský sbor z USA nebo odjinud a ten jim bude pomáhat finančně i jinak k tomu, aby se místní křesťané mohli bez překážek věnovat svému poslání. Vycházíme z toho, že nejlépe mohou evangelizovat domácí lidé, kteří perfektně znají životní podmínky, kulturu, zvyky, řeč. Musíte lidem sloužit sami, a my se zas postaráme o vás.²⁰⁷ Tak vznikla partnerství mezi sbory v USA a v našich zemích a tato činnost se pak rozrostla do celosvětové metodistické sítě.

Projekt „Partnerství mezi sbory“ umožnil zaměstnat nové pracovníky. Vznikla funkce „misijního pracovníka“. Několik zájemců se přihlásilo, ne všichni však vydrželi nároky spojené se službou nebo nevyhověli požadavkům na vzdělávání a ustanovením Řádu církve. Zejména na Slovensku došlo k založení nových sborů.

Jiným projektem je „*Společně v misi*“ (In mission together). Američan Richard Arnold, čerstvý důchodce, který se dal církvi k dispozici, jezdil jako konzultant do Ruska. Když tento úkol skončil, měl zkontrolovat stavbu v Plzni-Lochotíně, financovanou z „Fondu milénia“. Tento fond vznikl, když americká církev prodala akcie, které získala z různých odkazů, aby podpořila nové projekty na „Východě“. Bratr Arnold se nadchl pro naši zemi tak, že podle zkušeností z Ruska hledal partnerské sbory v USA, které by vytvořily družbu se sbory u nás. Tato akce nakonec zahrnula – na rozdíl od „Partnerství mezi sbory“ – všechny sbory, nové, staré, malé a velké a byla později také rozšířena na Slovensko. Richard Arnold zpracoval mnoho materiálu pro americkou církev a tyto vztahy se začaly slibně vyvíjet.

Další akcí, která v Americe už je známá po delší dobu, je „*Dobrovolníci v misi*“ (Volunteers in Mission). Americké sbory vysílají skupiny pracovníků do různých zemí světa, aby tam fyzicky pracovali na různých projektech a při té příležitosti také duchovně posloužili. Po revoluci k nám přijeli metodisté z Oklahomy a podnes přicházejí různé skupiny na různá místa. Také těmito kontakty se prohlubují svazky mezi sbory v Americe a u nás.

Při evangelizaci pomohla na mnohých místech *stanová misie* metodistické církve v Německu (Zeltmission), která od léta 1992 začala půjčovat své výborně vybavené stany do našich zemí. Byl to nový, nezvyklý způsob zvěstování evangelia po letech, kdy se veškerá práce musela odvíjet jenom v uzavřených prostorách. Jak lidé přijmou tento způsob evangelizace? Už v prvním roce stál stan v Mikulově, Žďáru a Třeboni. „Třeboň je poměrně malé městečko s necelými deseti tisíci obyvateli. V místě jsou dva kostely, katolický a evangelický, ve kterých se pravidelně konají bohoslužby. Jak nás přijme veřejnost, až ke kázání Božího slova použijeme stan? I takové otázky vířily naší hlavou. Vděčně však vzpomínám na dny 20. až 30. srpna 1992, v nichž jsme mohli každý večer uvítat občany našeho města na společných setkáních při zvěstování evangelia. Publicitu této akce zajistilo zvláštní vydání obsažnějšího letáku na způsob novin, který jsme označili jako »pozvání na společné dny ve stanu« a plakáty, vylepené v celém městě. Již řadu týdnů předtím jsme se ve sboru modlili za to, aby si Pán použil této příležitosti k oslovení veřejnosti. A to se skutečně stalo. Při shromážděních nám výborně posloužil slovem bratr superintendent Josef Červeňák z Prahy a sestra farářka Alena Procházková z Protivína. Z počátku nebyla návštěvnost tak velká, jak jsme očekávali, ale měla stoupající tendenci. Na konci akce jsme zaznamenali kolem stovky posluchačů. Atmosféra ve stanu byla proscena Božím požehnáním a jak to bylo výstižně napsáno na chodící reklamě, shromáždění byla určena křesťanům k povzbuzení a ateistům k novému poznání.“²⁰⁸ Ke stanové misii později přibyla misie prostřednictvím autobusu (EMK-mobil), který také vlastnila německá stanová misie.

Jinou možností šíření evangelia se stalo přímé *rozhlasové a televizní vysílání bohoslužeb*. Podle dohody s ostatními církvemi připadly na naši církev v roce 1992 troje rozhlasové a jedny televizní bohoslužby. Kromě Československého rozhlasu později nabídlo i Rádio Svobodná Evropa možnost přenosu jednogodinových bohoslužeb z magnetofonového záznamu. To přispělo k tomu, že církev vystoupila na veřejnost. Rozhlas navíc začal vysílat zprávy ze života církví a televize zavedla Křesťanský magazín.

Vstup na veřejnost také umožnila nově otevřená *knihkupectví*. V Bratislavě bylo v září 1991 otevřeno knihkupectví „Okno“ v prostorách sborové budovy v Panenské ulici poté, co už několik měsíců před-

tím prodávala naše církve knihy v prodejně Slovenské knihy v Kozí ulici, kde měla vyhrazeno oddělení křesťanské literatury. Prodejna v Panenské 10, kde také byl křesťanský antikvariát, vznikla v rámci Vydavatelství ECM s r.o., které zřídilo pražské ústředí církve a bratislavská Duchovná správa. Na podzim 1991 začala také fungovat ofsetová tiskárna Vydavatelství ECM, která se dobře uvedla na trhu. O významu této činnosti řekl kazatel Pavel Procházka v interview: „Dá sa povedať, že sa dostávame do povedomia množstva ľudí ako cirkev. Spoznáva nás prakticky celé Slovensko, posielame tisíce zásielok na každé miesto. Šírenie literatúry nemôže nahradiť kázanie evanjelia, ale ho pripravuje. Vidím to ako hlbokú orbu, prípravu zeme na sejbu.“²⁰⁹ Církevní tiskárna byla zřízena také v Jihlavě. Bylo zde vytištěno několik publikací, po čase však zanikla. V prosinci 1991 bylo otevřeno knihkupectví „Brána“ v Ječné 19 v Praze se záměrem přiblížit křesťanskou literaturu a hudebniny lidem procházejícím po ulici.

Nedlouho po revoluci začali docházet kazatelé a pracovníci církve do *nápravných zařízení*. Byla to především služba ve věznicích v Plzni-Borech, Litoměřicích, Praze-Pankráci, Horním Slavkově, Vinařicích, Bratislavě, Trnavě-Hrnčiarovcích. Někteří byli pro tuto službu zvláště vyškoleni a vězeňskou správou zvláště zmocněni. Později se bude dokonce vyskytovat na listině služebních přidělení kazatelů také služební přidělení pro duchovenskou službu ve vězení (Pavel Janoušek, Milan Mrázek) a pro službu drogové prevence (Gustav Černý). Z této práce jsou mnohá kladná svědectví. „Víc jak dvanáct let jsem bral a vyráběl drogy. Nejprve v Praze, pak v Plzni. Byl jsem za to také opakovaně ve výkonu trestu. V roce 1990 začal plzeňský sbor ECM misijně působit ve vězení na Borech a díky tomu jsem mohl slyšet Boží slovo. Byl jsem zasažen a usvědčen. Nebyl jsem sám, se mnou se obrátilo ještě několik dalších vězňů. Po propuštění jsem se zakrátko vrátil ke starému způsobu života a šel jsem znovu do vězení. Je zvláštní, že vzápětí po tom, co jsem se probral z drog, Bůh se mnou jednal. Toužil jsem ho následovat. Věděl jsem, že již nechci brát drogy, ale chci se stát učedníkem Pána Ježíše Krista. Po propuštění jsem mohl zase žít ve Středisku křesťanské pomoci. Díky Boží milosti a trpělivosti sourozenců, kteří sloužili ve Středisku jako personál, mne Bůh vysvobodil z mnoha závislostí, ve kterých jsem byl. Dnes mám svoji rodinu, pěkný byt a zaměstnání. Bůh mi svěřil vedení domácí skupinky. Toužím také sloužit narkomanům a ostatním lidem na

okraji společnosti.²¹⁰ Tento muž se pak stal ordinovaným kazatelem a vedoucím pracovníkem sociální práce v Plzni.

Diakonie. V oblasti diakonie se otevřely nové možnosti. Za totality měla církev jen letní osadu Poušť, kterou proti všem útokům ze strany státní správy uhájila jenom proto, že ubytování postrádalo jakýkoli komfort, nebyla tam zavedena elektřina, při suchém počasí nebyl dostatek vody, přístupová cesta byla nepohodlná, zejména při deštivém počasí. O tuto osadu, která sloužila kromě letních kursů především pro rekreaci, se po dvacet let až do roku 1990 vynikajícím způsobem staral Jaromír Procházka. Zrekonstruoval kapli, oplotil osadu a vyrobil jednotné vnitřní zařízení, na jeho popud byl upraven celý areál, postaveny zděné chatky, vybudováno sanitární zařízení a zaveden elektrický proud. A po celou tu dobu zajišťoval technický chod a údržbu, staral se o zásobování osady, která měla kapacitu padesáti osob a řídil veškeré práce. V ocenění jeho dlouholeté práce napsal superintendent J.Červeňák: „Víme, že se Poušť stala jeho »dítětem«, o které se staral, které hýčkal, na kterém si dával velice záležet. Někdy jsme mu to měli za zlé, protože nás nechťel pustit k práci, abychom mu to nepokazili. Víme také, že si na nějaké oficiality nepotrpí, ale je pro nás svědeckvím trpělivé a pečlivé práce, která je vyjádřením jeho osobní víry a služby našemu Pánu.“²¹¹ Na Slovensku měla církev dům ve Skleném, okres Martin, který bratislavský sbor zrekonstruoval pro rekreační účely. V Čechách byla pak v roce 1993 ještě zakoupena na Šumavě rekreační chalupa Veselka u Vimperka pro rodinnou rekreaci a různá církevní setkání.

Avšak k základním aktivitám církve patří pomoc potřebným lidem. To už zdůraznil zakladatel metodismu John Wesley svou sociální činností. Za totality byly zakázány jakékoli sociální aktivity tohoto druhu, kromě rekreačních pobytů na Poušti. Stát převzal všechny církevní sirotčince, starobince a nemocnice do své péče. Když musel být Spolek pro péči o sirotky rozpuštěn, skončila tím pro církev jakákoli sociální činnost. Výroční konference sice ještě měla sociální výbor, který se zabýval otázkami souvisejícími s Pouští, tento výbor se však v protokolu Výroční konference 1964 už neobjevuje. Obnoven byl až při politickém uvolnění roku 1969. Tehdy naznačil svou činnost ve dvou směrech: vychovávat církev k sociální odpovědnosti a uplatňovat tuto odpovědnost ve sborech ve formě pomoci starým a osamělým

lidem, případně ve formě pomoci při manželských krizích. Později k tomu ještě přibyl důraz na abstinenci. Ve všech těchto případech se jednalo o činnost ve vlastních řadách. Teprve sametová revoluce umožnila krok navenek.

Na Výroční konferenci 1990 se začalo ozývat volání po diakonii a službě ve věznicích. O dva roky později se konference rozhodla založit Diakonii a do roka byly vypracovány a přijaty stanovy, v nichž stojí: „Základním cílem Diakonie ECM je služba potřebným. Jde především o organizování a zajišťování křesťanské služby, pastorační péče a sociální pomoci pro lidi staré, opuštěné, vězněné, propuštěné vězně, bezdomovce, nemocné a jinak postižené.“²¹² Členem Diakonie se mohli stát jednotlivci i právnické osoby. Diakonie sdružovala jednotlivá Střediska křesťanské pomoci, která vznikla na různých místech.

Už před ustavením Diakonie začalo roku 1991 pracovat Středisko křesťanské pomoci v *Plzni*. Poskytuje pomoc lidem na okraji společnosti a snaží se jim pomoci začlenit se zpět do normálního života. Cílovou skupinou jsou lidé, kteří se zapletli s drogami či alkoholem nebo mají jiný problém, který ovládá a kontroluje jejich život, nebo lidé, kteří si odseděli trest ve vězení. Vedle toho vzniklo Středisko pro konzultaci a prevenci drogových závislostí „Teen Challenge“, později také středisko pro rehabilitaci a resocializaci v Černošíně a středisko následné péče Re-entry House v Plzni. Mnozí vydali svědectví o pozhnaném působení těchto institucí. Jedno svědectví za mnohé: „Jmenuji se Pavel a je mi dvacet osm let. Můj život se celkem rychle ocitl v pasti. Už v patnácti letech jsem měl velké problémy se začleněním se do společnosti. Za tři až čtyři roky přišel alkohol, drogy a vyhazov z domova. Pět let jsem bydlel na ulici, nepracoval a bral drogy. Skončil jsem v ufologické sektě, odkud jsem odešel, když jsem uvěřil v Boha. O rok později jsem nastoupil na protidrogovou léčbu v Teen Challenge a pak jsem bydlel na Re-entry v Plzni. V této době již tři a půl roku abstinuji a pracuji. Před jeden a půl rokem jsem se šťastně oženil. Sám teď chci pomáhat jiným lidem.“²¹³

V dubnu 1992 byl otevřen azylový dům v *Jihlavě* ve spolupráci církve s Městským úřadem. Důvodem vzniku byla potřeba zřídit zařízení pro nouzové ubytování a pomoc mužům, kteří se ocitli v krizové situaci v souvislosti se ztrátou domova a bydlení. „Po společenských změnách v roce 1989 mnozí lidé ztratili zaměstnání a ubytování v ubytov-

nách. Někteří propadli alkoholu, začali páchat trestnou činnost a přišli o důvěru rodiny. Dostali se do sociálních, vztahových a finančních problémů. Těm, kdo přijdou k nám, pomáháme řešit jejich základní potřeby. Mnozí najdou zaměstnání a stále bydlení, někteří obnoví přerušené styky s rodinou či přáteli nebo si najdou životní partnerku. Ubytováním ve středisku se také tolik neopakuje jejich trestná činnost a ostatní sociálně patologické jevy. Dochází i k celkovému psychickému zklidnění.²¹⁴

Jako třetí pak přibyl v roce 1999 Středisko křesťanské pomoci v *Praze-Horních Počernicích*, zaměřené na poskytování sociální pomoci a pastorační péče lidem v obtížných životních situacích. Svoji činnost vyvíjí v restituovaném areálu bývalého zámku. Funguje zde azylový dům pro lidi bez přístřeší, který zajišťuje ubytování, stravování, službu duchovního, psychologa a sociálních pracovníků. Služby jsou určeny třem skupinám lidí: lidem bez přístřeší, a to jednotlivcům, matkám s dětmi a celým rodinám; seniorům v jejich domácím prostředí, kterým se zajišťují v omezeném rozsahu pečovatelské služby; seniorům a zdravotně postiženým, kteří nejsou schopni zajišťovat své životní potřeby ve vlastním prostředí a pro něž se plánuje zřízení domova.

Čtvrtým střediskem je Azylový dům pro matky v Jihlavě.

Vzdělávání. K důrazům na evangelizaci (misi) a diakonii přibyl po revoluci zesílený důraz na vzdělávání spolupracovníků, kazatelů i laiků. Poměrně rychlý rozmach církevní práce, zahájení činnosti na nových místech a v nových oblastech si vyžádaly zvýšený počet nových pracovníků. Po delších diskusích byl nakonec na Výroční konferenci 1996 zřízen Institut vzdělávání, jehož vedením byl pověřen Pavel Procházka. „Věnuje se: 1. přednáškové činnosti, zřizuje 2. sborové biblické školy (jednoleté studium k výchově učedníků a dvouleté studium k výchově spolupracovníků) a 3. konferenční Biblický seminář ECM (dvouleté nadstavbové studium k výchově pracovníků). Stará se o studijní pomůcky.“²¹⁵

Především byl přebudován a rozšířen *Konferenční studijní kurs*. Tím, že byl větší výběr literatury, byl zkvalitněn obsah studijní látky. Do služeb církve se hlásilo mnoho lidí, kteří se nemohli uvolnit pro denní studium na některém bohosloveckém učilišti. Konferenční studijní kurs, který měl čtyři studijní obory, biblistiku, církevní dějiny, dogmatiku a praktickou teologii, měl těmto pracovníkům zprostředkovat jakési

„teologické minimum“. Kurs probíhal formou samostudia na základě předepsané literatury, z níž pak frekventanti skládali písemné a ústní zkoušky. Navíc byly v kategorii pro kazatele předepsány písemné práce – kázání, biblická hodina, kázání pro děti a přednáška z dogmatiky. Při pravidelných setkáních frekventantů byly přednášky z jednotlivých oborů studia a k absolvování také patřila účast na jednotýdenních setkáních studentů na Poušti.

Tato forma studia byla později přeorganizována na dvouleté *sborové biblické školy*. První ročník, tzv. „Učedník“ s podtitulem „Růst učedníka prostřednictvím Bible“, byl převzat z Ameriky přes evropské německy mluvící Centrální konference. V třiceti čtyřech lekcích se zde probírá v jednom semestru Starý zákon a v druhém semestru Nový zákon. K tomu byly přeloženy zvláštní příručky pro studující a pro učitele. Úvodem ke každé lekci je videozáznam a studenti musí jednak pročíst větší část Bible, jednak písemně zachytit výsledky své četby a odpovědět na dané otázky.

Druhý ročník sborové biblické školy má připravit sborové spolupracovníky na efektivní pomoc místnímu kazateli. Je rozdělen do čtyř základních studijních oborů, podobně jako Konferenční studijní kurs. I pro tento ročník byly připraveny příručky, které zpracovali jednotliví examinační: A.Procházková (biblistika), J.Červeňák (církevní dějiny), V.Schneeberger (dogmatika) a Pavel Procházka (praktická teologie). Jednotlivé lekce začínají opět videozáznamem a frekventanti musí vypracovat odpovědi na dané otázky.

Na tyto ročníky pak navazuje Teologický seminář, který má nabyté vědomosti prohloubit. Seminář se zatím neuskutečnil, byl však připraven lektorát pro studenty, kteří studují na různých bohosloveckých školách, kde nemají dostatek informací o metodistické věrouce, praxi a metodistických dějinách. Lektorát jim má pomoci seznámit se s dědictvím vlastní církve.

Jedna konference ve dvou státech

Dne 1. ledna 1993 došlo k rozdělení Československé federativní republiky na Českou republiku a Slovenskou republiku. Slováci usilovali o federaci už za první republiky a i po druhé válce. Pražský centralismus však vždy zabránil vytvoření federace dvou rovnoprávných států. Na Slovensku sice byla po roce 1945 vytvořena Slovenská národní rada a Sbor pověřenců, které se však „staly málo funkčními přívěsky ústřední vlády. Slovenská národní rada mohla vykonávat svou zákonodárnou moc pouze »v mezích příslušných celostátních zákonů« a návrhy nařízení musela předkládat vládě, bez jejíhož souhlasu se tyto návrhy nemohly projednávat v plénu SNR. Pokud se vláda usnesla, že Slovenská národní rada má vydat nějaké nařízení, pak je SNR byla povinna v určené lhůtě vydat. Sbor pověřenců byl přímo odpovědný vládě, a třebaže pověřence jmenovalo předsednictvo Slovenské národní rady, slib skládali do rukou předsedy vlády a každý pověřenec odpovídal za svou činnost příslušnému ministrovi pražské vlády.“²¹⁶

Toto uspořádání mělo určitý dopad i na církve. Superintendent V. Vančura se na Výroční konferenci 1949 zmínil o tomto novém uspořádání. „Touto úpravou vznikl nejen nový poměr mezi církví a vládou na Slovensku, nýbrž i nový vztah mezi ústředím a sbory na Slovensku. Tento poměr není ovšem na úkor celku, ale je nezvyklým. Koncem prosince 1948 konal se konvent delegátů našich slovenských sborů na výzvu povereníctva kultu. Tento konvent církve dál se pod dozorem veřejných úřadů, byl právoplatně zorganizován a stanovy církve, včetně Článků víry, podané vládě slovenské, byly dnem 19. března 1949 vládou přijaty a tím jsme se stali na Slovensku církví státem uznanou. Předsedou církve na Slovensku byl zvolen bratr J. Valenta a hlavním farářem pro styk s úřady na Slovensku ustanoven bratr farář Jaroslav Korf. Zdůrazňuji znovu, že tímto zřízením není porušen celek naší církve v Československu.“²¹⁷ Ve zprávě za Církevní radu je řečeno, že metodistické sbory na Slovensku přijaly svůj vlastní statut, který byl schválen dne 1. dubna 1949. Církevní zákony z roku 1949 ovšem potom platily na území celé republiky.

Na jaře 1968 se požadavek federace ozval znovu a parlament přijal dne 27. října 1968 zákon o federativním uspořádání republiky. Ten měl za následek jediné to, že slovenské státní orgány měly ve vztahu k církvím větší pravomoci. Církev reagovala na tento zákon tím, že

zvolila jednoho člena Církevní rady, kazatele Josefa Poláka z Bratislavy, jako zástupce dvou slovenských farností a mluvčího církve na Slovensku. „Toto rozhodnutí se ukázalo jako velice moudré a znamená za daných okolností opravdové řešení.“²¹⁸ Církev by totiž byla těžko vytvořila na Slovensku zvolenou radu, protože tam měla v té době pouze dva kazatele.

Otázka zastoupení církve na Slovensku se opět objevila ke konci osmdesátých let a Výroční konference v červnu 1989 řešila „naléhavou otázku“ ústředního orgánu církve pro Slovensko. Bylo navrženo vytvořit „Duchovní správu ECM pro Slovensko“ s třemi kazateli a třemi laickými členy. Následující konference pak schválila statut tohoto orgánu. Duchovní správa fungovala jako ústřední orgán Církevní rady v záležitostech slovenské části církve a za svou činnost byla odpovědná Výroční konferenci. K jejím povinnostem patřilo, že svolává slovenskou konferenci Evangelické církve metodistické, přijímá a propouští zaměstnance, je poradním orgánem pro slovenské sbory a stará se o hospodářské záležitosti církve na Slovensku. Na dvou dalších zasedáních Výroční konference pak předkládala samostatnou zprávu.

Rozdělení Československa v roce 1993 bylo aktem politickým, bylo to rozhodnutí politických stran, které zvítězily ve volbách roku 1992, bez účasti občanů, bez referenda.

Když se strany dohodly na pokojném rozdělení státu, musela i církev podniknout odpovídající kroky. Na 19. prosince 1992 byla do Prahy svolána mimořádná Výroční konference, aby rozhodla o další podobě církevní struktury. Na konferenci bylo jasně řečeno, že jde o zachování základní funkce jedné Výroční konference. „Mezi oběma státy je duchovní jednota a tu nebudeme tříštit. Jen tam, kde to bude vyžadovat situace, mohou vzniknout i výbory a pracovní skupiny v jednotlivých oblastech.“²¹⁹

Došlo především ke změně jména. Církev se bude nadále nazývat „*Evangelická církev metodistická v České republice a Slovenské republice*“. Dalším důsledkem bylo to, že byla zrušena Církevní rada jako řídicí orgán a místo ní byly zřízeny *oblastní orgány* – Oblastní konference a Rada České oblasti a Oblastní konference a Rada Slovenské oblasti. Rady si volí svého předsedu a místopředsedu, kteří jsou statutárními zástupci církve v dané oblasti, a to znamená v dané republice. Úřad superintendenta zůstal zachován a ten je mocí svého úřadu předsedou

oblasti, kam náleží. K ruce má kabinet jako poradní orgán. Oblastní rady přebírají mnohé funkce bývalé Církevní rady.

V den, kdy byla přijato zřízení Oblastních konferencí a rad, zasedaly obě Oblastní konference a zvolily si své orgány. Slovenská Oblastní konference si zvolila kazatele Pavla Procházku za předsedu, který se tak stal představitelem Evangelické církve metodistické na Slovensku. V nově ustanoveném kabinetu byl náměstkem superintendenta.

Pavel Procházka (nar. 1951) studoval na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě a po krátkém působení v Českých Budějovicích byl v prosinci 1978 poslán na Slovensko, napřed do Jenkovec a potom do Bratislavy. Vedle práce na sboru byl záhy povolán do Církevní rady a do studijního výboru církve. Když byl zřízen Teologický misijní seminář v Banské Bystrici, který byl roku 1993 začleněn jako Katedra evanjelikalnej teológie a misie do Pedagogické fakulty Univerzity Mateja Bela, byl jako zástupce ECM mezi prvními spolupracovníky na tomto učilišti. Biskup ho pak uvolnil pro učitelskou dráhu. Po postgraduálním studiu na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze byl v květnu 1999 promován doktorem teologie a později se v Banské Bystrici habilitoval jako docent.

Historickou mimořádnou Výroční konferencí v prosinci 1992 zakončil biskup Heinrich Bolleter, který od roku 1989 řídí práci Centrální konference pro střední a jižní Evropu, důrazem na slovo „spolu“. „Vzali jsme realitu tohoto světa zcela vážně, ale nepoddali jsme se jí jako otroci. Ve svobodě synů Božích – nebo řekněme občanů Božího království – jsme podali jasné svědectví. Zůstáváme spolu v jedné Výroční konferenci. Zůstáváme spolu, protože nás pojí silnější svazky, než jsou ty lidské pokrevní, jako národnost, rasa nebo příbuzenský vztah. Co jako církev žijeme zřetelně přes hranice, to usilujeme též uskutečnit ve společnosti.“²²⁰ A svou zprávu k Výroční konferenci 1993 s pohledem na uplynulý rok zakončil superintendent J.Červeňák slovy: „Jsem rád, že jsme našli dobré řešení další společné existence. Rozdělení republiky na dva státní útvary nás přimělo vytvořit dvě oblasti. Každá oblast má nyní zodpovědnost za dění ve své oblasti. Přicházejí i chvíle, kdy je mnoho věcí nejasných. Věřím, že budeme moci pokračovat ve službě, do které nás Pán postavil a že budeme věrni až do konce.“²²¹

Přílohy

1. Metodistický program pro R. Č. S.

Metodistická misie zahájila svou činnost v Evropě napřed jen jako pomocná akce, ale hned s počátku, když sbírala peníze v Americe pro tuto práci, bylo zřetelně prohlášeno, že peníze takto sebrané budou sloužit dvěma účelům: za prvé, aby poskytnuta byla pomoc zemím válkou ochuzeným, za druhé, aby umožněna byla evangelizační činnost po válce. Všude v Belgii, v Polsku a v Československé republice byla práce zahájena podle prvního bodu programu, totiž pomoci trpícím národům. Stále jsme však měli na mysli, že poměry v Evropě byly takové, že bude nutno přikročiti také k druhé části programu, aby protestantismus mohl vykonati velké své dílo, totiž dílo evangelizační, které bude následovati po skončení války a které dovrší přímou akci pomocnou.

Zástupci Metodistické církve jižní navštívili různé země evropské. Dorozuměli jsme se s naší velkou sesterskou církví ve Spojených státech (Metodistickou episkopální církví severní) a určili země, v kterých obě mají pracovati v obou směrech, totiž dobročinně a evangelizačně. Zástupci, kteří navštívili R. Č. S., Polsko a Belgii, žádali po svém návratu do Spojených států, aby Misijní Board Metodistické církve jižní byl svolán za tím účelem, aby mohli svoje zprávy podati. Když je podali, zvolen byl výbor, který měl spolu s podobným výborem naší sesterské církve vypracovati program náboženské práce pro Evropu. Až v září roku 1920 byl přijat výsledek jejich porady, který naznačoval program, podle kterého Metodistická episkopální církve jižní má pracovat ve všech zemích evropských, které jí připadly podle společné úmluvy. Tento program jest uveden zde v plném znění.

Program pro Evropu

Misijní Board Metodistické episkopální církve jižní

Znovu potvrzujeme cíl a program uvedený v článku 7. zprávy o součinnosti, na níž jsme se dříve dohodli. Zní takto:

Dále jest ujednáno, aby při přípravě pro naši práci byla více zdůrazněna služba, kterou chceme konati, nežli nějaké rozpětí nebo vyvýšení církevních forem a jmen; proto doporučujeme:

- a) Aby při přípravě pro naši práci bylo dbáno zásad vlídné součinnosti s jinými evangelickými společnostmi, buď domácími nebo cizozemskými, abychom jim pomáhali provádět jejich programy, pokud to nebude na škodu našim zásadám a základním plánům.
- b) Aby při rozvrhu naší práce byla zvláštní pozornost věnována existujícím protestantským církvím, obzvláště těm, jejichž ideály a metody slibují trvalé a zdravé výsledky, aby jejich práce evangelizační a sociální byla podporována a zesílena naší součinností a nikterak nebyla zeslabena naší konkurencí.
- c) V zemích, kde existují nebo existovaly státní církve a kde forma křesťanství není v souladu s duchem a organizací naší církve, má náš program být konstruktivní spíše nežli destruktivní, abychom bez kompromitování podstatných zásad neb popletení metod našli styčné body, které by poskytly našim pracovníkům příležitosti k součinnosti i s těmito církevními organizacemi, které se liší od naší formami a způsobem výkladu křesťanství.

Přímá denominační práce

1. Bude nutno, abychom byli majiteli a řiditeli vlastních institucí, jako jsou školy a pod., kde součinnost není v praxi možná. Abychom mohli pracovat s jinými a zdatně své dílo vykonat a abychom přispěli co možná nejvíce k povznesení náboženského života národa, bude nutno, abychom si zachovali zvláštnost své organizace a řídili celé dílo dle forem splnomocnění naší církve v Americe, dokud tato poskytuje peněz i pomocníků.
2. Musíme používat vlastní metod při evangelizaci a vlastních výkladů Bible i duchovního života, bez kontroverse, zachovávající nejlepší vůli i toleranci vůči těm, kteří s námi nesouhlasí. Jen tak můžeme posilnit evangelizační činnost a přispět k vítězství pravdy.
3. Jest to naším přesvědčením pevným, že největší potřebou národů, ke kterým jdeme, jest určitý, horlivý a otevřený program evangelizační. To jest ta jedna nejpotřebnější věc, bez které vše ostatní je skoro marné. Tato potřeba, zdůrazněna velkým hladem lidských srdcí, jest nejvyšším rozkazem církve a její největší příležitostí. A nemělo by nám chybět ani mužů, ani peněz ani metod k dílu tomu. Nesmíme se dát svést k tomu, abychom postavili výchovu

sociální neb ústavní a j. práci na první místo v našem programu; tyto musí být na druhém místě a jen napomáhati hlavnímu cíli duchovní služby, kterým jediné jest možno přemoci usmrcující vliv formalismu a racionalismu.

4. Musíme organisovat své metodistické sbory. Mají-li výsledky naší práce být trvalé a pokrokové, bude nutno sbory organisovat. Nemáme ani práva ani schopnosti organisovat jiné tvary církevního života, a i kdybychom měli, nebylo by to praktické ani zdravé, voliti z těch, kteří se od sebe liší. Musíme tedy organisovat s následujícím omezením:

a) Neměli bychom organisovat sborů tam, kde dle úsudku biskupa a zástupců Misijsního Boardu i pracovníků místních existuje církev evangelická, která jest schopna dostatečně sloužiti lidu, nebo která by mohla tak činiti, kdyby byla posilněna.

b) Nechtě je jasno, že kdekoli sbory organisujeme, nečiníme tak z popudu sektářského soupeřnictví aneb za účelem přebírání členů, ale vždy proto, abychom zachovali výsledky evangelisace a pro povznesení duchovní úrovně lidu i k jeho duchovní výchově.

c) Má to být naším určitým a veřejným cílem propagovat vlídnou součinnost a křesťanskou jednotu s jinými tak, aby tvar té jednoty a její metody byly přizpůsobeny duši lidu domácího a nikoli cizího.

Opis tohoto programu byl ihned poslán zástupcům naší církve v Belgii, Polsku a R.Č.S. Tento program obsahuje autorisované prohlášení a to *jediné* autorisované prohlášení ohledně práce, kterou jsme od toho období mínili podniknouti v zmíněných zemích. Jelikož se zdá, že bylo nedorozumění ohledně tohoto programu a ohledně práce evangelisační i organisování sborů u některých bratří z jiných církví, byli jsme při své výroční konferenci v srpnu 1922 oprávněni uveřejniti tento program. Návrh při výroční schůzi zněl:

„Usnáší se, aby s protokolem se též uveřejnil:

1. Program ohledně práce v Evropě tak, jak byl sepsán na schůzi Misijsního Boardu v září 1920, a
2. prohlášení o součinnosti již konané a náš záměr o součinnosti v budoucnosti.“

Dále uvádíme kvůli informaci a k objasnění nedorozumění toto prohlášení, vydané 25. srpna 1921, jež bylo vysvětlením onoho programu, v souhlasu se zákonem naší práce, podané dvěma tehdy splnomocněnými biskupy a výkonným tajemníkem.

Oficiální rozhodnutí

„V souhlasu s programem vydaným Generálním misijním Boardem naší církve, a s upřímným úmyslem pracovati spolu se všemi ostatními křesťanskými organisacemi v této zemi, řídící biskupové a administrativní sekretář věří, že přišla doba, kdy bychom měli organisovati sbory v Č.S.R. pod dozorem Metodistické episkopální církve jižní, aby výsledky evangelizační kampaně byly zachovány a abychom co nejlépe pomohli existujícím náboženským organisacím v republice a co nejvíce povznesli ideály evangelického protestantismu.

Schváleno při konferenci dne 25. srpna 1921.

Přítomni: U.V.W.Darlington, Dr. W.B.Beauchamp, Dr. D.E.Goddard, Dr. Andrew Sledd, Dr. D.A.Sloan.“

Kromě tohoto programu Misijního Boardu Metodistické episkopální církve jižní a vysvětlení tohoto programu, vydaného splnomocněnými biskupy a výkonným sekretářem, nebyl nikdo oprávněn činiti prohlášení, jež nebylo v souhlasu se zmíněným programem a jeho vysvětlením.

(Protokol první schůze československé misie Metodistické episkopální církve jižní, Praha 1923, str. 26–29)

2. Resoluce o slučování církví

Kazatelé a delegáti všech sborů Metodistické episkopální církve jižní v Československé republice, shromáždění ve Výroční konferenci, konané v Praze ve dnech 29. a 30. června 1933, usnášejí se na tomto projevu o spojení církví:

1. Zásadně odmítáme myšlenku unifikační, pokud by vyvěrala z pohnutek materiálních, majících svůj původ v přítomné světové hospodářské krizi, a to proto, že bychom v ní viděli za takových okolností nedostatek víry v Boha. Finanční tíseň, jež na nás nyní těžce doléhá, může nám býti zkouškou víry, užitečnou k našemu tříbení, jakož i k našemu duchovnímu a mravnímu se prohloubení.

ní. Národ Husův a velkých mužů, kteří pro pravdu Boží ochotně dávali v šanc hrdlo a jmění, nesmí podlehnouti ani malomyslnosti, ani neujasněným anebo spleťtým pohnutkám. Jestli kdy, pak právě v takových dobách měli bychom zkoušeti živou víru a úplnou oddanost k Bohu. Jestli kdy, pak právě nyní dává nám Bůh příležitost dokázati převahu mravních hodnot nad hmotnými zárukami. Jsme voláni k velkým obětem. Berla pozemských prostředků mizí. Nebudeme moci spoléhati se ani na zdatnost organisační, ani na velký počet příslušníků, ani na ochranu tohoto světa. Jednotlivé sbory samy budou se snažit přebírat u větší a větší míře břímě zodpovědnosti za vydržování svých kazatelů a jejich rodin, neboť nebude lze spoléhati se na finanční pomoc odjinud. Zůstávají nám toliko prostředky duchovní: ujištění, síla a bezpečnost, plynoucí z upřímné víry v Boha. Naším vodítkem má býti svědomí, probuzené a utvrzené vlivem evangelia Kristova. Věříme, že Bůh neopustí díla svého, a že ze snahy po soběstačnosti vzroste nový, krásný vztah mezi kazatelem a sborem. Budeme pak moci očekávati, že Bůh dá onu mravní sílu, tak nutnou pro obrodu národa a obnovu celého světa.

2. Odmítající takto zásadně myšlenku spojení s církvemi jinými v době, v níž pohnutky, vedoucí k tomuto cíli, byly by smíseny s pohnutkami hmotařskými anebo zabezpečováním pozemským, projevujeme zároveň svou upřímnou touhu nejen po užší spolupráci, ale i po splynutí se všemi, kteříž milují to slavné přístří Jeho... až bychom se sběhli všickni v jednotu víry a známosti Syna Božího (*2.Tim. 4,8 a Efez. 4,13*). Tímto prohlášením neodchylujeme se od nejlepších tradic církve metodistické ani v širém světě, ani u nás v republice. Připomínáme si nedávné spojení tří metodistických větví v Anglii, spojení v Kanadě církví metodistické, presbyterní (reformované) a kongregační (u nás zastoupené Jednotou českobratrskou). Mohli bychom jmenovati nejen rozsáhlou spolupráci, ale i spojení určitých složek církve metodistické s jinými denominacemi na poli misijním. Konečně můžeme připomenouti si zásadní prohlášení, učiněné při naší ustavující Výroční schůzi v Praze, jež se konala ve dnech 3. až 7. srpna 1922. Prohlášení to podepsal zvěčnělý zakladatel naší práce v Československé republice, biskup W.B.Beauchamp. V prohlášení tom, otíštěném na str. 30 našeho prvního protokolu, se praví: »Vždy jsme se snažili žítí dle slov našeho zakladatele a velkého apoštola

metodismu, Jana Wesleye, že si přejeme utvořit ligu ofensivní i defenzivní se všemi těmi, kteří milují Pána Ježíše Krista.« Věrní této tradici vstoupili jsme ochotně a radostně do Svazu evangelických církví v Československé republice. Modlíme se k Bohu, aby brzy splnila se pastýřská modlitba Pána Ježíše, »aby všickni jedno byli...«. Považujeme tento cíl za tak vznešený a žádoucí, že nechceme, aby konečné sloučení všech dítek Božích bylo mařeno spojením na úrovni méně ideální. Toužíme po spojení s věřícími dušemi všech ostatních církví nikoli proto, že bychom od nich chtěli nějakou materiální pomoc anebo výsady a záruky pozemské; ani pohnutka úspory v ústředním vedení církve nezdá se nám dostatečnou. Toužíme po sblížení a konečném sloučení evangelických církví na podkladě duchovním. Toužíme po bratrském společenství s nimi; toužíme po duchovní a mravní posile, přicházející z velkých řad těch, kteří by byli ochotni jedni druhých břemena nésti; toužíme po rozmnožení duchovních darů hromaděním bohatých duchovních zkušeností věřících, dosud v různých církvích roztroušených; toužíme po tom, aby dobrý příklad duchovně vyspělých členů působil svým vlivem na ostatní členy a aby měl pozhnaný vliv na co možná největší počet lidí. Přejeme si, aby se v takovém spojení uplatnila vůle Boží a ne toliko lidská; aby spojená církev byla skutečně živou církví Kristovou a nikoli pouhou formální organizací; aby se stala mravní velmocí, s níž nutno počítati ve veřejném životě, v národě a v celém světě; aby se v ní uskutečnil ideál nebyti finančně závislou ani od státu, ani od vnější misijní společnosti; aby, hledajíc nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, spoléhala se zcela na zaslíbení Páně, že vše ostatní jí bude přidáno. Když se uskuteční tento ideál, budeme se moci nadíti, že přijdou časy, po nichž lkali otcové a po nichž »... i my sami v sobě lkáme, zvolení synů očekávající...«, neboť máme-li býti uschopněni k největší obětavosti, jest nám třeba ideálu hodného toho, aby se zaň strádalo, případně položil i život. Církev ukázněná a Bohu zcela zasvěcená byla ideálem Bratří ve staré Jednotě. Touha po uskutečnění tohoto ideálu byla tajemstvím mravní síly velkých předků, jejichž památku si tak rádi připomínáme.

3. Nepovažujeme tuto svou touhu za prakticky neuskutečnitelnou; proto se usnášíme, aby biskup U.V.W.Darlington jmenoval čtyřčlennou stálou komisi s prvním funkčním obdobím pěti let a po uplynutí

tohoto období čtyř let, skládající se z krajských starších, ještě jednoho kazatele a jednoho laika, jež by byla zmocněna vyjednávat v této věci s podobnými komisemi, zvolenými nejvyšším orgánem ostatních evangelických církví v Československé republice.

(Křesťanský buditel, 1933, str. 89–90)

3. Komise pro sjednocení

Připomínáme, že první komise pro slučování církví byla zvolena při naší Výroční konferenci v r. 1933. Uveřejnili jsme tehdy v Křesťanském buditeli pro měsíc srpen Resoluci o slučování církví, v níž jsme vyjádřili svůj zásadní souhlas s ekumenickým hnutím, vedoucím k sblížení a konečnému sloučení všech křesťanských církví ve smyslu modlitby Pána Ježíše, „...aby jedno byli“, ohradili jsme se toliko proti slučování církví z pohnutek čistě materiálních, jež by byly prozrazovaly nedostatek víry v Boha. Naše komise byla „zmocněna vyjednávat v této věci s podobnými komisemi, zvolenými nejvyšším orgánem ostatních evangelických církví v Československé republice“. Můžeme hlásiti, že se konaly porady v této věci se zástupci těchto církví: s Českobratrskou církví evangelickou, jež si zvolila podobnou komisi při svém posledním Synodu v r. 1935, s Jednotou českobratrskou, s Bratrskou jednotou a s Bratrskou Jednotou Chelčického. Z těchto porad jsme shledali, že ve všech těchto církvích je touha po užší spolupráci a že u některých z nich též touha po konečném sloučení všech evangelických církví v ČSR. Komise Českobratrské církve evangelické připravila memorandum, ve kterém po několika odůvodňovacích odstavcích se praví:

„Jako prostředky k posílení existujícího duchovního obecenství a jako účinnou pomoc na cestě k plné jednotě doporučujeme co nejužší praktickou spolupráci vedoucích orgánů našich církví i jednotlivých sborů. Zvláště doporučujeme: časté výměny kazatelen, společné porady pracovníků (a staršovstev – rad – sborů), společné podniky na veřejnosti, výměny článků v církevních listech (zvláště informací o životě a práci svých církví), spolupráci vydavatelskou, spolupráci na poli výchovy dětí a práce mezi mládeží, péči o rozptýlené členy druhých církví.

Za velmi prospěšné bychom pak uvažovali:

- a) udělení vzájemné delegace k vykonávání duchovenských funkcí,
- b) vyhlášení a dodržování naprosté loyality mezi jednotlivými církví

vemi («nepřetahování» členů, bratrský poměr, neznehodnocování vzájemné a pod.),

- c) zásadní nepřijímání členů církví druhých, leč za včasného upozornění příslušného orgánu církve, z níž se člen hlásí a co možná osobního projednání každého přihlášeného (zamyšleného) přestupu oběma místními duchovními správci.“

Naše komise pro slučování církví připojuje se k tomuto dokumentu, pokud vyjadřuje myšlenku, že ne toliko korektní, ale také šlechetné, bratrské a přátelsky hřejivé mezidenominační styky jsou předpokladem jakéhokoli dalšího vyjednávání o slučování církví. Musí být vybudována vzájemně: důvěra, přátelský vztah a láska bratrská; sloučení organizačnímu musí předcházeti duchovní splynutí v oblasti zájmové. Po této stránce kvitujeme s povděkem pozvání pražského seniorátu, aby metodističtí kazatelé kázali s kazatelem Českobratrské církve evangelické o duchovní zkušenosti Jana Wesleye.

Toužíme po nejužší spolupráci se všemi církvemi, s nimiž jsme sdružení ve Svazu evangelických církví v ČSR a doporučujeme, aby naše konference zmocnila Poradní výbor naší komise uskutečnití výše uvedené návrhy, upravující vztahy mezi těmito denominacemi, jež by byly ochotny uzavřít s námi společné bilaterální, případně multi-laterální dohodu o výše citovaných návrzích komise Českobratrské církve evangelické, obsažených v bodech a), b) a c).

V Praze dne 23. července 1938.

*Komise pro slučování církví: J. Barták, předseda
(Protokol 12. Výroční konference ECM v Československu, Praha
1938, str. 28)*

4. Vyjádření k lustracím

Na veřejnost se dostaly neoficiální seznamy spolupracovníků Státní bezpečnosti, ve kterých se objevují i jména našich kazatelů. Některé naše členy to znepokojuje a ptají se, co s tím uděláme. Na podněty ze sborů se problematikou lustrací zabývala Církevní rada. Superintendent pak svolal všechny kazatele k rozhovoru o této otázce.

Víme o tom, že někteří kazatelé, ale ovšem i někteří laičtí členové, byli pod nejrůznějšími záminkami předvoláváni orgány Státní bezpečnosti a donucováni k rozhovorům. Ať už se na oněch seznamech

objevila jména našich kazatelů nebo neobjevila, prohlašujeme, že jsme žádnou spolupráci nepodepisovali, ani se k ní nezavazovali a tudíž jsme spolupracovníky StB nebyli.

Lustrační zákon měl posloužit k tomu, aby byl očištěn veřejný život. Způsob jeho provádění však namnoze slouží k zakalení různých vztahů. V záležitosti lustrací vidíme nátlak negativních duchovních sil a odmítáme se tomuto tlaku poddat. Jsme přesvědčeni, že mají ochromit Boží dílo. Proto nevidíme důvod k lustrování církevních pracovníků.

Vzájemná důvěra mezi kazateli byla při tomto setkání potvrzena.

V Praze dne 22. 6. 1993 Josef Červeňák, superintendent

Přítomní kazatelé: Bartels Petr, Bassano Jiří, Bosák Vladimír, Červeňák Josef, Jersák Artur, Lehocký Vladimír, Maláč Vlastislav, Oliverius Tomáš, Pisár Ján, Procházka Pavel, Procházková Alena, Schneeberger Vilém, Svidenský Václav, Voříšek Dalimil, Zajíc Daniel, Zajíc Jan, Zajíc Josef, Zajíc Pavel, Žák Vladislav; omluven Frankovský Miroslav (služebně v zahraničí).

Přítomní členové Církevní rady z řad laiků: Eberle Zdeněk, Thál Josef, Mothejl Pavel.

5. Oblastní orgány Výroční konference Evangelické církve metodistické v České republice a Slovenské republice

1. Konference Evangelické církve metodistické má v České republice a ve Slovenské republice tyto orgány: Oblastní konferenci a Radu České oblasti a Oblastní konferenci a Radu Slovenské oblasti.
2. Oblastní konference tvoří všichni duchovenští členové a delegáti farností příslušných oblastí a laičtí členové Rad oblastí. Svolává je alespoň jednou za rok superintendent církve jmenovaný biskupem a předsedá jim. Určují si svůj jednací řád a zabývají se všemi důležitými záležitostmi církevního života v oblasti. Volí na období jednoho roku Rady oblastí a jejich předsedy z duchovenských členů Rad. Superintendent je mocí svého úřadu předsedou Rady té oblasti, k níž náleží.
3. Rady oblastí tvoří vždy nejméně dva duchovenští a stejný počet členů laických.

4. Rady oblastí svolávají předsedové alespoň 4x ročně.
5. Rady oblastí si volí ze svého středu zástupce předsedy, kteří jsou spolu s předsedy statutárními zástupci Evangelické církve metodistické v dané oblasti.
6. Rady oblastí spravují finanční a majetkové záležitosti Evangelické církve metodistické ve svých oblastech. Vybírají repartice a kontrolují hospodaření farností.
7. Každá Rada oblastí pečuje o farnosti ve své oblasti a podporuje jejich činnost. Přijímá zaměstnance oblastního ústředí.
8. Rady oblastí podávají zprávy Výroční konferenci a příslušným Oblastním konferencím.
9. Rady oblastí připravují programy příslušných Oblastních konferencí.
10. Rady oblastí jmenují dočasné administrátory neobsazených farností.

Na návrh příslušné Farní konference udělují na období jednoho roku povolení ke kázání.

Doporučují Výboru pro konferenční vztahy vhodné osoby k volbě a potvrzování laických kazatelů.

Povolávají a odvolávají pomocníky kazatele (včetně misijních pracovníků). Starají se o platy, bydlení a další potřeby odpovědných kazatelů ve svých oblastech.

11. Rady oblastí přispívají na fond kanceláře Konference Evangelické církve metodistické v České republice a ve Slovenské republice podle dohodnuté kvóty v rozpočtech obou oblastí. (Zabezpečení chodu kanceláře, zasedání Výroční konference a Církevní rady).
12. Oblastní konference i Rady oblastí se řídí Řádem Evangelické církve metodistické přijatým Výroční konferencí.
13. Evangelická církev metodistická v České republice, se sídlem v Praze a Evangelická církev metodistická v Slovenskej republike, so sídлом v Bratislave, jsou právníckými osobami.

(Řád Evangelické církve metodistické § 116 v platném znění v roce 2003)

6. Osoby, pověřené řízením práce v Československu

a) Biskupové z Ameriky: James Atkins 1920 – 1922

William Benjamin Beauchamp 1922 – 1926

Urban Valentine Williams Darlington 1926
– 1934

Arthur James Moore 1934 – 1940

Paul Neff Garber 1946 – 1949

Biskupové z Evropy:

Ferdinand Sigg 1954 – 1965

Franz W.Schäfer 1966 – 1989

Heinrich Bolleter od roku 1989

b)

Vedoucí superintendenti: Charles Thomas

Collyer 1920 – 1922

Jon Lambert Neill 1922 – 1925

Davis Percival Melson 1925 – 1930,

1931 – 1933

Josef Pavel Barták 1930 – 1931,
1933 – 1941, 1946 – 1949

Václav Vančura 1941 – 1946,
1949 – 1960

Jan Kotouč 1961

Václav Huňatý 1962 – 1968

Vilém Schneeberger 1968 – 1989

Josef Červeňák od roku 1989

7. Schematismus farností (2003)

Česká republika

Ústředí církve a Rada České oblasti, 120 00 Praha 2, Ječná 19
Brno, 635 00, Archa – Brno-Bystrc, Lýskova ul.

Sbor: *Blansko*

Jihlava, 585 01, Seifertova 13

Sbor: *Znojmo*

Karlovy Vary, 360 01, Zámecký vrch 45

Litoměřice, 412 01, Sládkova 8

Mikulov na Moravě, 691 42 Valtice, Příční 31

Sbory: *Drnholec, Mikulov, Nový Přerov, Valtice*

Plzeň 1-Lochotín, 323 00, Bolevecká náves 2

Kazatelská stanice: *Horšovský Týn*

Plzeň 3, 301 24, Husova 14

Praha 2-Nové Město, 120 00, Ječná 19

Praha 9-Horní Počernice, 193 00, Křovínovo náměstí 12

Praha 10-Strašnice, 100 00, Vilová 26

Kazatelská stanice: *Jablonné v Podještědí*

Praha 10-Vršovice, 101 00, 28.pluku 15

Kazatelská stanice: *Sedlčany*

Protivín, 398 11, Mírová 17

Kazatelská stanice: *Bechyně*

Slaný, 274 01, Vepřkova 1097 (Husův dům)

Sbor: *Kladno 2-Kročehlavy*

Tachov, 347 01, areál Českého červeného kříže, Bělojarská 1541

Třeboň, 379 01, Seifertova 449

Sbor: *České Budějovice*

kazatelská stanice: *Lomnice nad Lužnicí*

Slovenská republika

Rada Slovenské oblasti, 811 03 Bratislava, Panenská 10

Banská Bystrica, 974 00, Sásovská 22

Kazatelská stanice: *Sklené*

Bratislava, 811 03, Panenská 10

Misijní stanice: *Bratislava-Petržalka*

Jenkovce, 072 52, č.26, okr. Sobrance

Michalovce, 071 01, Jilemnického 33

Misijní stanice: *Lastomír*

Partizánske, 958 01, Jesenského 12

Slavkovce 31, pošta 072 17 Zemplínské Kopčany

Misijní stanice: *Velké Kapušany*

Sereď, 926 00, Dlhá 2336/8

Sbor: *Trnava*

Misijní stanice: *Piešťany*

8. Výslovnost některých jmen

Baddour [badúr]

Beauchamp [bíčemp]

Board [bórd]

Bryan [brajen]

Clements [klements]

Coke [kouk]

Collyer [kolyer]

Council Bluffs [kauncl blafs]

Decatur [dekeitr]

Dunnam [danem]

Fayetteville [fajetvil]

Georgetown [džórdžtaun]

Glasgow [glasgou]

Chicago [šikago]

Christian Advocate [chriščn edvokejt]

Jarell [džarel]
Jonesboro [džounsborou]
Moore [mór]
Moulton [moultn]
Nashville [našvil]
Neill [níl]
Rösch [reš]
Shiner [šajner]
Sloan [sloun]
Swethome [svethoum]
Wesley [vesli; veslej]

9. Stručný časový přehled

- 1879 V. Pázdral vstoupil ve Waiblingen do Wesleyánské církve
- 1883 Pázdral začal práci v Kladně
- 1892 kladenský wesleyánský sbor postoupen Svobodné reformované církvi
- 1907 V. Cejnar nastoupil práci v metodistické církvi v Texasu; s ním přišel i J. P. Barták
- 1908 do Texasu přichází J. Dobeš
- 1918 28. 10. vyhlášení Republiky československé
- 1919 komise amerických metodistů studuje poměry v Evropě
- 1920 4. 5. Dobeš přijel do Prahy
4. 8. postaven první stan v Praze-Olšanech
21. 11. založen první sbor v Praze-Vršovicích
- 1921 25. 8. oficiální rozhodnutí o zakládání sborů v ČSR
- sborny: Praha-Strašnice, Praha 2, Bechyně, Litoměřice, Slaný, Týn nad Vltavou
- zakoupen zámek v Horních Počernicích
- 1922 3.-7. 8. první výroční schůze československé misie; vznik krajů
- otevřen Biblický seminář v Praze
- sborny: Velvary, Smečno, Mukařov, Mýto, Protivín, Třeboň, Stráž nad Nežárkou
- 1923 v květnu začal vycházet měsíčník *Křesťanský buditel*
- začaly vycházet *Biblické úvahy*
- sborny: Plzeň, Ústí nad Labem, Jihlava, Sedlec, Bernartice, Lomnice nad Lužnicí
- 1924 24. 9. založen Spolek pro péči o sirotky
- sborny: Bratislava, Vrútky, Trnava, Sereď, Liberec, Most
- 1925 sborny: Užhorod, Sedlčany
- 1926 Generální konference rozhodla o ustavení Československé Výroční konference
4. 7. otevřena budova ústředí v Ječné ulici v Praze
- sborny: České Budějovice, Klatovy, Moravská Ostrava
- 1927 2. 2. založen Svaz evangelických církví
4. 7. ustavena Výroční konference
- 1929 ordinace prvních československých kazatelů na starší
- zakoupena Poušť u Bechyně
24. 10. „černý pátek“ na newyorské burze, počátek hospodářské krize
- 1930 první sjezd mládeže

- 1932 31. 3. všichni kazatelé dostali v době hospodářské krize výpověď
- 1936 zavedeno jméno Evangelická církev metodistická
- 1937 zakoupen zámek Týnec u Klatov
- 1938 říjen, okupace pohraničí
15. 10. dopis J.P.Bartáka lordu Runcimanovi
- 1939 14. 3. zřízení Slovenského štátu
15. 3. okupace Československa nacistickým Německem, Protektorát Čechy a Morava
- 1941 J.P.Barták zatčen gestapem
- 1945 8. 5. konec druhé světové války
- obnoven sbor v Litoměřicích, Mostě
- 1946 sbor Jenkovce, obnoven sbor v Bratislavě
- 1947 vznik „Perutě“, evangelizační skupiny mládeže
- sbor Karlovy Vary
- 1948 únor, komunisté přebírají moc ve státě
25. 5. ECM žádá o registraci
- 1949 14. 10. nové církevní zákony, zřízen Státní úřad pro věci církevní
- 1950 zřízena Komenského evangelická bohoslovecká fakulta
- zřízena Husova československá bohoslovecká fakulta
- likvidován sirotčinec v Týnci
- sbor Mikulov
- 1951 15. 3. zrušen Spolek pro péči o sirotky
- sbor Jablonec nad Nisou
- 1952 31. 12. zastaven *Křesťanský buditel*
- 1955 založena Ekumenická rada církví v Československu
- 1956 vydání notovaného *Zpěvníku ECM*
- 1958 založena Křesťanská mírová konference
- v březnu začal vycházet *Methodista*
- 1959 vyhláška Ministerstva financí o vyvlastnění budov
- ztráta Týnce, Horních Počernic, Plzně
- 1964 21. 1. přijato *Zřízení ECM*
- 1967 otevřena modlitebna v Jenkovicích, Novém Přerově
- 1968 pražské jaro
21. 8. okupace Československa armádami Varšavské smlouvy
27. 10. zákon o federativním uspořádání Československa
- v červnu začal vycházet *Oběžník*
- otevřena modlitebna v Litoměřicích, v Seredi nad Váhom, v Jihlavě

- 1969 první dvoudenní kurs pro laické spolupracovníky v Seredi
- 1970 15. 12. založena Ekumenická rada církví v České republice
otevřena modlitebna v Jablonci nad Nisou
- 1972 zahájení laických kursů v Poušti
- 1973 studijní řád konferenčního studia
- 1977 1. 1. zveřejnění Charty 77
- 1984 v dubnu začal vycházet občasník *Slovo a život*
- 1988 otevřen sborový dům v Plzni
- 1989 17. 11. zahájení sametové revoluce
- 1990 založení Aliance metodistické mládeže
počátky vězeňské služby
- 1991 zřízení knihkupectví *Okno* v Bratislavě a *Brána* v Praze
znovuustavení *Sesterské rady*
sbor v Brně
navrácení kaple v Plzni
vznik *Střediska křesťanské pomoci v Plzni*
- 1992 založena *Diakonie ECM*
otevřen azylový dům v Jihlavě
počátky akce „Partnerství mezi sbory“
zahájení stanové misie
- 1993 1. 1. rozdělení Československa na Českou republiku a Slovenskou republiku
vznik Oblastních konferencí a Oblastních rad

10. Poznámky

Použité zkratky:

KB – Křesťanský buditel; KJ – Kostnické jiskry (dnes Evangelický týdeník)

- ¹ 1931, č. 1
- ² Praha 1972, 953 stran hustého strojopisu
- ³ *Kostnické jiskry* 1981, č. 41, 1982, č. 11
- ⁴ V.D.Schneeberger, *Metodismus v Československu*, ECM Praha 1982
- ⁵ Dnešní Církev bratrská
- ⁶ J.L.Nuelsen, Th. Mann, J.J.Sommer, *Kurzgefasste Geschichte des Methodismus von seinen Anfängen bis zur Gegenwart*, Bremen 1920, str. 572. Viz také V.D.Schneeberger, *První český metodistický sbor*, KJ 1975, č. 39. Archiv metodistického sboru v Norimberku za války vyhořel, takže dnes už není možné ověřit si vliv tohoto sboru na české dělníky.
- ⁷ T.Č.Zelinka, *Václav Pázdral*, Kalendář Mír 1949, Praha, str. 25
- ⁸ Viz T.Č.Zelinka, *Sto let ve službě evangelia*, Praha 1981, str. 178
- ⁹ Správně Waiblingen u Stuttgartu
- ¹⁰ T.Č.Zelinka, *Pázdral Václav, Sto let ve službě evangelia*, str. 211
- ¹¹ V.D.Schneeberger, *V.Pázdral o sobě*, KJ 1975, č. 15
- ¹² Friedrich Rösch, *Erinnerungen an Wien*, Bremen 1931. Viz V.D.Schneeberger, *První český metodistický sbor*, KJ 1975, č. 39
- ¹³ V.D.Schneeberger, *Pázdral o sobě*, KJ 1979, č. 15
- ¹⁴ T.Č.Zelinka, *Převzetí a ustavení nových sborů*, KJ 1980, č. 21
- ¹⁵ vds, *Duchovní profil kazatele Václava Pázdrala*, KJ 1976, č. 10
- ¹⁶ *Světlo*, Listy Jednoty československé, roč. III, č. 1, str. 12
- ¹⁷ T.Č.Zelinka, *Sto let ve službě evangelia*, str. 182
- ¹⁸ Oba citáty: *Na cestách Božích, Paměti Václava Cejnara*, KB 1948, str. 112. Paměti V. Cejnara byly zveřejněny na pokračování pod titulem „Na cestách Božích“ v KB od ledna 1941 do března 1949.
- ¹⁹ *Na cestách Božích*, KB 1948, str. 126
- ²⁰ J.P.Barták, *Za bratrem kazatelem Václavem Cejnarem*, KB 1940, str. 91
- ²¹ Tamtéž
- ²² *Na cestách Božích*, KB 1948, str. 126
- ²³ J.Dobeš, *Slovo na rozloučenou*, KB 1940, str. 3
- ²⁴ R.Řičan, *Od úsvitu reformace k dnešku*, Praha 1947, str. 364
- ²⁵ J.Dobeš, *Přípravy k práci metodistické církve v ČSR*, KB 1930, str. 23
- ²⁶ Dnešní Církev bratrská
- ²⁷ J.Dobeš, tamtéž, str. 23n. Viz také skp, *Poselství angloamerických církví národu Husovu*, KJ 1920, č. 28 (14.7.)
- ²⁸ J.Dobeš, *Naše snahy sloužit československému národu*, KB 1950, str. 77
- ²⁹ J.Dobeš, tamtéž
- ³⁰ J.Dobeš, *Slovo na rozloučenou*, KB 1940, str. 4
- ³¹ J.Dobeš, *K desetiletému jubileu*, KB 1931, str. 3
- ³² Dnes Bratrská jednota baptistů

- ³³ J.Dobeš, tamtéž, str. 2
- ³⁴ L.Kubát, *Náboženské hnutí v Praze*, Českobratrské hlasy, roč. VIII, č. 37-38, str. 6n, 14.10.1920; cit. KB 1930, str. 55; srv. také KB 1950, str. 142, kde mylně uvedeno jako citát z KJ.
- ³⁵ *Metodism do Evropy*, KJ 1920, č. 41 (21.10.). Citovaný článek z Christian Advocate je z 16. 9.
- ³⁶ Václav Oliva, *Methodisté. Dějinně náboženská stať o jejich vzniku, dějinách, učeníh a snabách*. I. díl Praha 1922, 60 str.; II. díl Praha 1923, 54 str. První citát je z prvního dílu, str. 5, druhý citát z druhého dílu, str. 41. Pod čarou také uvádí V. O. Hlošinu, *O sektě Methodistů*, časopis „Čech“ r. 1920.
- ³⁷ J.Dobeš, *Slovo na rozloučenou*, KB 1940, str. 4n
- ³⁸ *Protokol 1. schůze československé misie 1922*, Praha 1922, str. 29 (viz přílohu č. 1)
- ³⁹ J.Dobeš, *Počátek stanové evangelisace ve Vršovicích*, KB 1941, str. 8
- ⁴⁰ J.Dobeš, *Počátek stanové evangelisace v Praze-Vršovicích*, KB 1930, str. 70
- ⁴¹ J.P.B., *Náš ústřední sbor v Praze*, KB 1924, str. 10. V Ječné ulici se jedná o nynější dům č. 19; původní dům č. 17 byl za války přechíslován.
- ⁴² *Protokol první schůze československé misie MECJ 1922*, Praha 1923, str. 28 (viz přílohu č. 1)
- ⁴³ J.Dobeš, *Počátek stanové evangelisace ve Vršovicích*, KB 1941, str. 28
- ⁴⁴ A.H., *Bechyně*, KB 1925, str. 6
- ⁴⁵ *Pietní vzpomínka na zemřelého kazatele br. Josefa Kulicha*, KB 1929, str. 103
- ⁴⁶ *Smečno*, KB 1931, str. 19
- ⁴⁷ *Mukařov*, KB 1931, str. 19
- ⁴⁸ *Protokol 2. konference československé misie 1923*, Praha 1924, str. 19
- ⁴⁹ Tamtéž, str. 20
- ⁵⁰ Tamtéž, str. 21
- ⁵¹ Tamtéž, str. 11
- ⁵² J.P.B., *Náš první církevní sbor na Moravě*, KB 1923, č. 5
- ⁵³ Sedlec na dr.Wilsonově, KB 1931, str. 21
- ⁵⁴ Tamtéž
- ⁵⁵ *Bernartice u Tábora*, KB 1931, str. 23
- ⁵⁶ *Lomnice n. Lužnicí*, KB 1931, str. 24
- ⁵⁷ Tamtéž
- ⁵⁸ J. Dobeš, *Z cesty Slovenskem a Karpatskou Rusí*, KB 1925, str. 20
- ⁵⁹ Staršovstvo, *Z Bratislavy*, KB 1930, str. 60
- ⁶⁰ J. Dobeš, *Z cesty Slovenskem a Karpatskou Rusí*, KB 1925, str. 20
- ⁶¹ *Protokol 3. výroční konference československé misie 1924*, Praha 1925, str. 16
- ⁶² *Protokol 6. výroční konference 1927*, str. 13
- ⁶³ *Liberec*, KB 1931, str. 26
- ⁶⁴ *Most*, KB 1931, str. 25n
- ⁶⁵ J.P.B., *Evangelisace v Sedlčanech*, KB 1925, str. 92
- ⁶⁶ Tamtéž
- ⁶⁷ V.T., *Z Českých Budějovic*, KB 1926, str. 19
- ⁶⁸ *Klatovy*, KB 1931, str. 27
- ⁶⁹ V.Pražský (V.Vančura), *Evangelisace v Moravské Ostravě*, KB 1926, str. 150
- ⁷⁰ Tamtéž, str. 151

- ⁷¹ *Protokol 6. výroční konference 1927*, str. 18
- ⁷² *Protokol 4. výroční konference 1925*, str. 15
- ⁷³ J. Dobeš, Přípravy k práci metodistické církve v ČSR, KB 1930, str. 24
- ⁷⁴ *Protokol 1. schůze československé misie 1922*, Praha 1923, str. 28 (viz přílohu č. 1)
- ⁷⁵ *Protokol 4. výroční konference 1925*, str. 32
- ⁷⁶ *Protokol 2. konference 1923*, Praha 1924, str. 36
- ⁷⁷ Blahoslav Černohorský, *Střípky z dějin Biblické společnosti u nás*, rozmn. b.r., str. 9
- ⁷⁸ *Protokol 1. schůze československé misie 1922*, Praha 1923, str. 15
- ⁷⁹ *Protokol 2. konference 1923*, Praha 1924, str. 33
- ⁸⁰ Tamtéž
- ⁸¹ Tamtéž, str. 32
- ⁸² *Protokol 5. výroční konference 1926*, str. 8n
- ⁸³ *Zpěvník Evangelické církve metodistické*, Praha 1956
- ⁸⁴ *Zpráva výboru biblického semináře, Protokol 1. schůze československé misie 1922*, Praha 1923, str. 14n
- ⁸⁵ *Protokol 4. výroční konference 1925*, str. 15
- ⁸⁶ Tamtéž, str. 10
- ⁸⁷ *Protokol 1. schůze československé misie 1922*, Praha 1923, str. 5n
- ⁸⁸ *Protokol 4. výroční konference 1925*, str. 8
- ⁸⁹ Protokoly jsou do konce roku 1927 nedůsledně číslovány a nadepsány: *Protokol 1. schůze československé misie MECJ 1922*, Praha 1923
- Protokol 2. konference československé misie MECJ 1923*, Praha 1924
- Protokol 3. výroční konference československé misie 1924*, Praha 1925
- Protokol 4. výroční konference MECJ v Československu 1925*
- Protokol 5. výroční konference MECJ v Československu 1926*
- Protokol 6. výroční konference MECJ v Československu 1927.*
- Teprve od roku 1928 je číslování podle Výročních konferencí: Protokol 2. Výroční konference MECJ v Československu 1928 atd., s uvedením kolikáté to je výroční zasedání od počátku práce, tzn. od roku 1922.
- (Proto uvádíme roky, kdy se konference konala, aby nedošlo k záměně protokolů.)
- ⁹⁰ *Protokol 6. výroční konference 1927*, str. 39
- ⁹¹ *Protokol 3. výroční konference 1924*, str. 27. *V protokolu 4. výroční konference 1925*, str. 26n, jsou podrobné směrnice pro práci v Misijních spolicích žen.
- ⁹² *Protokol 3. výroční konference 1924*, str. 23n
- ⁹³ *Protokol 2. konference 1923*, str. 38
- ⁹⁴ *Kolik mám věnovati na království Boží?* Vydala k volnému rozšíření Metodistická misie, odbor literární, Praha 1922.
- ⁹⁵ *Protokol 9. Výroční konference 1935*, str. 17
- ⁹⁶ J.P.B., *Velký krok víry*, KB 1936, str. 9
- ⁹⁷ Tamtéž
- ⁹⁸ *Protokol 9. Výroční konference 1935*, str. 22

- ⁹⁹ J.P.B., *Bouře nad naším Sionem*, KB 1932, str. 88
- ¹⁰⁰ V. Našinec, *Kronika ECM*, rkp., str. 757
- ¹⁰¹ *Protokol 6. výroční konference 1932*, str. 25
- ¹⁰² Tamtéž
- ¹⁰³ Tamtéž, str. 26
- ¹⁰⁴ J.P.B., *Bouře nad naším Sionem*, KB 1932, str. 88
- ¹⁰⁵ *Protokol 6. Výroční konference 1932*, str. 26
- ¹⁰⁶ *Protokol 8. Výroční konference 1934*, str. 26n
- ¹⁰⁷ *Resoluce o slučování církví*, KB 1933, str. 89 (viz přílohu č. 2)
- ¹⁰⁸ Český bratr, prosinec 1934, cit. KB 1935, str. 5
- ¹⁰⁹ J.P.Barták, *Byla práce církve metodistické u nás „falešně“ založena?*, KB 1935, str. 6
- ¹¹⁰ P.Filipi, *Léta 1848–1938. Český ekumenismus*, Praha 1976, str. 156
- ¹¹¹ *Účast metodistické církve na federaci evangelických církví v čl. republice*, KB 1924, str. 77
- ¹¹² Tamtéž
- ¹¹³ *Protokol 6. výroční konference 1927*, str. 11
- ¹¹⁴ *Sjezd evangelických církví v Bratislavě*, KB 1928, str. 100
- ¹¹⁵ P. Filipi, op.cit., str. 158n
- ¹¹⁶ KB 1933, str. 89 (viz přílohu č. 2)
- ¹¹⁷ *Protokol 8. Výroční konference 1934*, str. 17
- ¹¹⁸ *Protokol 12. Výroční konference 1938*, str. 13
- ¹¹⁹ Tamtéž, str. 28 (viz přílohu č. 3)
- ¹²⁰ J.P.Barták, *Stanovisko církve metodistické k otázce sjednocení evangelických církví*, KB 1940, str. 6
- ¹²¹ Tamtéž, str. 7
- ¹²² KB 1940, str. 28–32, 36, 47–48, 48–49
- ¹²³ V.Našinec, *Kronika ECM*, rkp., str. 860
- ¹²⁴ J. M. Erlebach, *Cesta sudetským krajem*, KB 1940, str. 44
- ¹²⁵ J. Leidorf, *Z Liberce*, KB 1939, str. 35
- ¹²⁶ A. A., *Bratislava*, KB 1946, str. 131
- ¹²⁷ *Protokol 13. Výroční konference 1939*, str. 20
- ¹²⁸ Tamtéž, str. 16
- ¹²⁹ *Apel na svědomí lidstva ze země Jana Husi a Moravských Bratří*, KB 1938, str. 77n; viz také J. P. Barták, *Oblas z ciziny k našemu apelu na svědomí lidstva*, KB 1938, str. 113n
- ¹³⁰ J.P.Barták, *Otevřený dopis lordu Runcimanovi*, KB 1938, str. 126
- ¹³¹ *Odpověď lorda Runcimana*, příloha KB 1938, č. 11
- ¹³² *Dopis J.Dobeše*, KB 1946, str. 120
- ¹³³ J.P.Barták, *Vězením Gestapa a Amerikou*, KB 1946, str. 106
- ¹³⁴ jms, *Z vršovického sboru*, KB 1946, str. 3
- ¹³⁵ A.A., *Bratislava*, KB 1946, str. 131n
- ¹³⁶ *Kronika jenkovského sboru*, rukopis
- ¹³⁷ R.Růžičková, *Mikulov na Moravě*, Oběžník č. 59, str. 7
- ¹³⁸ Tamtéž
- ¹³⁹ *Protokol 17. Výroční konference 1947*, str. 24
- ¹⁴⁰ *Protokol 18. Výroční konference 1948*, str. 38
- ¹⁴¹ L.Loucký, „Perut“ *Svazu metodistické mládeže navštívila Jihlavu*, KB 1948, str. 23
- ¹⁴² Viz KB 1946, str. 90n

- ¹⁴³ -š, *X. sjezd metodistické mládeže*, KB 1948, str. 91n
- ¹⁴⁴ *Sbírka zákonů republiky Československé*, částka 67, 17. října 1949
- ¹⁴⁵ *Výnos MV ze dne 9. května 1949*, č.j. 260/20-3-5/5-1949-VB/3a
- ¹⁴⁶ *Zákon 217/49 Sb.*, par. 2
- ¹⁴⁷ *Zákon 218/49 Sb.*, par. 7
- ¹⁴⁸ *Protokol 18. Výroční konference 1948*, str. 28
- ¹⁴⁹ *Vládní nařízení 221/49 Sb.* ze dne 19. října 1949
- ¹⁵⁰ *Protokol 20. Výroční konference 1955*, str. 24
- ¹⁵¹ L.Schneider, *Ústavní zásada o náboženské svobodě skutkem*, KB 1949, str. 121
- ¹⁵² *Protokol 19. Výroční konference 1949*, str. 23
- ¹⁵³ Tamtéž, str. 18
- ¹⁵⁴ A.Sekot, *Evangelická církev metodistická*, Horizont, nakladatelství Sociálněakademické akademie ČSSR, 1981;
týž, *Světová metodistická rada*, Horizont 1984
- ¹⁵⁵ A.Sekot, *Evangelická církev metodistická*, str. 6
- ¹⁵⁶ Viz V.D Schneeberger, *Sloužili jsme za totality*, Slovo a život 1998, str. 26n, 54, 72, 96, 111
- ¹⁵⁷ J.P.Barták, *Církev a světový mír*, KB 1949, str. 1
- ¹⁵⁸ *Mírové závazky Evangelické církve metodistické*, KB 1952, str. 58
- ¹⁵⁹ *Protokol 47. Výroční konference 1985*, str. 32
- ¹⁶⁰ *Protokol 20. Výroční konference 1955*, str. 25
- ¹⁶¹ *Protokol 21. Výroční konference 1957*
- ¹⁶² KB 1952, str. 82
- ¹⁶³ KB 1951, str. 58
- ¹⁶⁴ J.Kocourek, *Letní tábor „Poušť“ v Bechyni*, KB 1948, str. 67
- ¹⁶⁵ *Protokol 22. Výroční konference 1959*, str. 21
- ¹⁶⁶ *Protokol 20. Výroční konference 1955*, str. 12
- ¹⁶⁷ Tamtéž
- ¹⁶⁸ *Protokol 22. Výroční konference 1959*, str. 19
- ¹⁶⁹ *Vyhláška 88/1959 Ú.l.*, § 1
- ¹⁷⁰ *Protokol 22. Výroční konference 1959*, str. 25
- ¹⁷¹ *Protokol 25. Výroční konference 1963*, str. 22
- ¹⁷² *Protokol 28. Výroční konference 1967* (protokol označen rokem 1966), str. 23; v letech 1967-1971 jsou protokoly Výročních konferencí označeny rokem, za který byly podávány zprávy, nikoli rokem, kdy konference zasedala.
- ¹⁷³ *Protokol 29. Výroční konference 1968* (protokol označen rokem 1967), str. 23
- ¹⁷⁴ *Protokol 30. mimořádné Výroční konference 1968* (protokol označen rokem 1967), str. 4
- ¹⁷⁵ *Protokol 20. Výroční konference 1955*, str. 22
- ¹⁷⁶ *Protokol 38. Výroční konference 1976*, str. 28
- ¹⁷⁷ Oběžník č. 36, únor 1977, str. 2
- ¹⁷⁸ *Charta 77 1977-1989* (Od morální k demokratické revoluci, Dokumentace), uspořádal Vilém Prečan, 1990, str. 9
- ¹⁷⁹ *Protokol 45. Výroční konference 1983*, str. 32

- 180 *Protokol 49. Výroční konference 1987*, str. 33
- 181 *Protokol 43. Výroční konference 1981*, str. 35
- 182 Tamtéž, str. 34
- 183 *Promoce biskupa dr. F. Schäfera v Praze*, Slovo a život 1985, str. 99
- 184 *Protokol 21. Výroční konference 1957*, str. 27
- 185 *Viz Protokol 35. Výroční konference 1973*, str. 57nn
- 186 *Oběžník č. 15*, prosinec 1972
- 187 *Viz Protokol 38. Výroční konference 1976*, str. 55
- 188 *Zákon č. 218/49 Sb., § 5*
- 189 *Protokol 27. Výroční konference 1965*, str. 30
- 190 *Protokol 31. Výroční konference 1969* (protokol označen rokem 1968), str. 11
- 191 V.D.Schneeberger, *Na cestu*, Slovo a život č. 1, str. 3
- 192 Tamtéž
- 193 *Protokol 50. Výroční konference 1988*, str. 30
- 194 *Protokol 51. Výroční konference 1989*, str. 32,
- 195 *Protokol 50. Výroční konference 1988*, str. 31n
- 196 Tamtéž
- 197 J.Anderle, *Z historie sboru ECM v Plzni*, Slovo a život 1992, str. 10
- 198 V.D.Schneeberger, *Půlnoční ve Strašnicích*, tamtéž, str. 135
- 199 Tamtéž
- 200 *Protokol 54. Výroční konference 1992*, str. 47
- 201 Tamtéž, str. 41
- 202 *Protokol 53. Výroční konference 1991*, str. 57
- 203 T.Oliverius, *Z rady AMM*, Slovo a život 1994, str. 280
- 204 Viz přílohu č. 4. K této problematice viz také vds, *Sloužili jsme za totality*, Slovo a život 1999, str. 215.
- 205 *Protokol 56. Výroční konference 1993*, str. 37
- 206 J.Červeňák, *Naše misijní stanice*, Slovo a život 1993, str. 142
- 207 M.Pánková, *Pomocná ruka z Memphisu*, Slovo a život 1992, str. 70
- 208 V.Svidenský, *Modrobílý stan v Třeboni*, Slovo a život 1992, str. 79
- 209 *Představujeme vám predajňu OKNO a Vydavatelstvo ECM*, Slovo a život 1992, str. 32
- 210 G.Černý, *Vyráběl jsem drogy*, Slovo a život 1994, str. 308
- 211 J.Červeňák, *Děkujeme bratu Jaromírovi Procházkoví*, Slovo a život 1992, str. 61
- 212 *Protokol 56. Výroční konference 1993*, str. 70
- 213 *Diakonie ECM*, Výroční zpráva 2001, str. 10
- 214 *Ředitelka Táňa Kuklová*, tamtéž, str. 3
- 215 *Protokol 59. Výroční konference 1996*, str. 54
- 216 D.Kováč, *Dějiny Slovenska*, Praha 1998, str. 254
- 217 *Protokol 19. Výroční konference 1949*, str. 27n
- 218 *Protokol 31. Výroční konference 1969* (protokol označen rokem 1968), str. 21
- 219 *Protokol 55. mimořádné Výroční konference 1992*, str. 6
- 220 *Protokol 56. Výroční konference 1993*, str. 73
- 221 Tamtéž, str. 42

11. Rejstříky

A. Jmenný

- Adlof Alois – 17
Arnold Richard – 121
Atkins James – 14-16, 54
Baddour Paul – 120
Balcar Jan – 5, 6
Barrat John Cook – 5, 7
Barták Josef Pavel – 10n, 13, **23n**, 28–30, 32, 38n, 43, 50, 55, 62, 64n, 71n, 76, 84, 89
Beauchamp William Benjamin – 30, 34, 54
Belada František – 28, 30, 52
Beneš Rudolf – 76, 104
Bolleter Heinrich – 102, 114, 130
Cejnar Václav – **10**, 11n, 16
Císař František – 15
Clements Richard – 15, 41
Collyer Charles Thomas – 15, 30, 35, **46**
Černý Gustav – 123
Černý Jaroslav – 75, 93
Červeňák Josef – **114**, 120
Darlington U.V.W. – 20, 23, 54, 59
Dobeš Josef – 10–14, **16**, 21n, 25, 27, 30n, 36-38, 43, 49n, 64, 72
Drahorád Karel – 21, 25, 27n, 30
Dunnam Maxie – 120
Erlebach Joachim Milič – 52n, 57, 69, 76
Eschbach Urs – 102
Frankovský Miroslav – 94
Fox H.Eddie – 120
Galád Ján – 36
Garber Paul Neff – 76, 88
Hájek Václav – 75, 89
Harman Josef – 77
Hasič Ján – 75
Hecker Frigyes – 102
Hejlek Václav – 62
Hlaváček Václav – 48
Hochman V. – 48
Hora J. – 48
Hora Václav – 60
Hromádka J.L. – 65
Hromádko Rudolf – 37, 62
Huňatý Jan – 37, 52
Huňatý Václav – 21, 28, 30 52, **93**, 94
Chval Gustav – 11, 13
Janoušek Pavel – 123
Kocourek Josef – 27, 90
Korf Jaroslav – 70, 128
Kotouč Jan – 21, 27-31, 52, 54, **93**
Kraus Václav – 70, 79
Kubát Ladislav – 18
Kučera František – 50
Kučera Jaroslav – 60
Kulich Josef – **26**, 31, 52
Kupec – 13
Leidorf Jan – 21n, 25–27, 30n, 35n, 55
Loucký Luboš – 79
Lubošínská Věra – 42
Makovičková Blažena – 43
Malinger R. – 48
Maláč Gustav Josef – **52n**, 76
Maláč Vlastislav – 113
Martinček Viktor – 37
Mašek Jan – 64
Markuš J. – 75, 78

Matějka Josef – 52, 60
 Meier Eleonore – 101
 Melson Davis Percival – **35**, 50, 55,
 59n
 Molnár Amedeo – 104
 Moore Arthur James – 54
 Mrázek Milan – 123
 Mucha Alfons – 43
 Našinec Václav – **49**
 Neill John Lambert – 30, **50n**, 55
 Niček Karel – 60
 Novotný František – 64
 Novotný Jiří – 52
 Novotný Tomáš – 101, 105
 Ondrák K. – 30
 Ondrák E. – 43
 Páliková Ana – 105
 Pázdral Václav – **5**, 6-10
 Polák Josef – 52, 129
 Popelka František – 55
 Popov Simeon – 77
 Porter J. S. – 15
 Procházka Jaromír – 80, 111, 124
 Procházka Karel – 43
 Procházka Pavel – 105, 111, 126, **130**
 Příhonský Josef – 48, 52
 Roháček Martin – 77
 Roháček Michal – 36
 Rosenheck Z. – 48
 Rösch Friedrich – 7
 Roth Martin – 102
 Rumpel Ondrej – 60
 Runciman lord – 71
 Řehák František – 73
 Sedláček Josef – 99
 Sedláčková Zuzana – 100
 Schaad Theo – 102
 Schäfer Franz – 95, 101, 105
 Schiller Jindřich – 50
 Schneeberger Vilém D. – 80, **95**, 96,
 104, 109n, 114
 Schneider Ladislav – 33, 49, 52, 55, 73,
 109
 Sigg Ferdinand – 89, 95
 Stránská Hana – 73
 Streiff Patrick – 102
 Svitálek Dominik – 64
 Szabó-Slávík Eduard – 36n, 62, 70
 Šmíd Josef – 95
 Štifter J.B. – 78
 Tessenyi J. – 70
 Valenta J. – 128
 Vališ Benjamin – 50
 Vančura Václav – **30**, 33, 37, 39, 50, 55,
 64n, 72, 84, 88n, 93
 Vašín Ivan – 105
 Vilt – 13
 Vondráček – 13
 Vrba František – 76
 Vyskočil Břetislav – 50
 Wagner Ferdinand – 27, 37n, 52, 54n
 Wilkinson John – 41, 46
 Wurm St. – 76
 Zaorálek – 70
 Závacký Jan – 90
 Zajíc Daniel – 115
 Zajíc Josef – 86
 Zákoucký Josef – 28, 30, 33, 52, 54,
 60
 Zloch Josef – **43n**
 Žák Vladislav Amos – 78, 109, 112

B. Místní

- Banská Bystrica – 143
Bechyně – 25
Bernartice – 33
Blansko – 120
Bohušovice – 74
Bratislava – 36, 70, 74, 100, 102, 120
Bratislava-Petržalka – 143
Brno – 117
Břeží – 78
České Budějovice – 38, 71
Dolní Dunajovice – 78
Doubek – 28
Drnholec – 78
Duchcov – 69, 74
Horšovský Týn – 142
Chrastava – 70
Chrástany – 27
Jablonné v Podj. – 142
Jablonec n.N. – 75, 97
Jenkovce – 75, 97, 102
Jihlava – 32, 79, 97, 106n, 125n,
Kamenomost – 31
Karlovy Vary – 76
Kladno – 5-9, 120
Klatovy – 39
Koloděje – 27
Křešice – 26, 31, 69
Lásenice – 29
Lastomír – 143
Lhota 29
Liberec – 37, 69, 75
Litoměřice – 25, 57, 69, 74, 78, 97, 102,
107
Lomnice n.L. – 33
Lovosice – 26, 31, 69
Malá Víska – 28
Mariánské Lázně – 76
Michalovce – 143
Mikulov – 77, 82, 89
Milevsko – 33
Mlékojedy – 26
Most – 37, 69, 74, 97
Mukačevo – 35, 70
Mukařov – 28, 35
Mýto u Rokycan – 28, 31
Norimberk – 5
Nově Město na Mor. – 120
Nový Přerov – 78, 97
Ostrava – 39, 78, 98, 101, 116
Partizánske – 120
Pístitina 29
Plavsko – 29
Ploskovice – 26
Plzeň – 31, 92, 94, 101, 115–117, 120,
125
Plzeň-Lochotín – 119, 121
Poušť u Bechyně – 44, 90, 103, 124
Praha-Horní Počernice – 42–44, 71, 80,
92, 116n, 126
Praha-Martin ve zdi – 22, 78
Praha-Nové Město – 23, 92, 78, 106
Praha-Strašnice – 22, 60, 78, 116, 119
Praha-Vršovice – 20–22, 101
Praha-Záběhlice – 22
Protivín – 28, 94
Příbraz – 29
Radešovice – 28
Roudnice n.L. – 69
Sedlčany – 38, 60, 71
Sedlec-Prčice – 32, 60, 117
Sereď – 36, 62, 70, 97, 100, 107
Sklené – 75, 124

Slaný – 26, 78
Slavkovce – 143
Sloha 28
Smečno – 27
Sobrance – 75
Staňkov – 120
Stráž n.N. – 29
Svatá Dobrotivá – 28, 31
Svātuš – 75
Šala – 120
Tachov – 142
Teplice – 74, 97
Terezín – 26, 69, 74
Trnava – 36, 120
Třeboň – 29, 107, 122
Týn n.Vlt. – 27, 71, 117
Týnec u Klatov – 44, 71, 79n, 92, 97,
117
Ústí n.L. – 26, 31n, 69, 74
Užhorod – 35, 70, 75
Valtice 78, 117
Velké Kapušany – 143
Velvary – 27
Viedeň – 7n, 10, 76
Vojvodovo – 77
Vrútky – 36, 60
Vysoká – 75
Vyžlovka – 28
Zlonice – 26
Znojmo – 142
Ždár n.S. – 120

C. Věcný

Bohoslovecké fakulty:

Husova bohoslovecká fakulta – 53,
104
Husova československá bohoslovec-
ká fakulta – 104
Komenského evangelická bohoslo-
vecká fakulta – 90, 104n
Evanjelická bohoslovecká fakulta
– 104
Církevní konference: Cen-
trální konference – 89, 96
Čtvrtletní konference – 55
Výroční konference – 54, 86
Církevní zřízení – 86
Desátky – 57
Děti: Dětský tábor – 42, 45
Nedělní besídka – 55
Vyučování náboženství – 109
Diakonie – 125
Dobrovolníci v misii – 121
Evangelická církev metodistická (jmé-
no) – 68
Ekumenická rada církví – 96
Farnosti – 55
Federalizace – 128
Hospodaření církve – 96
Charta 77 – 100
Institut vzdělávání – 126
Knihkupectví – 122n
Kolportéři – 46n
Konference evropských církví – 96
Konferenční studijní kurs – 107, 126
Kostnická jednota – 64
Kostnické jiskry – 3, 89, 109
Kraje – 27, 30, 34, 85
Kronika Evangelické církve metodistic-
ké – 3

- Křesťanská mírová konference – 87n, 96
- Křesťanský buditel – 3, 49, 68, 89, 109
- Kursy pro laiky – 106-108
- Laikové – 55, 105n
- Lektorát – 104n
- Lustrace – 119, 138n
- Metodista – 3, 110
- Misijní pracovníci – 121
- Mládež:
- Aliance metodistické mládeže – 118
 - Epworthská liga – 55
 - Fond obživení – 79
 - Letní škola mládeže – 80
 - Peruť – 79
 - Sjezdy mládeže – 79n
 - Svaz metodistické mládeže – 78, 90, 118
 - Věstník – 78
 - Zimní škola – 80
- Oběžník – 3, 110n
- Ordinace – 89
- Partnerství mezi sbory – 120
- Příspěvky – 57
- Ranní chvílky – 113
- Registrace církve – 83
- Rozhlasové vysílání – 122
- Rozpočty – 57, 83
- Řídící orgány církve:
- Církevní rada – 55, 86
 - Oblastní orgány – 129, 139n
 - Poradní výbor – 55
 - Výkonný výbor – 55
- Sbírka duchovních písní – 48
- Sborové biblické školy – 127
- Setkání celocírkevní – 101
- Schůze kazatelů – 102
- Siroťčinec – 43, 89n
- Slovo a život – 3, 111n
- Společně v misii – 121
- Spolek pro péči o sirotky – 42n, 71, 89
- Správa budov – 119
- Stanová misie – 122
- Starobinec – 44, 90
- Statistiky – 31, 40, 62, 70, 74, 90n, 103, 118
- Státní orgány:
- Sekretariát pro věci církevní – 95
 - Státní bezpečnost – 85n
 - Státní úřad pro věci církevní – 81
- Státní souhlas – 82
- Studijní kurs – 106
- Svaz evangelických církví – 64
- Systemizace – 82
- Tajemník církve – 86, 119
- Televizní vysílání – 122
- Veselka – 124
- Výkazy o hospodaření – 83
- Wesleyáni – 5–7
- Wesleyovo bratrstvo pro muže – 55
- Zpěvník – 48n, 112
- Ženy:
- Misijní spolek žen – 55
 - Sesterská rada křesťanské služby – 55, 118

Obsah

Předmluva	3
Předehra	5
Příprava	10
Nástup	13
První stan	16
Pražské sbory	21
První mimopražské sbory	25
Organizace	30
Rozšíření práce	35
Sociální činnost.....	41
Kolportážní činnost	46
Biblický seminář	50
Ustavení Výroční konference	54
Hospodářská krize	59
Ekumenická otevřenost.....	64
Okupace	69
Po válce	74
Nové církevní zákony	81
Usměrňování a omezování činnosti.....	87
Pražské jaro	93
Období normalizace.....	99
Vzdělávání spolupracovníků	104
Publikační činnost	109
Doba svobody	114
Evangelizace, diakonie a vzdělávání	120
Jedna konference ve dvou státech.....	128

Přílohy

1. Metodistický program pro R. Č. S.....	131
Program pro Evropu	131
Misijní Board Metodistické episkopální církve jižní.....	131
Přímá denominační práce.....	132
Oficiální rozhodnutí	134
2. Resoluce o slučování církví.....	134
3. Komise pro sjednocení.....	137
4. Vyjádření k lustracím	138
5. Oblastní orgány Výroční konference Evangelické církve metodistické v České republice a Slovenské republice.....	139
6. Osoby, pověřené řízením práce v Československu	141
7. Schematismus farností (2003).....	142
8. Výslovnost některých jmen	143
9. Stručný časový přehled	145
10. Poznámky	148
11. Rejstříky	154

